ΕΤΟΣ Α΄.

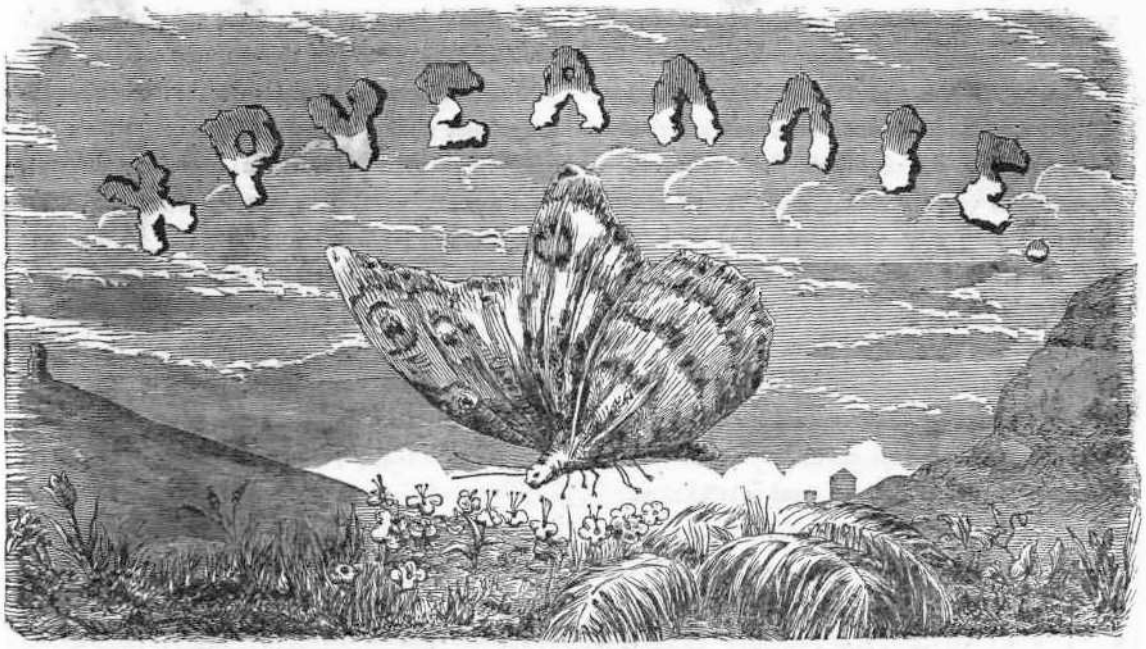

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ—ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ—ΠΟΙΚΙΛΑ

ΤΟΜΟΣ Α΄. | 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 1863. | ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 22.

ΠΕΡΙ ΜΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΦΥΣΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ.

Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον ἰδιότροπον! Δὲν ἀρκεῖται εἰς τὸ νὰ ἐξετάσῃ τὴν φύσιν καὶ ν' ἀνευρίσκῃ τοὺς νόμους της, ὅπως καταστήσῃ αὐτοὺς χρησίμους καὶ ὑπηρέτας τῶν θελημάτων του, ἀλλὰ θέλει νὰ προβαίνῃ καὶ ἔτι μακρότερον. Εἰ καὶ τοσαῦτα γινώσκει καὶ μανθάνει, εἰ καὶ τοσαῦτα δύναται νὰ πράττῃ, ἡ περιέργειά του ὅμως δὲν εὑρίσκει ὅρια, οὐδὲ δύναται ν' ἀναπαυθῇ ἂν δὲν φάγῃ καὶ ἐκ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως. Ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ τὸ μέλλον τὸ ὁποῖον ὁ θεὸς ἐφύλαξε δι' ἑαυτὸν, καὶ ἐπειδὴ διὰ τῆς ἐπιστήμης δὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπόν του, καταφεύγει εἰς τὰς γοητείας. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐρωτᾷ τοὺς ἀστέρας, οἵτινες, ἄψυχα κτίσματα ὄντες, οὐδὲ συνείδησιν τῆς ἰδίας αὐτῶν ὑπάρξεως δύνανται νὰ ἔχωσιν· ἄλλοτε προσκαλεῖ τοὺς νεκροὺς εἰς τὴν ζωὴν καὶ ταράττει τὴν ἀνάπαυσίν των ὅπως μάθῃ παρ' αὐτῶν ὅ,τι καὶ ἐκεῖνοι ἐν τῇ ζωῇ ὄντες ἠγνόουν. Νομίζει ὅτι ἱέρεια τις, ἀναβαίνουσα τὸν τρίποδα, δύναται νὰ τῷ ἐξηγήσῃ τὸ μέλλον, καὶ λαμβάνων ἀπὸ τοῦ στόματός της ἀκατανοήτους τινὰς στίχους, παρηγορεῖται μὲ αὐτοὺς καὶ πιστεύει ὅτι ἡ ὁδὸς ἣν μέλλει νὰ διατρέξῃ διεφωτίσθη ἱκανῶς. Τέλος ἀπαυδεῖ καὶ εἰς τὴν ἐπίνοιάν του ταύτην· τῆς Πυθίας οἱ χρησμοὶ δὲν εἶναι ἀρκετὰ σαφεῖς, καὶ τὸ μέλλον εὑρίσκεται ἔτι κεκαλυμμένον· δὲν ὑπάρχει ἄρα κἀνὲν ἄλλο μέσον ὅπως ἐπιτύχωμεν ἀσφαλέστερον τὸν σκοπόν μας; ἆ! ὁ μεσμερισμὸς καὶ ὁ μαγνητισμὸς θὰ μᾶς χρησιμεύσωσιν εἰς τοῦτο. Ἡ Πυθία, ἡ πονηρὰ ἐκείνη γυνή, οὐδ' αὐτὴ πιστεύουσα παρὰ πολὺ εἰς τὸ προφητικόν της πνεῦμα, ἢ φοβουμένη ἴσως ν' ἁρπάσῃ τὸ πῦρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν, δίδει πολὺ ἀμφιβόλους ἀπαντήσεις· ἃς ἀποκοιμίσωμεν αὐτὴν, ἃς τὴν καταστήσωμεν διὰ τοῦ μαγνητισμοῦ ἁπλῆν μηχανὴν διευθυνομένην κατὰ τὰς ὀρέξεις μας, καὶ τότε, ὦ τότε δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ κρύψῃ τίποτε ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοσοῦτον ταράττει τὸν νοῦν ἡμῶν.

Ἡ ἐπιθυμία αὕτη, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα αἴτια, περὶ ὧν θέλομεν ἀναφέρει κατωτέρω, ἔκαμαν τὸν ἄνθρωπον νὰ πιστεύῃ ἀείποτε εὐκόλως εἰς τὴν μαγίαν καὶ εἰς τὰ ὑπερφυσικὰ φαινόμενα. Παράδοξον τῇ ἀληθείᾳ! Ὁ Γαλιλαῖος οὐδένα τῶν συγχρόνων του ἠδυνήθη νὰ πείσῃ περὶ ἀληθείας

τὴν ὁποίαν ὅλοι ἔβλεπον καθ' ἑκάστην, ὅτι δηλαδὴ ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της, ἐνῷ ὁ Μέσμερος, εἰς ἐποχὴν πολὺ μᾶλλον προωδευμένην, ἔκαμεν ἀμέσως ἀπείρους ὀπαδοὺς καὶ ἐθάμβωσε τὸ τέλος τοῦ τή αἰῶνος διὰ τῆς μυστηριώδους τέχνης του, ἣν τέλος ἐπώλησεν εἰς ἑταιρίαν τινὰ ἀντὶ 400,000 φράγκων! Ἀλλὰ τί τρέχομεν εἰς μεμακρυσμένους χρόνους; Χθὲς ἔτι δὲν διετέλει ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη καὶ Ἀμερικὴ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν περιστρεφομένων τραπεζῶν, καὶ ἐπί τινας ἡμέρας ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, σοφοὶ καὶ ἀμαθεῖς, εἴς τε τὸν παλαιὸν καὶ νέον κόσμον, σχηματίζοντες ἅλυσιν περὶ τράπεζαν τινὰ δὲν ἠρώτων αὐτὴν περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ ὦ τοῦ θαύματος! δὲν ἔδιδε πάντοτε ἀσφαλεῖς ἀπαντήσεις;

Ὡς δύναται ἕκαστος νὰ παρατηρήσῃ, ὁ ἄνθρωπος φύσει ἀρέσκεται εἰς τὸ ὑπερφυσικόν· οἱ φυσικοὶ νόμοι ἔχουσι μονοτονίαν ἀνυπόφορον· πάντοτε τὰ αὐτὰ αἴτια, τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα! ἆ! τοῦτο εἶναι τυραννικόν, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἐν τῇ πολιτικῇ ὁ μονάρχης ἐκεῖνος ὅστις ἐπὶ πολλὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη ἤθελε κυβερνᾷ φυλάττων αὐστηρῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως τοὺς νόμους τῆς δικαιοσύνης, ὁ τοιοῦτος θὰ ἐθεωρεῖτο ἐπὶ τέλους ὡς ὁ τυραννικώτερος τῶν τυράννων, καὶ ὁ πιστὸς λαός του δὲν ἤθελε βραδύνει νὰ τὸν καταβιβάσῃ τοῦ θρόνου ὅπως ἀλλάξῃ τοὐλάχιστον αὐθέντην.

Ἄλλως τε ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα τῶν φυσικῶν νόμων ἀπαιτεῖ πολὺν κόπον καὶ ὀξύνοιαν οὐ τὴν τυχοῦσαν. Ὅπως διδῶμεν ὀλίγον τι εἰς τὸ μέλλον εἶναι ἀνάγκη νὰ γενῶμεν πρῶτον φιλόσοφοι, ὅπερ δὲν εἶναι μικρὸν ἐμπόδιον. Ὁ συντομώτερος δρόμος ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸν σκοπόν μας εἶναι ἡ μαγία, καὶ ὁ ὀλιγώτερον ἐπίμοχθος τρόπος ὅπως ἀπολαύσωμεν τὸ ζητούμενον εἶναι ὁ τῆς ἐπῳδῆς. Τίς φιλόσοφος δύναται ν' ἀποφανθῇ μετὰ τοσαύτης σαφηνείας, μεθ' ὅσης ἡ γόησσα τοῦ Σέκσπηρ πρὸς τὸν Μακβέθ; **Macbeth! Macbeth! tu seras Roi!** ὁπόσον εὐκατάληπτος προφητεία!

Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅμως ὅτι οἱ νεώτεροι γόητες εἶναι προοδευτικώτεροι τῶν ἀρχαίων. Ἐκεῖνοι ἀείποτε ἐλάμβανον ἐπίκουρον τῆς τέχνης των καὶ τοὺς δαίμονας, ἐνῷ οἱ Μαγνητισταὶ καὶ οἱ ὅμοιοι τούτων προσπαθοῦσι νὰ δώσωσιν ἐπιστημονικήν τινα χροιὰν εἰς τὴν τέχνην των· τούτου, ἕνεκα πρὸς ἐξήγησιν τῶν φαινομένων τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ Μεσμερισμοῦ, ἐπενόησαν τὰ μαγνητικὰ καὶ τόσα ἄλλα ἄλλως καλούμενα ῥευστά, τὰ ὁποῖα ὀλίγον φῶς διαχέουσι μὲν ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ἀπαλλάττουσιν ὅμως ἡμᾶς τοὐλάχιστον ἀπὸ τοῦ Διαβόλου, ὅπερ δὲν εἶναι μικρὸν κέρδος.

Δὲν ἐννοοῦμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ σήμερον δὲν πιστεύουσι πολλοὶ εἰς τοὺς δαίμονας καὶ εἰς τὴν τεραστίαν αὐτῶν δύναμιν. Ἀπ' ἐναντίας καὶ οὗτος, εἶναι ἀγαπητὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐπινόημα, καὶ θέλει ἴσως ὑπάρχει μεχρισοῦ ὑπάρχει καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτός. Ἂν σήμερον δὲν περιφέρεται εἰς τὰς λεωφόρους τῶν πόλεων, εἰς πολλὰ χώρια ὅμως καὶ ἰδίως τῶν νήσων, καθ' ὅσον ἡμεῖς γινώσκομεν, τὸ κράτος του εἶναι ἀπεριόριστον Οἱ ἁπλοϊκοὶ κάτοικοι τῶν μερῶν ἐκείνων ὁλόκληρον ἔτος ἐνίοτε διατελοῦσι περίφοβοι ἐκ τῆς ἐμφανίσεως διαβόλου τινός, ὅστις λαμβάνων σχῆμα αἰλούρου, εἴτε αἰγός, εἴτε ἄλλου τινὸς ζώου ἐκ τῶν συνήθων, ἢ καὶ ὅλως ἀόρατος μένων, ἀγαπᾷ νὰ παίζῃ ἀθῴως μὲ τὴν εὐπιστίαν των. Εἶναι δὲ λίαν νόστιμον ν' ἀκούῃ τις ἀπὸ τοῦ στόματός των τὴν δραματικὴν ἐξιστόρησιν τῶν πολυειδῶν ἐκείνων διαβολικῶν ἐμφανίσεων ἀπέναντι τῶν ὁποίων εἶναι μηδὲν αἱ πολυθρύλλητοι ἐβδιδακαὶ μεταμορφώσεις. Ὅ,τι ὅμως συνταράσσει ὁλόκληρον τὴν νῆσον ἐνίοτε, εἶναι ἡ παραφρόνησις δυστυχοῦς τινός, τὸν ὁποῖον πιστεύουσιν ὡς δαιμονιζόμενον. Τώρα δὰ ὁ διάβολος εἶναι ἀπέναντι ἡμῶν, τὸν βλέπομεν μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ, τὸν ἀκούομεν μὲ τὰ ὦτά μας· ὅστις ἀρνεῖται τὴν ὕπαρξίν του, ἀρνεῖται τὴν ἀλήθειαν αὐτήν, εἶναι ἄπιστος. Δὲν εἶναι ἄρα, ὡς ὑποθέτει ἴσως ὁ ἀναγνώστης, ὅλως μάταιον νὰ εἴπωμεν λέξεις τινὰς περὶ τῶν τοιούτων προλήψεων, αἵτινες πιστεύονται παρὰ τῶν ἁπλῶν, καὶ πολλάκις μάλιστα καὶ παρὰ πολλῶν ἐχόντων δόσιν τινα ἐπιστημονικῆς μαθήσεως καὶ ἀνατροφῆς.

II

Κατ' ἀρχὰς ἡ μαγία ἐγεννήθη ἐν Περσίᾳ, ὅπου, ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς δηλοῖ, συνεταυτίζετο μετὰ τῆς ἐπιστήμης. Συνίστατο δὲ εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ βαθεῖαν γνῶσιν τῶν μυστηρίων τῆς φύσεως καί τινων λίαν παραδόξων ἀποτελεσμάτων, ἅτινα ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων αὐτά, ὡς ὑπερφυσικά. Ὑπῆρξε δ' ἀείποτε ἡ μαγία ἀχώριστος ἀπὸ τῆς θρησκείας, καθότι ἀμφότεραι στηρίζονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, τῆς πίστεως εἰς τὴν ὕπαρξιν ἀοράτου κόσμου, κατῳκημένου ὑπὸ ἀνωτέρων τοῦ ἀνθρώπου ὄντων, τῶν κακῶν καὶ ἀγαθῶν πνευμάτων, τῶν ἀγγέλων καὶ διαβόλων. Ἅπαντα τὸν κόσμον τοῦτον ἡ μαγία ἠθέλησε νὰ

τὸν μεταχειρισθῇ ὑπὲρ τῶν ἑαυτῆς συμφερόντων, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐδανείσθη ἀπὸ τῆς θρησκείας τὸ γήϊνον αὐτῆς μέρος, τὰς τελετάς της καὶ τοὺς μυστηριώδεις αὐτῆς τύπους. Οὕτω ἡ μαγία κατέστη τὸ κέντρον πολλῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν, συνδεομένων πρὸς ἀλλήλας διὰ κοινῶν ἐθίμων καὶ τελετῶν, καὶ διὰ τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπεδίωκον, τοῦ νὰ εἰσχωρήσωσι δηλαδὴ ἐκεῖ ὅπου δὲν ἐσυγχωρήθη εἰς τὸν ἄνθρωπον: ἡ ἀστρολογία δὲ καὶ ἡ ἀλχημία ὑπῆρξαν οἱ φυσικοὶ τῆς μαγίας σύμμαχοι.

Ἀπὸ τῶν Ἰνδιῶν ἡ μαγία μετέβη εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἡ ἱστορία αὐτῆς ὑπάρχει γεγραμμένη δι' ἀνεξαλείπτων χαρακτήρων ἐπὶ ἀπείρων μνημείων. Οἱ χρησμοὶ καὶ τὰ μυστήρια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄμμωνος ὑπῆρξαν περίφημα ἐν τῇ ἀρχαιότητι, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἤκμασαν οἱ μάγοι ἐκεῖνοι, ὧν ἡ φήμη εἵλκυε τοὺς μεγαλητέρους τῆς Ἑλλάδος φιλοσόφους, Πλάτωνα, Πυθαγόραν, Πορφύριον καὶ λοιπούς. Ἀπὸ δὲ τῆς Αἰγύπτου, διὰ τῶν Ἰωνικῶν ἀποικιῶν, διεδόθη εἴς τε τὴν Ἑλλάδα, Ἰταλίαν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Δύσεως μέρη.

Ἡ μαγία λαμβάνει δύο διακεκριμένους χαρακτῆρας, ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ τόπου ἔνθα ἐξασκεῖται. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ κύριον αὐτῆς ἀντικείμενον ἦν ἡ ἐπιστήμη, καὶ πρὸ πάντων σκοπὸν εἶχε νὰ θεραπεύῃ τὰς ἀσθενείας καὶ νὰ προλέγῃ τὸ μέλλον· σπανιώτατα δὲ ἐπεκαλέσθη τοὺς νεκροὺς, ἢ προσέδραμεν εἰς πράξεις ἀθεμίτους. Ἐν τῇ Ἄρκτῳ ἡ μαγία λαμβάνει χαρακτῆρα ζοφερὸν καὶ ὅλως φαντασιώδη· ἡ περὶ τὴν φιλοσοφίαν σπουδὴ καὶ ἡ ἔρευνα τῆς ἐπιστήμης ἀφανίζονται, τὸ κράτος δὲ τῆς δεισιδαιμονίας ἐπεκτείνεται, καὶ τὴν φιλόσοφον, τὴν μυστηριώδη τῶν σοφῶν τῆς Ἀνατολῆς μαγίαν διαδέχεται ἡ γοητεία μετὰ τῶν φαντασμάτων αὐτῆς καὶ τῶν καταπτοήσεών της.

Εἰς τὴν παναρχαίαν Ἑλλάδα ὅμως οὐδέποτε ἔλαβε ῥίζος βαθείας ἡ κυρίως μαγία, καὶ πολὺ σπανίως οἱ ἄνδρες ἐξήσκησαν αὐτήν· αἱ Θεσσαλαὶ γυναῖκες ἐφημίζοντο ὡς μάγισσαι, καὶ εἶχον τὴν ἀρετὴν νὰ καταβιβάζωσι τὴν Σελήνην εἰς τὴν γῆν. Ὁ Ὅμηρος κατέλιπεν ἡμῖν τὴν περιγραφὴν τῆς πολυφαρμάκου Κίρκης ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ, ἥτις, διὰ τῆς μαγικῆς ῥάβδου της, μετεμόρφωνε τοὺς ἀνθρώπους εἰς ζῶα· ἀλλ' ἡ εἰκὼν αὐτῆς εἶναι χαρίεσσα μᾶλλον ἢ τρομερά. Μόνη ἡ ἑλληνικὴ τραγῳδία θέτει ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὴν ἀληθῆ Μάγισσαν, τὴν Μήδειαν, ἥτις μεταχειρίζεται τὴν ὀλεθρίαν ἐπιστήμην της πρὸς κορεσμὸν τῆς ἐκδικήσεώς της· ἡ μάγισσα αὕτη γινώσκει τὰ ἰαματικὰ καὶ τὰ θανατηφόρα βότανα, αὐτὴ γινώσκει νὰ ἀνανεώνῃ τὰ σώματα τῶν γερόντων, αὐτὴ ἐπιτάσσει τὰ στοιχεῖα καὶ διαφεύγει τὴν τιμωρίαν τῶν ἐγκλημάτων της διαθέουσα τὸν οὐρανὸν ἐπὶ πυρίνου ἅρματος. Ὁ Δημόκριτος λέγεται ὅτι κατέγεινεν εἰς τὴν μαγίαν, καὶ ὅτι ἔγραψε σύγγραμμά τι περὶ τοιαύτης ὕλης, ἀλλ' ἡ μαγία δὲν ἐγένετο ποσῶς δημοτικὴ ἐν Ἑλλάδι· ἀπόδειξις τούτου εἶναι αἱ τρομεραὶ βάσανοι εἰς ἃς ὑπέβαλλον τὰς θεσσαλικὰς μαγίσσας ὅτε συνελάμβανον αὐτὰς ἐργαζομένας τὴν βέβηλον αὐτῶν τέχνην. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν χρῆσιν τῆς ἐπῳδῆς ἀντὶ θεραπευτικοῦ μέσου, ἐκ τῆς Ὀδυσσείας μανθάνομεν ὅτι ἐπαύθη ἡ βοὴ τοῦ αἵματος ἀπὸ τῆς πληγῆς τοῦ Ὀδυσσέως διὰ τῆς ἐπῳδῆς· «Ὠτειλὴν δ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἀντιθέοιο δῆσαν ἐπισταμένως, ἐπαοιδῇ δ' αἷμα κελαινὸν ἔσχεθον.» λέγει ὁ ποιητὴς οὗτος.

Μετὰ τὰς κατακτήσεις ὅμως τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἡ μαγία ἤρχισε νὰ διαδίδηται ἐν Ἑλλάδι· ὁ μάγος Ὀσθράνης ἔφερεν εἰς τὴν χώραν ταύτην τὴν μαγίαν τῶν Περσῶν, μάγοι δὲ Βαβυλώνιοι ἀκολουθοῦντες τοὺς νικητὰς στρατηγοὺς μετέβησαν εἰς ἁπάσας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις. Λίαν περίεργος εἶναι ἡ ἀνάγνωσις ὡραίου τινὸς εἰδυλλίου τοῦ Θεοκρίτου, ἐπιγραφομένου ἡ *Φαρμακεύτρια*, ἔνθα περιγράφεται λεπτομερῶς ἐρωτική τις μαγγανεία. Πρὸς γνῶσιν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἃς συγχωρηθῇ ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ἐν συντομίᾳ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ εἰδυλλίου ἐκείνου. Σιμαίθα τις ἠγάπησε σφοδρῶς τὸν Μύνδιον Δέλφιν, ὃν εἶχεν ἀπαντήσει πλησίον εἰς τὰς τοῦ Λύκωνος οἰκίας, ἐξελθοῦσα ὅπως θεαθῇ τὴν ἐν τῷ ἄλσει τῆς Ἀρτέμιδος γινομένην πομπήν. Ἡ γενειὰς τοῦ Δέλφιδος ἦν ξανθοτέρα ἐλιχρύσου, καὶ τὰ στήθη του ἔστιλβον πλειότερον καὶ αὐτῆς τῆς Σελήνης. Τοῦτον ὡς εἶδεν ἡ καλὴ κόρη ἐμάνη ἀμέσως ὑπὸ ἔρωτος, καὶ οὔτε τὴν ἱερὰν πομπὴν εἶδε ποσῶς, οὔτε τίνι τρόπῳ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν της ἐνόησεν. Ἐκ τοῦ ὑπερβολικοῦ αὐτῆς πάθους ἔμεινε κλινήρης ἐπὶ δέκα ἡμέρας καὶ δέκα νύκτας, τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου της ἐγένετο θάψινον, αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς της κατέπεσαν, καὶ κατήντησεν ἡ δυστυχὴς δέρμα καὶ ὀστᾶ μόνον. Μ' ὅλον ὅτι ἐπεκαλέσθη ἁπασῶν τῶν γραιῶν τὴν συνδρομὴν οὐδεμίαν εὕρισκε θεραπείαν, ὁ δὲ χρόνος ἔῤῥεε φεύγων. Ἐπὶ τέλους ἔκαμε τὴν παράτολμον ἀπόφασιν νὰ προσκαλέσῃ αὐτὸν τὸν Δέλ-

φιν καὶ νὰ τῷ φανερώσῃ τὸν ἔρωτά της. Καὶ ἀληθῶς, πέμψασα τὴν ὑπηρέτιδα αὐτῆς Θέστυλιν πρὸς ζήτησίν του, δὲν ἐβράδυνε μετ' οὐ πολὺ νὰ ἴδῃ τὸν λιπαρόχρων νεανίαν ἀμειβόμενον τὸν οὐδὸν τῆς θύρας κούφῳ ποδί. Τότε δὲ, ὡς ἡ ἰδία ὁμολογεῖ, *ἐπράχθη τὰ μέγιστα* μεταξὺ τῶν δύο ἐρωτολήπτων. Ἀλλ' οἴμοι! δώδεκα ἤδη ἡμέραι παρῆλθον καὶ ὁ Δέλφις οὐδόλως ἐφάνη, ἡ δὲ μήτηρ τῆς Φιλίστης καὶ Μελιξοῦς λίαν πρωΐ ἔδωκε τὴν λυπηρὰν ἀγγελίαν εἰς τὴν Σιμαίθαν ὅτι ὁ Δέλφις κατέχεται ὑπὸ ἑτέρου ἔρωτος. Ἡ δυςυχὴς Σιμαίθα τότε προσφεύγει εἰς τὸ ἔσχατον τῶν ἐρωτολήπτων καταφύγιον, τὴν μαγίαν. Ἐξελθοῦσα εἰς τὸ φῶς τῆς Σελήνης, προσκαλεῖ τὴν Θέστυλιν, τὴν πιστήν της ὑπηρέτιδα, νὰ φέρῃ τὰς δάφνας καὶ τὰ φίλτρα, καὶ διατάσσει αὐτὴν νὰ στέψῃ τὸν κελέβαν μὲ ἔρια ἀρνὸς καὶ νὰ ἐπαναλέγῃ συχνῶς ὡς ἐπῳδόν· *τὰ Δέλφιδος ὀστέα πάσσω*· εἶτα εὔχεται εἰς τὴν Ἑκάτην νὰ κατασκευάσῃ τὰ φάρμακα οὐχὶ κατώτερα τῶν ὑπὸ τῆς Κίρκης, τῆς Μηδείας καὶ τῆς Περιμήδας κατασκευαζομένων. Ἔχουσα δὲ μεθ' ἑαυτῆς καί τινα ἴυγγα, παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ φέρῃ τὸν Δέλφιν εἰς τὸν οἰκόν της· εἶτα καίουσα τὰς δάφνας καὶ τήκουσα κηρὸν, εὔχεται ὁμοίως νὰ καῇ καὶ νὰ τακῇ ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ὁ Δέλφιν· στρέφουσα δὲ καὶ χάλκινον τροχὸν, οὕτω, λέγει, εἴθε καὶ ἐκεῖνος νὰ στρέφεται τριγύρω εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας μου! Ἐπὶ τέλους ἀποσπένδει τρὶς καὶ τρὶς ἐπαναλέγει, ὅτι εἴτε γυναῖκα εἴτε ἄνδρα ἀγαπᾷ, τοσαύτη λήθη νὰ ἐπέλθῃ εἰς αὐτὸν, ὅση λέγουσιν ὅτι ἐπῆλθε καὶ εἰς τὸν Θησέα ὅτε κατέλιπεν εἰς τὴν νῆσον Νάξον τὴν Ἀριάδνην. Τοιαῦτα εἶναι ὡς ἔγγιστα τὰ μαγικὰ μέσα, ἅτινα ἡ ἐρωτόληπτος κόρη μετεχειρίσθη κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅπως ἐπαναφέρῃ εἰς ἐρωτικώτερα αἰσθήματα τὸν ἄστατον Δέλφιν της. Ἕκαστος βλέπει ὅτι αὐτὰ δὲν διαφέρουσι πολὺ τῶν σήμερον ἐν χρήσει ὄντων εἰς ἀναλόγους περιπτώσεις.

Ἐν Ῥώμῃ ἡ μαγία διεδόθη λίαν βραδέως, ἐπὶ Αὐγούστου ὅμως ἐδιδάσκετο αὕτη δημοσίως. Ὁ Τιβέριος εἶχε προγράψει τοὺς μάγους, καὶ μόνων τῶν ἀστρολόγων εἶχε φεισθῆ. Ὁ Νέρων προσεκάλεσεν εἰς Ῥώμην τὸν Τηριδάτην καὶ ἄλλους τινὰς μάγους, καὶ μετὰ τὴν δολοφονίαν τῆς μητρός του παρεδόθη εἰς παραδοξοτάτας δεισιδαιμονίας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν αὐτοκρατόρων ἡ μαγία ἔλαβε πλειοτέραν ἀνάπτυξιν, καὶ οἱ μάγοι κατεπλημμύρουν τὴν Ῥώμην, εἰς ἁπάσας δὲ τὰς πόλεις ἀπήντα τις Χαλδαίους μάγους. Ἡ ἰατρικὴ, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, περιωρίσθη εἰς δεισιδαιμονικὰς ὅλως συνταγὰς, ἐπίσημος δέ τις ἰατρὸς ἐν Ῥώμῃ, Ξενοκράτης ὁ Ἀφροδισιεὺς, ἐν τῷ περὶ ἰατρικῆς συγγράμματι αὐτοῦ, ὡς θεραπευτικὰ μέσα ὑποδεικνύει τὴν γοητείαν καὶ τὰ φυλακτήρια. Καὶ αὐτοὶ οἱ βυζαντινοὶ χρονογράφοι πληροῦσι τὰς ἀνόστους ἱςορίας των μὲ ἄπειρα περὶ μαγίας ἀνέκδοτα. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ χριστιανοὶ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀπέδιδον τὴν ἐξάσκησιν τῆς μαγίας εἰς τοὺς εἰδωλολάτρας, τοὺς θεοὺς τῶν ὁποίων συνέχεον μετὰ τῶν δαιμόνων. Οὐχ ἧττον ὅμως ἐπίστευον εἰς τὴν ὕπαρξιν τῶν δαιμόνων τούτων, καὶ παρεδέχοντο παραδόξως πως εἶδός τι ἐμπορικῶν σχέσεων ἀναμέσον δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων. Ὅσοι ἀνέγνωσαν τὸ συναξάριον τοῦ ἁγίου Βασιλείου θὰ ἐνθυμῶνται βεβαίως ὁποῖον ἀγῶνα ὑπέστη ὁ μέγας οὗτος σοφὸς κατὰ τοῦ διαβόλου, θέλων νὰ σώσῃ ἀπὸ τῶν ὀνύχων του ἕνα χριστιανὸν, ὅστις ὡς ἡ Σιμαίθα εἶχεν ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν τοῦ δαίμονος, ὅπως ἐμπνεύσῃ ἔρωτα εἰς σκληράν τινα κυρίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἂν τοῦτο δὲν εἶναι προσθήκη μεταγενεστέρων χρόνων, δεικνύει ἀρκούντως τὴν ἀνάπτυξιν ἣν εἶχον λάβει αἱ μεταξὺ δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων σχέσεις κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους.

Ἀπὸ τῆς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομῆς, ἡ μαγία μετὰ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων ἠφανίσθη ἀπὸ τῆς κατερημωθείσης Δύσεως, καὶ ἐφεξῆς οὐδαμοῦ ἀπαντᾶται, εἰμὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς κοιτίδα, τὴν Περσίαν, ὅπου ὁ Μωάμεθ καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐπεχείρησαν μετ' ἐμπαθοῦς λύσσης τὴν καταδίωξιν τῶν ἀντιπροσωπευόντων αὐτὴν μάγων. Ἀλλ' εἰ καὶ ἐν τῇ Δύσει εἶχεν ἀφανισθῆ ἡ μαγία, ἡ πίστις ὅμως τοῦ λαοῦ εἰς τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας διαιωνίζετο εἰς τοὺς μύθους τῶν μοιρῶν καὶ εἰς τὰ περὶ ἱπποτῶν μυθιστορήματα.

Κατὰ τὸν μεσαίωνα, αἱ μετὰ τῆς Εὐρώπης τῶν Ἀράβων σχέσεις καὶ πρὸ πάντων αἱ σταυροφορίαι ἐπανέφερον τὴν χρῆσιν τῆς μαγίας εἴς τε τὴν Γαλλίαν, Ἱσπανίαν καὶ Ἰταλίαν. Εἰς τὴν ἐλευθερωθεῖσαν Ἱερουσαλὴμ τοῦ Τάσσου ἡ μαγία κατέχει ἀξιολογωτάτην θέσιν, εἰς δὲ τὰ δράματα τοῦ Σέξπηρ αἱ φαρμακεύτριαι καὶ τὰ φαντάσματα καθίστανται πρόσωπα ἀναπόφευκτα σχεδόν. Ἐπίσης, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλλάδα, τὰ δημοτικὰ ᾄσματα καί τινες βιογραφίαι ἁγίων γέμουσι τοιούτων δεισιδαιμονιῶν. Οἱ Μῶροι καὶ οἱ Ἰουδαῖοι ἐδίδασκον αὐτὴν ὥς τινα τῶν συνήθων τεχνῶν· διηρεῖτο δὲ εἰς ὑψηλὴν καὶ ταπεινὴν μαγίαν, καὶ εἰς λευκὴν εἴτε μέλαιναν, καθόσον ὁ μάγος ἐπεκαλεῖτο τὰ ἀγαθὰ εἴτε τὰ πονηρὰ πνεύματα. Κατὰ μείζονα ὅμως λόγον μάγοι ἐθεωρήθησαν, διαρκούσης τῆς βαρβάρου ἐκείνης ἐποχῆς, καὶ ὅσοι διὰ τῆς βαθείας των μελέτης καὶ τῶν νέων των ἰδεῶν προεξεῖχον πάντων τῶν συγχρόνων των. Πάντες δὲ οἱ καλούμενοι μάγοι, γόητες, μάντεις, ἀλχημισταὶ κτλ. οὓς ἐμαστίγωνον εἴτε ἔκαιον ὑπὸ τὰ ἀόριστα ταῦτα ὀνόματα, δὲν ἦσαν ἄλλο εἰμὴ ἀμαθεῖς ἀπατώμενοι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἢ ἀπατῶντες τοὺς ἄλλους.

Ὁμοῦ μὲ τὸν Μεσαίωνα λήγει τὸ κράτος τῆς μαγίας καὶ ἡ τυφλὴ πρὸς τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας πίστις. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ὁπωσοῦν μικρᾶς παιδείας μετασχόντων πιστεύει τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς ἐμφανίσεις τῶν διαβόλων καὶ εἰς τὴν ὕπαρξιν καὶ ἰσχὺν τῆς μαγίας· ἡ πρὸς τὰ τοιαῦτα πίστις καὶ πεποίθησις ἔμεινεν ἐπιζήμιον κληροδότημα εἰς μόνους τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι. Μ' ὅλα ταῦτα ὁ Μεσμερισμὸς κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ τελευταῖον ὁ Μαγνητισμὸς καὶ τὰ φαινόμενα αὐτοῦ συνεκίνησαν πλεῖστον καὶ σοφοὺς καὶ ἀμαθεῖς· ἔκτοτε δὲ ἡ πρὸς τὰ παράδοξα φαινόμενα πίστις ἤρχισεν ἀσθενῶς πως καὶ ἐπ' ὀλίγον ν' ναζωογονῆται.

III

Δέν εἶναι ὅμως ὅλως ἄπορος καὶ ἀνεξήγητος ἡ τοιαύτη ἐπιμονὴ τοῦ κοινοῦ εἰς τὸ νὰ μένῃ ἀείποτε, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, προσκεκολλημένον εἰς τὴν πλάνην, καὶ νὰ πιστεύῃ μετὰ τοσαύτης εὐκολίας ὅτι οἱ φυσικοὶ νόμοι, οὓς ὁ Θεὸς ἔθεσεν ἀμετακινήτους, δύνανται νὰ παραβιάζωνται ὑπὸ τοῦ τυχόντος διὰ τὰς μᾶλλον ἀτόπους ἀνάγκας. Ἰδίως ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰ ἔκτακτα καὶ ὅλως σπάνια φαινόμενα, ὧν τὰ αἴτια ἀδυνατεῖ νὰ ἐννοήσῃ ὁ ἁπλοῦς λαὸς, καὶ προσέτι ἂν παρατηρήσωμεν ὁποῖα τινα μέσα μετεχειρίσθησαν κατὰ καιροὺς ὅπως ἀπατήσωσιν αὐτὸν, ἡ ἀπορία ἡμῶν θέλει κατὰ μέγα μέρος ἐλαττωθῆ. Οὕτω λοιπὸν καὶ φύσις καὶ τέχνη ἐπίσης συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἐποικοδομήσωσι τὸ μέγα τῶν τερατουργημάτων οἰκοδόμημα.

Ἀνωτέρω εἴπομεν διὰ ποίων ἀσθενῶν μέσων ἡ νέα Σιμαίθα προσεπάθησε νὰ ἑλκύσῃ τὸν παρ' αὐτῆς ἐρώμενον. Ἀλλὰ ἡ ἁπλῆ προφορὰ ἐπῳδῆς τινὸς βεβαίως οὐδὲν θαυματούργημα ἐδύνατο νὰ παραγάγῃ· διὰ τοῦτο εἰς μεγαλητέρας ἀνάγκας οἱ ἱερεῖς τῶν ἀρχαίων μετεχειρίζοντο δραστικώτερα μέσα, καὶ ταῦτα ἦσαν τὰ ναρκωτικά. Διὰ τῶν ναρκωτικῶν τούτων μεθυσκόμενος ὁ μαγγανευόμενος, ἔβλεπεν ὀπτασίας τρομερὰς ἢ εὐαρέστους. Ὁ ἐν τῷ ἄντρῳ τοῦ Τροφωνίου εἰσελθὼν Τίμαρχος, καὶ ἐκεῖ διαμείνας δύο νύκτας καὶ μίαν ἡμέραν, βεβαίως ἐμεθύσθη πρῶτον ὑπὸ ἑνὸς τῶν ἐν χρήσει ναρκωτικῶν. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ πόνου ὃν ᾐσθάνθη ἀμέσως εἰσερχόμενος ἐν τῷ ἄντρῳ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀφοῦ τὰ φαντάσματα ἠφανίσθησαν, καὶ ἐκ τοῦ θανάτου του, τοῦ συμβάντος τρεῖς μῆνας μετὰ ταῦτα. Τὰ βότανα τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι γόητες ὅπως ἀποκοιμίζωσι τοὺς μαγγανευομένους, δὲν εἶναι τὴν σήμερον γνωστά· Οἱ σημερινοὶ ὅμως ἰατροὶ παραδέχονται ὅτι τὰ βότανα τῆς εὐθαλίας (bella-done) καὶ datura stramonium δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν ἰσχυρὰν ἀπάτην. Τὸ γραμώνιον μάλιςα διαθέτει ἡμᾶς οὕτω πως, ὥςε βλέπομεν ἀδιαλείπτως, καὶ καθ' ὅσον ἐπενεργεῖ, ζῶα ἐνοχλητικὰ εἴτε βλαπτικά. Εἶναι δὲ λίαν περίεργον καὶ σημειώσεως ἄξιον τὸ πάθημα τοῦ χημικοῦ Davy, ὅστις ἀνακαλύπτων τὸ *ἐλαρὸν ἀέριον* (bioxyde d' azote) παρετήρησεν ὅτι αἱ ἰδέαι του ἐλάμβανον βαθμηδὸν ὁρατόν τι σχῆμα καὶ διήρχοντο ταχέως ἔμπροσθέν του εἰς τρόπον ὥστε ἐλάμβανε νέας ἀντιλήψεις, ὑφ' ὧν παρωρμᾶτο εἰς σπασμωδικὸν καὶ ἀκούσιον γέλωτα. Ἔτι δὲ καὶ σήμερον εἰς τὴν Αἴγυπτον μεταχειρίζονται τὴν ῥίζαν εἴδους τινος δατουρίνης ὅπως καταπίπτωσιν εἰς τὴν εὐάρεστον αὐτὴν ἀπάτην.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ναρκωτικῶν οἱ ἱερεῖς μετεχειρίζοντο καὶ μηχανὰς ἁρμοδίας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τερατουργημάτων των. Εἴς τινα ἐρείπια ἀρχαίων ναῶν εὑρέθησαν ἴχνη τοιούτων μηχανῶν, ὡς λ. χ. λείψανα ἐκριωμάτων φερομένων ἐπὶ τροχῶν, ἀντιζυγίων, καὶ ἀγαλμάτων κινουμένων, ἅτινα ἐχρησίμευον ὅπως πείθωσιν εἴτε καταφοβίζωσι τοὺς πιστούς. Ἐπίσης ἐποίουν χρῆσιν καὶ τῶν βεγγαλικῶν πυρῶν καὶ ἄλλων τοιούτων χημικῶν φώτων.

Ἀλλὰ πρὸς διάδοσιν καὶ ἔτι μεγαλητέραν στερέωσιν τῆς εἰς τὰ τερατουργήματα πίστεως συνετέλεσαν κατὰ μέγα μέρος φυσικά τινα φαινόμενα, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν λίαν σπάνια καὶ ἑπομένως ἐφαίνοντο παράδοξα, ταῦτα δὲ δυσκόλως ἢ οὐδόλως ἠδύναντο καὶ αὐτοὶ οἱ σοφοὶ νὰ ἐξηγήσωσιν. Ἐπὶ τῶν φαινομένων τούτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ σοφὸς διστάζει ν' ἀποφανθῇ, ὁ ἀμαθὴς, καὶ

τοιοῦτοι εἰσὶν οἱ πλεῖοι τῶν ἀνθρώπων, ἀμέσως ἀποφαίνεται καὶ ἀναφέρει τὴν αἰτίαν εἰς ὑπερφυσικήν τινα δύναμιν, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖον εἰς τὴν ἄμεσον ἐπενέργειαν τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Ἐκ πασῶν τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς ἡ μνήμη πάσχει τὰς παραδοξοτέρας ἀλλοιώσεις· ὡς δὲ πολλάκις μία ἀσθένεια δύναται νὰ ἐπισκοτίσῃ αὐτὴν, οὕτως ἑτέρα δύναται νὰ τὴν ἐνισχύσῃ. Περὶ τῶν τοιούτων τῆς μνήμης ἀλλοιώσεων ὑπάρχουσι πλεῖστα ὅσα παραδείγματα λίαν περίεργα. Ἀναφέρεται ὅτι νέος τις, ὅστις οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ μάθῃ τι παρὰ τοῦ διδάσκοντος αὐτὸν, ἀσθενήσας μετὰ ταῦτα ὡμίλει εὐκόλως τὴν Λατινικήν. Ἐπίσης ἕτερος νέος κρεωπώλης, κατὰ τὰς περιόδους τῆς παραφροσύνης του, ἀπεστήθιζεν ὁλόκληρα τεμάχια ἐκ τῆς *Φαίδρας*, ἐνῷ, ὑγιὴς ὤν, δὲν ἠδύνατο οὐδὲ λέξιν νὰ ἐνθυμηθῇ. Ἑτέρα νεᾶνις, ἥτις ἦν ὑπηρέτις ἱερέως τινός, παραφρονήσασα ἐλάλει λατινιστὶ, καὶ πάλιν ἑτέρα, χρηματίσασα ἐν οἰκίᾳ διαμαρτυρομένου ἱερέως, ἐπανέλεγε λέξεις καὶ φράσεις ἑβραϊκάς. Τὰ τοιαῦτα εἶναι ἱκανὰ νὰ ταράξωσι καὶ τὸν μᾶλλον στερεὸν ἐγκέφαλον, καὶ νὰ στηρίξωσι τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ σοφία αὕτη ἐπῆλθεν εἰς τοὺς παράφρονας τούτους διὰ τῆς ἐπιφοιτήνεως πνεύματός τινος πονηροῦ, ἂν δύναται νὰ ὀσομασθῇ πνεῦμα πονηρὸν τὸ ποιοῦν τοὺς ἀμαθεῖς δεινοὺς λατινιστὰς ἢ καὶ ἑβραϊστὰς ἔτι. Καὶ ὅμως ἂν παρατηρήσωμεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οὐδὲν ἐπενόησαν ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ μόνον ἐπανέλεγον ὅσα ἄλλοτε τυχὸν ἤκουσαν, θέλομεν πεισθῇ ὅτι ἡ σοφία των αὕτη ἦν ἁπλῆ ἀνάμνησις λέξεων εἴτε ἰδεῶν, τὰς ὁποίας παρ' ἄλλων ἄλλοτε ἤκουσαν χωρὶς οὐδόλως νὰ προσέχωσι τότε εἰς αὐτὰς, ἢ χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ τὰς τηρήσωσιν ἐν τῇ μνήμῃ των. Τῷ ὄντι, οὐδόλως ὑπερφυσικὸν εἶναι ἂν ὁ νέος ἐκεῖνος ὅστις, ἀσθενῆ ἔχων μνήμην, οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἐναποταμιεύσῃ ἐκ τῶν διδαγμάτων τοῦ διδασκάλου του, αἴφνης, ἐπιῤῥωσθείσης τῆς μνήμης του ἕνεκα ἀσθενείας τινὸς, ἀνεμνήσθη διὰ μιᾶς ὅλων ἐκείνων τῶν διδαγμάτων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δυνάμεθα νὰ ἐξομοιώσωμεν τὴν ἡμετέραν μνήμην μὲ τὸν χημικὸν χάρτην ἐπὶ τοῦ ὁποίου σημειοῦμεν χαρακτῆρας, οἵτινες μένουσιν ἐντελῶς ἀφανεῖς, γίνονται δὲ καταφανεῖς ἅμα ὁ χάρτης θερμανθῇ διὰ τοῦ πυρός.

Ἐπίσης εἴς τινας παράφρονας παρετηρήθη ὑπερβολικὴ ἀναισθησία. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἀπεπειράθη νὰ εἰσαγάγῃ τὴν κεφαλήν του ἐντὸς καιομένου κλιβάνου, καὶ οὐδόλως ᾐσθάνετο ὅτι κατεφλέγετο αὕτη τρομερῶς. Ἕτερος πάλιν ἐκράτει εἰς τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς ἀναμμένον ἄνθρακα, χωρὶς νὰ αἰσθάνηται τὸ παράπαν ἐλαχίστην ἀλγηδόνα. Μ' ὅλα ταῦτα καὶ εἰς τοῦτο οὐδὲν τὸ ὑπερφυσικόν. Ἡ πρὸς τὰς ἀλγηδόνας ἀναισθησία εἶναι συνήθης εἰς τοὺς ὑποστηρίζοντας ἰσχυράν τινα θέλησιν, ἢ εἰς τοὺς διατελοῦντας ἐν ἠθικῷ ἐπιτεταμένῳ ἐρεθισμῷ. Κατ' οὐδὲν δὲ διαφέρει τοῦτο ἀπὸ τοῦ εἰς τὸν στρατιώτην συμβαίνοντος, ὅστις ἐν τῷ πυρετῷ τῆς μάχης οὐδόλως αἰσθάνεται τὰς πληγὰς ἃς λαμβάνει. Οὕτω πως ἐξηγεῖται καὶ ἡ ἐν τοῖς βασανιστηρίοις καρτερία τῶν ἀρχαίων χριστιανῶν.

Πρὸς τούτοις ἡ ἔμφυτος εἴτε μεμελετημένη ἐπιθυμία τοῦ νὰ αἰσθανθῶμεν ἔκτακτα ἀποτελέσματα, ὁ νευρικὸς ἐρεθισμὸς καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν ὕπαρξιν μαγικῆς τινὸς δυνάμεως ἔκαμαν τὰ μεγαλήτερα θαύματα, καὶ τοιοῦτοι ἀληθῶς εἶναι οἱ ὅροι ἄνευ τῶν ὁποίων ὁ νεωστὶ ἐπινοηθεὶς μαγνητισμὸς δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν. Οἱ μαγνητισταὶ, καὶ τοιοῦτοι ὑπάρχουσι σήμερον πλεῖστοι, ἐπιτυγχάνουσιν ἐνίοτε νὰ ῥίπτωσιν εἰς ὑπνοβατικὴν, οὕτως εἰπεῖν, κατάστασιν τοὺς ὑπ' αὐτῶν μαγνητιζομένους· ἀλλὰ πρὸ πάντων καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ πιστεύῃ ὁ μαγνητιζόμενος εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ μαγνητισμοῦ, μὲ ἄλλας λέξεις, ἀπαιτεῖται αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ προπαρασκευάσῃ τὸ θαῦμα. Λείποτε δὲ παρετηρήθη ὅτι τὸ πείραμα ἐπέτυχεν ὁσάκις ὁ μαγνητιστὴς ἦν ἠθικῶς εἴτε φυσικῶς ἀνώτερος τοῦ μαγνητιζομένου, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ἀριδήλως ὅτι ἡ ἐπενέργεια γίνεται κυρίως ἐπὶ τῆς φαντασίας τοῦ τελευταίου.

Οἱ μαγνητισταὶ, ὡς λόγους πρὸς ὑποστήριξιν τῆς θεωρίας των, φέρουσιν ὅτι ἡ θέλησις εἶναι τὸ κύριον μέσον τοῦ νὰ ἐπισωρεύσῃ τις τὸ ζωϊκὸν ῥευστὸν καὶ νὰ τὸ ἐξακοντίσῃ εἰς παρακείμενόν τι σῶμα, καθ' ὃν τρόπον ἡ ἰδία θέλησις ἀποπέμπει εἰς τοὺς μυῶνας ἡμῶν τὴν κινοῦσαν αὐτοὺς δύναμιν. Ὡς, λέγουσιν, ἡ θέλησίς μου σπρώχνει τὸ νευρικὸν ῥευστὸν εἰς τὸ ἄκρον τῆς χειρός μου ἢ τοῦ ποδός μου, οὕτω δύναται νὰ ἐξακοντίσῃ αὐτὸ καὶ ἔτι μακρότερον, εἰς τὰ μέλη ἑνὸς ἑτέρου πλησίον ἐμοῦ καθεζομένου. Φέρουσι δὲ καὶ παράδειγμα τὴν Νάρκην, ἥτις μεταδίδει μακρὰν αὐτῆς τὸν ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντα γαλβανικὸν ἠλεκτρισμόν. Ἀλλ' ἅπαν τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο καταπίπτει ἅμα συλλογισθῶμεν ὅτι καμμία τῶν ὑπὲρ τοῦ ζωϊκοῦ μαγνητισμοῦ φυσιολογικῶν ἀρχῶν δὲν ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τοῦ *μαγνητικοῦ ζωϊκοῦ ῥευστοῦ*. Τὰ φαινόμενα ἄρα τοῦ μαγνητισμοῦ ἔχουσι μεγίστην ἀναλογίαν μὲ τὰ τῶν Σιβυλλῶν, τῶν Πυθιῶν καὶ ἱεροφαντῶν τῶν ἀρχαίων, ὡς ἐπίσης καὶ μὲ ἐκεῖνα τῶν Κουακέρων, τῶν Φακίρων, τῶν Βόνζων, καὶ τῶν ἐρημιτῶν τῶν νεωτέρων.

Ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ εἴπομεν, οἱ νόμοι τῆς φύσεως εἰσὶν ἀμετάβλητοι. Ὁ κόσμος οὗτος, ὡς ἔργον τοῦ πανσόφου Θεοῦ, δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀνθρωπίνων ἐπιδιορθώσεων, οὐδ' ἦτο δυνατὸν ὁ δημιουργὸς αὐτοῦ νὰ περιπέσῃ εἰς τὸ ἀτόπημα, εἰς ὃ οὐδ' εἷς ἁπλοῦς ἐκ τῶν ἀνθρώπων μηχανικὸς περιπίπτει, εἰς τὸ νὰ κατασκευάσῃ δηλαδὴ μηχανὴν, ἥτις νὰ ἔχῃ καθ' ἑκάστην ἀνάγκην νέων μεταβολῶν ὅπως κινῆται. Τοῦτο θὰ ἦτο ἡ μεγαλητέρα κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀσέβεια, ἄν τις ἐτόλμα νὰ τὸ ἰσχυρισθῇ. Ἐξ ὅσων δ' ἐνταῦθα ἀνεφέραμεν, ἐρανισάμενοι αὐτὰ κατεσπευσμένως καὶ ὡς ἔτυχεν ἐκ διαφόρων πραγματειῶν καὶ ἰδίως ἔκ τινος καταχωρισθείσης ἐσχάτως ἐν τῇ *Ἐπιθεωρήσει τῶν δύο Κόσμων*, καταφαίνεται ἀριδήλως ὅτι πάντα τὰ συμβαίνοντα ἐν τῷ κόσμῳ, ὅσον παράδοξα, ὅσον ἀνεξήγητα καὶ ἂν παρουσιάζονται εἰς τοὺς ἡμετέρους ὀφθαλμοὺς, εἶναι μ' ὅλα ταῦτα σύμφωνα πάντοτε πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους.

ΟΙ ΕΚ ΠΑΙΔΩΝ ΜΝΗΣΤΕΥΘΕΝΤΕΣ.

(*Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 21*).

Ἅπαξ ῥιφθεὶς εἰς τὸν κρημνὸν τοῦτον, δὲν ὠπισθοδρόμησε πλέον ἀλλὰ συνεμόρφωσε τὴν διαγωγήν του πρὸς τὴν νέαν τοῦ λογικοῦ του διεύθυνσιν. Πολλάκις τῷ συνέβη νὰ μὴ φανῇ ἀκριβὴς εἰς τὰς ὥρας τῆς συνεντεύξεως, περιστάσεις ἀπρόοπτοι τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἔλθῃ ὀλίγον βραδύτερον, ἢ μᾶλλον ὑποθέσεις σπουδαῖαι, αἱ δὲ προπαρασκευαὶ τοῦ γάμου του τὸν ἠνάγκαζον νὰ ἀναχωρῇ ταχύτερον. Ἡ κυρία ἐφαίνετο μὴ προσέχουσα εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην, ἤρχετο πρὸς συνάντησίν του, ὅτε ἤκουεν ἀνοιγομένην τὴν θύραν, τῷ προσερέρετο ἀπαραλλάκτως πάντοτε, συνεμερίζετο τὰς χαράς του, καὶ τὸν ἐπαρηγόρει εἰς τὰς θλίψεις του. Μήτε ἐπιπλήξεις τῷ ἀπέτεινε, μήτε δυσμένειαν τῷ ἐδείκνυεν· ἐκ διαλειμμάτων μόνον τῷ ὑπεμίμνησκε τὸν τρίτον ὅρον, ὃν τῷ ἐπέβαλε. Τότε δὲ ἀγωνία ἀνέκφραστος, φρίκη ἀκουσία τὸν κατελάμβανε καὶ ὁ μαρκήσιος ἐδοκίμαζεν ἰσχυρὰν συγκίνησιν· ὅρκοι ὅμως ἐπανειλημμένοι, διαμαρτυρήσεις αἰωνίου ἔρωτος παρηκολούθουν ἑκάστην τῶν ὑπομνήσεων τούτων καὶ ἡ γαλήνη δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ.

Περὶ τὰς δεκαπέντε ἡμέρας διήρκεσεν ἡ ζωὴ αὕτη, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων ὁ Ἱερώνυμος ἐδέησε νὰ καθιερώσῃ ὅλον τὸν καιρόν του εἰς τὴν τακτοποίησιν ἀρχαίων οἰκογενειακῶν ὑποθέσεων. Εἷς τῶν ἐξαδέλφων του ἔμελλε νὰ νυμφευθῇ, ἡ δὲ μελλόνυμφος αὐτοῦ, ἥτις ἐκ μεγάλης κατήγετο οἰκογενείας, ἦτον ἀκόμη εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ ἔμελλε νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν ὅπως ἔλθῃ εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ συζύγου της. Μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου τούτου ὁ Ἱερώνυμος εἶχε κληρονομικήν τινα ὑπόθεσιν νὰ τακτοποιήσῃ, ἡ δὲ ὑπόθεσις αὕτη, ἥτις ὤφειλε νὰ ῥυθμισθῇ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γέροντος κόμητος Βεράλδη, ἔμεινεν ἐκκρεμὴς ἐξ ἀμελείας καὶ ἐμπιστοσύνης, ἣν αἱ δύω οἰκογένειαι εἶχον ἐπὶ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν εὐθύτητος. Ὅπως δὲ τακτοποιηθῶσιν αἱ ὑποθέσεις αὗται ἐδέησε νὰ ἔλθῃ ὁ Ἱερώνυμος εἰς διασκέψεις μετὰ τοῦ ἐξαδέλφου του· ἀμφότεροι ἔδειξαν μεγίστην ἀφιλοκέρδειαν καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐπερατώθη φιλικῶς. Ἀπὸ τῆς τυχαίας ταύτης σχέσεως ἐγεννήθησαν μεταξὺ τῶν δύω τούτων νέων αἰσθήματα συμπαθείας καὶ ὑπολήψεως, καὶ ὁ Εὐτύχιος, οὕτως ὠνομάζετο ὁ ἐξάδελφος τοῦ Ἱερωνύμου, ἐπέμεινεν ὅπως ὁ ἐξάδελφός του ἔλθῃ εἰς τὸν γάμον του, τελεσθησόμενον ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ πενθεροῦ του.

Ὁ Ἱερώνυμος ἔκαμε τὰς ἐπιφυλάξεις του, διότι ἤθελε ν' ἀναφερθῇ εἰς τὴν ἐρωμένην του προηγουμένως καὶ ζητήσει τὴν συγκατάθεσίν της, διά τινων ἡμερῶν ἀπουσίαν. Εἰς τοὺς πρώτους λόγους του εἶδος λυπηρᾶς συγκινήσεως κατέλαβεν αὐτὴν καὶ ἐτήρησεν μίαν στιγμὴν σιωπὴν, ἀλλὰ ταχέως συνελθοῦσα εἰς τὴν προτέραν της κατάστασιν, ἔδωσεν εἰς τὸν φίλον της πλήρη ἐλευθερίαν νὰ δεχθῇ τὴν γενομένην αὐτῷ πρόσκλησιν, διότι εἶπε παρατηροῦσα αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτεὶ, ἐνεπιστεύετο εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν ὅρκον του.

Ὁ Ἱερώνυμος ᾐσθάνθη μικράν τινα ἀνακούφισιν· εὐτυχὴς, διότι ἀνελάμβανεν ἐπί τινας ἡμέρας τὴν ἀτεξαρτησίαν του, ἧς εἶχε παραιτηθῆ, ἤρχισε τὴν ὁδοιπορίαν του ἐν μιᾷ τῶν ἐαρινῶν πρωϊῶν. Αἱ πεδιάδες ἦσαν ἀνθοστόλιστοι, αὔρα δὲ γλυκεῖα ἐκ τῆς θαλάσσης ἀποπνέουσα ἐθώπευε τὸ πρόσωπόν του· μετ' οὐ πολὺ ἔπαυλις ἐν τῷ μέσῳ κοιλάδος εἵλκυσε τὴν προσοχήν του. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ αὐτῆς ἦτον ἀρχαία καὶ ἁπλοϊκὴ, οἱ δὲ ὑψηλοὶ κίονές της καὶ τὰ μαρμάρινα κοσμήματά της

ἀνεμίμνησκον τὰ ὡραιότερα οἰκοδομήματα τῆς ῥωμαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἣν ὁ καλλιτέχνης ἔλαβεν ὡς πρότυπον αὐτοῦ. Σειρὰ πευκῶν, ὧν οἱ κλῶνες ἐσείοντο ἐκ τῆς πρωϊνῆς αὔρας, ἔκρυπτε καὶ ἀπεκάλυπτεν ἀλληλοδιαδόχως τὴν μαρμαροστόλιστον ἔποψιν τῆς οἰκοδομῆς· κατωφέρεια δέ τις ἐν ᾗ ἦσαν πεφυτευμέναι ἐν ἰσοπεδώσει πορτοκαλέαι καὶ ῥοαὶ ἀνθοστόλιστοι, ἔφθανε μέχρι τέλους τῆς κοιλάδος, ἔνθα εἰς εὐρεῖαν δεξαμενὴν ἐχύνοντο τὰ ὕδατα ῥύακος, λαμβάνοντος τὰς πηγάς του ἐκ τῶν παρακειμένων ὀρέων. Τὰ πάντα ἐφανέρουν τὴν νεότητα, τὴν ἀνθηρότητα καὶ τὴν ζωήν, καὶ ὁ Ἱερώνυμος ᾐσθάνθη τὴν φαιδρότητα αὐτοῦ ἀναγεννωμένην, ὅταν ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ ἦλθεν εἰς συνάντησίν του ἐν τῇ αὐλῇ, ἔλαβε τὸν βραχίονά του, ἀνῆλθε τὴν μαρμαρίνην κλίμακα καὶ εἰσέδυσεν εἰς μεγάλην αἴθουσαν λαμπρῶς ἐστολισμένην μετὰ τεχνικῶν ἀναγλύφων. Ἡ κόμησσα ἦλθεν ὅπως τῷ προσφέρῃ τὰς φιλοφρονήσεις της, εἶχε δ' αὕτη ὕφος ἀγέρωχον, βῆμα εὐγενὲς καὶ ὡμοίαζε πρὸς Ῥωμαίαν ἀρχαίαν, πρὸς Πορκίαν τινὰ ἢ Κορνηλίαν. Ἐγγὺς αὐτῆς ἵστατο ἡ νέα κόρη της, ἡ μνηστὴ τοῦ Εὐτυχίου, παρθένος γλυκεῖα, ἣν ὁ οὐρανὸς ἐπροίκησε μ' ὅλα αὐτοῦ τὰ γόητρα· δροσερὰ ὡς τὸ ῥόδον, φαιδρὰ ὡς πτηνόν, ἔχουσα ὀφθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ ἀστραπηβόλους, μέτωπον καθαρόν, ὑπ' οὐδενὸς ἴχνους λύπης ἐπεσκιασμένον. Ἐφαίνετο γεννηθεῖσα διὰ τὸν ἔρωτα καὶ τὰς ἡδονάς. Τὸ σῶμά της ἦτον ἀναλογίας θαυμασίας, οἱ δὲ χαρακτῆρες αὐτῆς οὐράνιοι. Μόλις δεκαπέντε ἀνοίξεις ἐφαίνετο διελθοῦσα, ὥστε μόλις εἰσήρχετο εἰς τὴν ζωήν, οὐδὲν ἐκ τῶν τοῦ κόσμου γινώσκουσα ἤδη.

Ὁ Ἱερώνυμος τὴν εἶδε μετὰ συγκινήσεως, καὶ ᾐσθάνθη γεννωμένην ἐν αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ γίνῃ κύριός της εἰς τὴν ἐν τῷ βίῳ εἴσοδόν της, καὶ νὰ τὴν μάθῃ νὰ ἀναγινώσκῃ ἐν τῇ καρδίᾳ του. Ἀλλὰ τὸ αἴτιον τῆς ἐπισκέψεώς του, ἡ παρουσία τῶν γονέων καὶ τοῦ μνηστῆρός της, ἡ ἀνάμνησις τῶν δεσμῶν, οἵτινες ἐδέσμευον τὴν ἐλευθερίαν της, τῷ ἐπέβαλλον ὑποχρεώσεις καὶ ἀπεφάσισε νὰ καταπνίξῃ τὸ αἴσθημά του ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ του. Φεῦ! τοιαύτη ἀπόφασις ἦτον ἀνωτέρα τῶν δυνάμεών του, καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν τὴν ἐλησμόνησε πλειστάκις. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἄφρων κόρη ἐφαίνετο αἰσθανομένη κλίσιν τινα ἀκαταμάχητον δι' αὐτόν, καὶ ἐλάμβανε περισσοτέραν εὐχαρίστησιν εἰς τοὺς πνευματώδεις χαριεντισμούς του ἢ εἰς τὴν κατά τι ψυχρὰν περιποίησιν τοῦ μνηστῆρός της.

Τὰ πάντα εἶχον καλῶς τὴν πρώτην ἡμέραν· τὸ ἑσπέρας τῆς δευτέρας ἐτελέσθη ὁ γάμος, ὃν παρηκολούθησε χορός, φωταψία καὶ διάφορα πυροτεχνήματα ἐν τῷ κήπῳ. Ἡ ἑορτὴ διήρκεσε μέχρι τῆς ἡμέρας, ὁ δὲ Ἱερώνυμος ἔχων τὴν κεφαλὴν πλήρη τῶν ἀναμνήσεων τοῦ χοροῦ, τοῦ πλούτου καὶ τῆς κομψότητος, ἥτις ἐνυπῆρχε παντοῦ, ἀνέβη εἰς τὴν ἅμαξάν του, καὶ ἡμιθανὴς ἐκ τῆς ἀϋπνίας ἐπανῆλθε μόνος εἰς Νεάπολιν. Τέσσαρας λεύγας ὤφειλε νὰ διατρέξῃ ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὸν οἶκόν του, ἐκεῖθεν δὲ ἐνδυθεὶς νὰ μεταβῇ πρὸς συνέντευξιν τῆς μνηστῆς του, ἥτις τὸν περιέμενε κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν εἰς τὴν μονήρη ἔπαυλίν της. Ἡ μνηστή του! Εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην παρέστη ἀκουσίως ἐνώπιόν του ἡ εἰκὼν τῆς νέας ἐκείνης παρθένου, ἣν πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀφήσει, παρθένου τοσούτῳ ζωρᾶς καὶ ἀνθηρᾶς, ἐν ὅλῃ τῇ λάμψει τῆς νεότητος καὶ εἰς τὴν εὐτυχῆ ἐκείνην ἡλικίαν, καθ' ἣν τὰ πάντα οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἔρως καὶ ἡδονή. Ὁποία διαφορά! Ἡ ἀνάμνησις αὕτη τῷ ἐπροξένησε ῥῖγος ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ὀδύνη δεινὴ τὸν κατέλαβεν. Ἐν τούτοις ἔφθασεν εἰς τὴν Νεάπολιν καὶ κατόπιν εἰς τὴν ἔπαυλιν. Οὐδὲν εἶχε μεταβληθῆ, ἡ αὐτὴ πανταχοῦ ἐπεκράτει ψυχρά, πένθιμος, νεκρικὴ σιγή. Ἡ κυρία ἦλθεν εἰς ἀπάντησίν του κατὰ τὸ σύνηθες, ἀλλὰ καί τοι μὴ ἰδοῦσα αὐτὸν ἀπὸ τεσσάρων ἡμερῶν οὐδὲ πλείω χαρὰν, οὐδὲ πλείω σπουδὴν ἔδειξεν. Ὁ Ἱερώνυμος διηγήθη τὸ ταξείδιόν του καὶ τὰ τῆς ἑορτῆς, εἰς ἣν παρευρέθη, φοβούμενος ὅμως μὴ διεγείρῃ τὰς ὑπονοίας της παρέλειψε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς νέας ἐξαδέλφης του, καὶ περὶ τῆς ἐντυπώσεως, ἣν αὕτη τῷ ἐπροξένησεν. Ἡ συνομιλία ἡπῆρξε ψυχρὰ, καὶ ἐνίοτε διεκόπτετο· ἀμφότεροι ἐφαίνοντο στενοχωρημένοι, καὶ ὁ Ἱερώνυμος προφασιζόμενος κατεπειγούσας ὑποθέσεις, ἐπανῆλθεν εἰς Νεάπολιν πρὸ τῆς πρὸς ἀναχώρησιν τεταγμένης ὥρας.

Ἐν Νεαπόλει εἶχον φθάσει καὶ οἱ νέοι σύζυγοι, ὁ δὲ Ἱερώνυμος εὗρεν ἐπιστρέψας εἰς τὴν οἰκίαν του γραμμάτιον τοῦ ἐξαδέλφου του, δι' οὗ τὸν προσεκάλει νὰ δειπνήσῃ καὶ νὰ διέλθῃ τὴν ἑσπέραν παρ' αὐτῷ. Ἀκτὶς χαρᾶς ἔλαμψεν ἐπὶ τοῦ προσώπου του, ἐνεδύθη ἐσπευσμένως καὶ μετέβη παρὰ τῷ φίλῳ του. Ἀγαπώμενος παρὰ τῆς οἰκογενείας ἐν γένει καὶ τιμώμενος παρὰ τοῦ οἰκοδεσπότου ἔλαχεν ἀρίστης ὑποδοχῆς· ἰδίως ἡ μικρὰ ἐξαδέλφη του ὑπῆρχε φαιδροτέρα ἢ κατὰ τὰς προηγουμένας ἡμέρας. Ἦτον ἐνδεδυμένη ἐσθῆτα ἁπλῆν, ἀλλὰ κομψὴν, καὶ μεταξὺ τῆς πλουσίας

ἐξ ἀνθέων στεφάνης, ἥτις ἐκόσμει τὴν πυκνὴν κόμην της καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ στήθους της ἀνθοδέσμης ἡ μικρὰ κεφαλή της ἦν θαυμασία. Ὁ μαρκήσιος ἔμεινεν ἐκστατικὸς ἀλλ' ἔκρυψεν ἐν τῇ καρδίᾳ του ὅ,τι ᾐσθάνετο· ὁ Εὐτύχιος ἐλάτρευε τὴν σύζυγόν του, καὶ αὐτὸς εἶχεν ἀπαγγείλει ὅρκον φρικώδη.

Ἐν δὲ τῇ ἐπαύλει οὐδὲν ἔκτακτον συνέβαινεν· ὁ μαρκήσιος ἐπεσκέπτετο αὐτὴν καθ' ἑκάστην, ὡμίλει μετ' ἐμφάσεως περὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἡ μνηστή του ἤθελε καθ' ὁλοκληρίαν εἶναι ἰδική του, ἀλλ' ἤρχετο βραδύτερον καὶ ἀνεχώρει ταχύτερον· ὅσον δὲ καιρὸν ἔμενε πλησίον αὐτῆς ἦτον ἔμφρων τε καὶ σκεπτικός. Εἰς τοὺς τρόπους ὅμως τῆς ἀγνώστου οὐδεμία μεταβολὴ ἐφαίνετο, οὐδὲν ἐδείκνυε γινώσκουσα, ἀπ' ἐναντίας παρεδέχετο πάσας τὰς προφάσεις, ἃς τῇ ἔφερεν. Ἐνίοτε ὅμως ἐρρίπτεν ἐπὶ τοῦ ἐραστοῦ της βλέμμα ὕποπτον, ὅπερ εἰσέδυε μέχρι τῶν μυχῶν τῆς καρδίας του.

Ἐν τούτοις εἰς Νεάπολιν τὰ πράγματα ὧδευον καλῶς, διότι, τοῦ Ἱερωνύμου γνωρίζοντος κάλλιστα νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν ἀπειρόκακον ἐκείνην ψυχὴν, ἡ Φιορίλλα ἠγάπησεν αὐτὸν μὲ ὅλην τὴν σφοδρότητα πρώτου ἔρωτος. Ὁ Εὐτύχιος οὐδεμίαν εἶχε τῶν ἐπισυμβαινόντων ὑπόνοιαν, καὶ εἰς τὰς πρὸς τὸν ἐξάδελφόν του σχέσεις του εὕρισκεν αὐτὸν ἀείποτε πλήρη εὐγενείας καὶ αὐταπαρνήσεως. Ἄλλως τε ὁ Ἱερώνυμος ἐνήργει μετὰ προφυλάξεως καὶ δὲν ἔπαυε συνιστῶν τῇ Φιορίλλᾳ τὴν μεγαλητέραν προσοχὴν, ὥστε οὐδὲν ἐτάρασσε ταύτην τὴν σκευωρίαν, εἰς ἣν ὁ κίνδυνος ἔδιδε περισσότερον θέλγητρον.

Αἱ ἐπισκέψεις τοῦ μαρκησίου εἰς τὴν ἔπαυλιν καθίσταντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σπανιώτεραι· διότι δὲν ἐδύνατο ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς μνηστῆς του ν' ἀποφύγῃ αἴσθημά τι δυσθυμίας, οὐδ' ὡμίλει ποτὲ περὶ τῆς προσεχοῦς τοῦ γάμου των ἡμέρας χωρὶς νὰ καταληφθῇ ὑπὸ μυστηριώδους τινὸς φόβου. Μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καθ' ἣν τῇ ἐλάλει περὶ τοῦ πάθους του καὶ τῆς προσδοκίας ἐν ᾗ ἔζη, ἐκείνη ἠγέρθη καὶ μὲ ὕφος πανηγυρικὸν τῷ εἶπεν — Ὁ ὅρκος σας ἐδόθη καὶ ἐλήφθη· οὐδ' ἐγὼ πλέον, οὐδ' ὑμεῖς, οὐδ' αὐτὸς ὁ Παντοδύναμος δύναται νὰ τὸν μετατρέψῃ, καὶ θέλει ἐκπληρωθῆ.

Τοῦτο ἦτον εἶδος προειδοποιήσεως, ἀλλ' εἰς τὴν ἄστατον τοῦ μαρκησίου καρδίαν οὐδόλως ἐνετυπώθη. Ἔμεινε καθήμενος καὶ σιωπηλὸς μέχρις οὗ ἡ ὥρα ἥτις τὸν ἐκάλει εἰς Νεάπολιν ἐσήμανεν. Ἠγέρθη καὶ εἰπὼν τῇ γραίᾳ ν' ἀναγγείλῃ τῇ κυρίᾳ της ὅτι θέλει ἔλθει τὴν ἐπιοῦσαν ἀπὸ πρωΐας, ἔτρεξε παρὰ τῇ Φιορίλλᾳ, ἥτις εὑρίσκετο εἰς χορόν τινα παρὰ μιᾷ φίλῃ της. Τὰ θέλγητρα τῆς νέας γυναικὸς κατετάραξαν τὸν Ἱερώνυμον, ὅστις λησμονήσας τοὺς ὅρκους, τὸ καθῆκόν του, ἐζήτησε μυστικήν τινα συνέντευξιν παρ' αὐτῆς, ἐχούσης τὴν ἀδυναμίαν νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὸ αἴτημά του. Ἡ συνέντευξις αὕτη ἔμελλε νὰ γείνῃ τὸ ἑσπέρας τῆς ἐπιούσης, καθ' ἣν ὥραν ὁ Εὐτύχιος ἤθελε μεταβῇ ὅπως δειπνήσῃ παρὰ τῷ πατρί του καὶ ἡ νέα γυνή του ἤθελεν εἶσθαι μόνη ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον.

Τὴν ἐπαύριον ἡμέραν τῆς συνευτεύξεως, ὁ Ἱερώνυμος ἔκαμε τὴν συνήθη ἐπίσκεψιν. Ἡ εἰς τὴν μνηστήν του ἐπίσκεψις αὕτη, ἥτις ἀπό τινος χρόνου τὸν ἠνώχλει, τὸν ἐπίεσεν ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ὅτε περιέμενεν ἄλλου εἴδους εὐτύχημα. Ἐπροσπάθει εἰς μάτην νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν ὁμιλίαν, ἀλλ' οὐδέποτε αὕτη ἦν τόσον ψυχρά. Ἀφ' ἑτέρου ἡ ἄγνωστος εἶχε τὸ βλέμμα παγετῶδες, τὸ ἦθος ἀγέρωχον καὶ σχεδὸν ἀπειλητικόν. Ὁ Ἱερώνυμος ᾐσθάνετο φρικίασιν εἰς τὰς φλέβας αὐτοῦ καὶ τὸ αἷμά του ἦτον ἕτοιμον νὰ πήξῃ, ἔσπευσε λοιπὸν νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδειαν τῆς ἀναχωρήσεως καὶ ἀπῆλθε πολὺ πρὸς τῆς ὡρισμένης ὥρας· ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν θύραν, πρὸ τῆς ὁποίας τὸ ὄχημά του τὸν περιέμενεν, ἐξεπλάγη ἰδὼν ὅτι μεγίστη ὑπῆρχεν ὁμίχλη, πρᾶγμα ὅπερ οὐδέποτε συνέβαινε κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ ἔτους. Ἡ ἅμαξα ἤρξατο τρέχουσα, ἡ ὁδὸς ἦν ὁμαλὴ καὶ εὐθεῖα καὶ οἱ ἵπποι ἐπέτων ὡς ἂν εἶχον πτερά. Ἂν ἔλεγέ τις εἰς τὸν ἡνίοχον ἢ εἰς τὸν κύριόν του ὅτι ἤθελον ἀποπλανηθῆ ἐν τῇ ὁμίχλῃ, οὐδέποτε θὰ τὸ ἐπίστευον, καὶ ὅμως τοῦτο συνέβη. Δύσαντος τοῦ ἡλίου καὶ τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, ἡ ὁμίχλη κατέστη πυκνοτέρα, τὸ δὲ ὄχημα ἔτρεχε καὶ ὅμως δὲν ἔφθανεν εἰς Νεάπολιν. Δύω ὧραι παρῆλθον οὕτω καὶ ὁ ἡνίοχος παρετήρησε τέλος φῶτα τὰ ὁποῖα ἔλαμπον καὶ ἐπὶ τέλους οἰκίας· κατηυθύνθη λοιπὸν πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος καὶ δὲν ἐβράδυνε ν' ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἐπλανήθη εἰς τὴν ὁδὸν τὸ δὲ χωρίον ἐν ᾧ εὑρίσκετο ἀπεῖχε δύω λεύγας τῆς πόλεως. Ὁ μαρκήσιος λυπούμενος ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης ἀργοπορίας, προσεκάλεσε παρὰ τῷ ἡνιόχῳ ἕνα χωρικὸν ὅπως τῷ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγός. Ἡ ὁμίχλη διεσκεδάσθη, αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης κατέπαυσαν τὴν σκοτίαν καὶ ὁ Ἱερώνυμος ἀνυπόμονος εὑρέθη τέλος ἔμπροσθεν τοῦ μεγάρου τῆς Φιορίλλας, ἀλλὰ μίαν τοὐλάχιστον ὥραν μετὰ τὴν ὁρισθεῖσαν. Πρὸς μεγίστην του ὅμως ἔκπληξιν παρετήρησεν ὅτι εἰς πολλὰ δωμά-

τια ὑπῆρχε φῶς, καὶ κίνησις ἔκτακτος ἐφαίνετο βασιλεύουσα εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Εἰσελθὼν εἰς τὴν αὐλὴν συνήντησεν ἕνα ὑπηρέτην ὅστις ἐξήρχετο κατεσπευσμένως λέγων πρὸς ἕτερόν τινα ὅστις ἵστατο ἐπὶ τῆς κλίμακος.

—Καὶ ἂν δὲν εὕρω τὸν δόκτορα Οὐσβέρτην ;

— Φέρε ἄλλον, ὁποιος τύχῃ, διότι ὁ κίνδυνος εἶναι μέγας, τῷ ἀπεκρίθη φωνή τις πνιγηρά, ἣν ὁ Ἱερώνυμος ἀνεγνώρισεν ὡς τὴν τοῦ ἐξαδέλφου του. Ὁ λόγος οὗτος τῷ ἐπήνεγκεν ἐπὶ τῆς καρδίας δεινὴν προσβολὴν καὶ ἀνῆλθε τὴν κλίμακα τρέχων.

— Ἄ ! εἶσαι σὺ, τῷ εἶπεν ὁ Εὐτύχιος, μὲ πρόσωπον ὠχρὸν καὶ ἠλλοιωμένον. Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, ἀλλὰ πῶς τὸ ἔμαθες ;

— Ἔμαθα ; τί λέγεις ; τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἱερώνυμος. Ἐρχόμενος ἐκ τῆς ἐξοχῆς καὶ διαβαίνων τοῦ οἴκου σου, ἐνῷ ἐνόμιζον ὅτι οὐδεὶς ἦτον ἐν αὐτῷ, παρατηρῶ πολλὰ φῶτα καὶ ἀναβαίνω· ἀλλὰ τί συμβαίνει ;

— Ὦ Θεὲ, ἀνέκραξεν ὁ Εὐτύχιος, δὲν ἠξεύρεις ; ἡ Φιορίλλα. . . .

— Τί ; διέκοψεν ὁ μαρκήσιος ὠχριῶν.

— Εἶναι ἀσθενὴς, ἐπικινδύνως ἀσθενὴς, καὶ ὅ,τι μὲ ταράττει εἶναι ἡ ταχύτης μεθ' ἧς τὸ κακὸν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν προβαίνει. Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω πῶς ἐνῷ πρὸ δύο ὡρῶν ἦτον ἀξιόλογα, κατελήφθη αἴφνης ὑπὸ ῥίγους, εἶτα ὑπὸ σφοδρᾶς κεφαλαλγίας, ὑπὸ παλμῶν καὶ σπασμῶν καθ' ὅλα τὰ μέλη. Ἔσπευσαν νὰ μὲ φωνάξωσι, διότι ἤμην παρὰ τῷ πατρί μου, τρέχω καὶ τὴν εὑρίσκω ὠχρὰν ὡς τὸν θάνατον, μὲ ὀφθαλμὸν ἀκίνητον καὶ χείλει σπασμωδικῶς κινούμενα. Μὲ βλέπει, προφέρει λόγους ἀνάρθρους καὶ ὁμιλεῖ περὶ μιᾶς γυναικὸς, ἥτις ἵσταται πρὸ αὐτῆς, καὶ ἧς τὸ ἄγριον βλέμμα τὴν φονεύει. Τρέμει ὡς τὸ φύλλον καὶ δὲν δύναται νὰ ὑπερνικήσῃ τὸν τρόμον της, λέγουσα ὅτι θὰ ἀποθάνῃ ἂν δὲν μακρύνωσι τὴν γυναῖκα ἐκείνην.

Ὁ μαρκήσιος κεραυνόπληκτος, ἐνθυμήθη τὸν ὅρκον του καὶ τρόμος θανάτου κατέλαβεν αὐτόν.

— Ἡ Φιορίλλα δὲν γνωρίζει τὴν γυναῖκα ταύτην, εἶπε, δὲν τὴν περιγράφει ;

— Εἶναι ὡραία, μᾶς εἶπεν, ἀλλὰ ὠχρὰ, ὠχροτάτη καὶ πενθίμως ἐνδεδυμένη. Ἐπασχίσαμεν νὰ τὴν καθησυχάσωμεν, λέγοντες ὅτι ὅσα βλέπει εἶναι πυρεσσούσης φαντασίας ἰνδάλματα, ἀλλ' ἐκείνη τοὐναντίον μᾶς ἐβεβαίου ὅτι ἡ γυνὴ ἦτο πραγματικῶς ἔμπροσθεν αὐτῆς, ἔχουσα ἐπ' αὐτῆς προσηλωμένα τὰ μεγάλα μαῦρα καὶ ἐσβεσμένα νεκρικῶς ὄμματά της, ὅτι τὴν ἀπειλεῖ διὰ τοῦ δακτύλου καὶ ὅτι ὀσμὴ ἐπιθανάτιος ἐξέρχεται τῶν ἱματίων αὐτῆς. Ἀδύνατον εἶναι νὰ τῆς ἀφαιρέσῃ τις αὐτὴν τὴν ἰδέαν, ἥτις εἶναι μὲν φαντασιώδης, ἀλλ' ἐν τούτοις τὴν βασανίζει φρικωδῶς. Ἔπεμψα νὰ προσκαλέσωσι τὸν ἰατρόν μου, ἀλλὰ λείπει εἰς Πορτίκην, ἔστειλα ὁμοίως καὶ εἰς τὸν τοῦ πατρός μου καὶ τὸν περιμένω ἤδη μετὰ θανατηφόρου ἀγωνίας.

Ὁ μαρκήσιος ἐκάθισε, ὑπὸ σφοδρᾶς ταραχῆς κατεχόμενος καὶ συλλογιζόμενος τὴν παράδοξον σύμπτωσιν τοῦ γεγονότος τούτου μὲ τὴν ἐπίσκεψιν ἣν εἰς τὴν ἔπαυλιν ἔκαμε.

—Θεέ μου, τί ἔχεις ; ἀνέκραξεν ὁ ἐξάδελφός του, ὠχριᾷς ;

— Τίποτε, ἀπεκρίθη ὁ μαρκήσιος. Ὅ,τι λέγεις εἶναι καταπληκτικόν. Δυστυχὴς γυνὴ, τόσον ὑγιής! . . . καὶ προσεπάθησε νὰ ἀναλάβῃ τὴν γαλήνην.

Ἐν τούτοις ὁ ἰατρὸς ἔφθασεν. Ὁ Εὐτύχιος τὸν ὡδήγησε παρὰ τῇ πασχούσῃ καὶ ὁ μαρκήσιος τοὺς συνώδευσε μέχρι τῆς θύρας, περιμένων τὴν ἐπιστροφήν των μετὰ σφοδρῶν παλμῶν, ἐν μέσῳ σκληρῶν βασάνων. Ἐπὶ τέλους ἡ θύρα ἠνεῴχθη καὶ ὁ ἰατρὸς ἐξῆλθε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Εὐτυχίου.

—Τί λέγετε ; τί φρονεῖτε ; ἀνέκραξεν ὁ σύζυγος μετὰ φωνῆς θρηνώδους.

— Οὐδὲν δύναμαι ἀκόμη νὰ εἴπω, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός. Τὸ κακὸν καί τοι δρυμὺ, εἶναι ὅμως εἰς τὴν ἀρχήν του· οὐδέποτε εἶδον παραπλήσιον πάθημα. Ἀκολουθήσατε τὰς ὁδηγίας μου, καὶ αὔριον τὸ πρωὶ θὰ ἐπανέλθω.

— Αὔριον ; ἀνέκραξεν ὁ Ἱερώνυμος· ὄχι, ἰατρὲ, μὴ μᾶς ἐγκαταλείψητε· θυσιάσατε τὴν νύκτα ταύτην καὶ θὰ ἀναγνωρίσωμεν γενναίως τὴν ὑπηρεσίαν σας. Αὔριον ; ἀλλ' ἕως τότε τί δύναται νὰ συμβῇ ; Ὁ Εὐτύχιος ἤνωσε μὲ τὰς τοῦ Ἱερωνύμου τὰς παρακλήσεις του, καὶ ὁ ἰατρὸς ὑπεσχέθη νὰ μείνῃ καὶ ἐπανῆλθε μετὰ τοῦ Εὐτυχίου εἰς τὸ δωμάτιον τῆς πασχούσης.

Ὁ Ἱερώνυμος διῆλθεν ὅλην τὴν νύκτα, τὴν φρικωδεστέραν τῆς ζωῆς του εἰς τὸν ἀντιθάλαμον τῆς Φιορίλλας. Ὁσάκις ἡ θύρα ἠνοίγετο ἔτρεχεν ὅπως μάθῃ τι, ἀλλὰ τὰ νέα ἦσαν πάντοτε δυσάρεστα, ὁ ἰατρὸς ἐφαίνετο τεθλιμμένος καὶ ἡ θέσις τῆς Φιορίλλης ἐχειροτέρευεν ἐπὶ μᾶλλον. Ὅ,τι διηγῆτο περὶ τῆς ὀπτασίας της, οἱ παράδοξοι καὶ ἀσυνεπεῖς λόγοι της ἐπροξένουν φρίκην. Αἱ νοσηραὶ κρίσεις διεδέχοντο ἀλλήλας σφοδρότεραι καὶ πρὸς τὸ πρωὶ προσεκάλεσαν ἕνα ἱερέα, διότι μόλις ἐδύνατο νὰ κοινωνήσῃ τῶν μυστηρίων. Ἔψαλον τὰς δεήσεις τῶν ἀγωνιώντων, καὶ ὁ Ἱερώνυμος γονυκλινὴς ἤνωσε τὰς ἰδικάς του, περιμένων ν' ἀκούσῃ τὰς ἐναγωνίους φωνὰς τῆς ἀσθενοῦς. Μετὰ τὴν κοινωνίαν αὕτη ἡσύχασεν ὀλίγον, αἱ ἀλγηδόνες της ἐφάνησαν ἐλαττωθεῖσαι καὶ ἔπεσεν εἰς ὕπνον βαθύν. Ὁ Εὐτύχιος ἀνέλαβε ἐλπίδα τινὰ, ἀλλ' ὁ ἰατρὸς ἔνευσε τὴν κεφαλὴν ὡς σημεῖον κακόν.

— Αἱ θεῖαι καὶ ἀνθρώπιναι βοήθειαι, εἶπε πρὸς τὸν Ἱερώνυμον, τῇ ἐπρομήθευσαν τοὐλάχιστον θάνατον εἰρηνικόν.

— Ἀποθνήσκει, ἀνέκραξεν ὁ Ἱερώνυμος, καὶ ἐγὼ εἰμί . . .

Ἡ ὁμολογία ἣν ἡ συνείδησις τῷ ἀπέσπα ἐξέπνευσεν ἐπὶ τῶν χειλέων του, ὅτε ὁ Εὐτύχιος ὠχρὸς καὶ τρέμων ἐφάνη εἰς τὴν θύραν. Ὁ Ἱερώνυμος προσήλωσε τὰ βλέμματά του ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἠλλοιωμένων χαρακτήρων του διέκρινε τὴν ἀλήθειαν. Ἡ Φιορίλλα ἀπέθανε καὶ ἡ ἀθῶα καὶ γλυκεῖα ψυχή της ἀπέπτη πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, ὅπου τέλος ἠσθάνθη ἀνάπαυσιν μετὰ τοσούτων ὡρῶν ἀγωνίαν.

Ὁ Εὐτύχιος ἐῤῥίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐξαδέλφου του καὶ ἐθρήνησε μετ' αὐτοῦ τὴν νέαν του σύζυγον, τὴν τόσῳ σκληρῶς ἁρπαγεῖσαν. Ἀλλ' ὁ Ἱερώνυμος δὲν ἐδύνατο νὰ τῷ παρέξῃ παρηγορίαν, διότι ἡ συνείδησίς του τῷ ἀνεμίμνησκε τὸν ὅρκον καὶ τὴν ἐπιορκίαν του. Ὁ φονεὺς τῆς Φιορίλλης δὲν ἦτον αὐτός ; Δὲν ἦτο ἡ μνηστή του, τὸ φιλέκδικον ἐκεῖνο πνεῦμα, τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο φάντασμα ὅπερ ἐξῆλθε τῆς ἀβύσσου ὅπως τιμωρήσῃ τοὺς ἐνόχους ; Ἐπηύξανε δὲ τὴν θλίψιν του, καὶ τὰ βάσανά του ἡ παρουσία τοῦ Εὐτυχίου, οὗ ἐπρόδωσε τὴν φιλίαν.

Τῇ προφάσει ὅτι ἦν κεκοπιακὼς ἀπεσύρθη καὶ θέλων τὴν ἰδίαν στιγμὴν νὰ τρέξῃ εἰς τὴν ἔπαυλιν καὶ λάβῃ ἐξήγησιν μὲ τὸ τρομερὸν πλάσμα, ὅπερ κατῴκει αὐτὴν εἴτε μάγος ἦτο, εἴτε δαίμων καὶ τῷ κάμῃ νὰ αἰσθανθῇ τὸ βάρος τῆς ἐκδικήσεώς του, ὥδευσε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν ἔπαυλιν καὶ εὑρέθη μετ' οὐ πολὺ εἰς τὰς θύρας αὐτῆς.

Σημαίνει τὸν κώδωνα, σημαίνει ἐκ νέου, σείει τὴν θύραν μετὰ σφοδρότητος, ἀλλ' οὐδεὶς τῷ ἀποκρίνεται. Περιμένει στιγμάς τινας καὶ ἐκ νέου σημαίνει· ἀλλ' ἡ αὐτὴ ἐπικρατεῖ σιγή.

Ἀποφασίζει τέλος νὰ μεταβῇ εἰς μίαν καλύβην ἥτις ὑπῆρχεν ἐκεῖ πλησίον ὅπως λάβῃ πληροφορίας καὶ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἕτερόν τινα, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὁποίου νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἔπαυλιν. Εὑρὼν λοιπὸν ἐν τῇ καλύβῃ μίαν κόρην, ἥτις ἔκλωθεν, ὁ μαρκήσιος τὴν ἠρώτησε περὶ τῆς ἐπαύλεως.

— Ἐκείνης, εἶπεν ἡ χωρικὴ τείνουσα τὴν χεῖρα, τῆς μεγάλης οἰκίας, ὄπισθεν τῶν πευκῶν ;

— Ναὶ, ἐκείνης.

— Οὐδεὶς κατοικεῖ ἐν αὐτῇ.

— Ἀπὸ σήμερον ἴσως, ἀλλὰ χθὲς καὶ ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν ἔμενεν ἐν αὐτῇ μία γυνή.

— Ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δώσῃ, ἀπήντησεν ἡ χωρικὴ ποιοῦσα τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ· ἡ ἔπαυλις αὕτη ἀνήκει εἰς τὸν πρίγγιπα τοῦ Σαλέρνου καὶ ἀπὸ ἐτῶν μένει ἀκατοίκητος.

— Εἰς τὸν πρίγγιπα τοῦ Σαλέρνου ; ἀνέκραξεν ὁ Ἱερώνυμος, καὶ προαίσθημα ἀπαίσιον κατέλαβε τὸ πνεῦμα του.

— Ἐν τῇ ἐπαύλει κεῖνται τὰ μνήματα τῆς οἰκογενείας ταύτης, καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς κατοικεῖ, διότι, προσέθηκε μεθ' ὕφους μυστηριώδους, εἶναι φαντάσματα.

Ὁ μαρκήσιος ἔκρυψε τὴν συγκίνησίν του· ἄνθρωπος γινώσκων τὸν κόσμον δὲν ἠδύνατο νὰ συμμερισθῇ τὰς δημώδεις προλήψεις, καὶ ἦτο εὐκολώτερον εἰς αὐτὸν νὰ πιστεύσῃ εἰς ἀπιστίαν τινὰ ἢ εἰς κακουργίαν μᾶλλον παρὰ εἰς ἐπιῤῥοὴν δυνάμεως ἀοράτου. Ἐπέμεινε λοιπὸν εἰς τὸν σκοπόν του.

Ἡ νέα κόρη προσεκάλεσε τὸν πατέρα της ὅστις εἰργάζετο ἐν τῷ κήπῳ. Καὶ οὗτος ἐλθὼν ἐβεβαίωσε τὴν διήγησιν τῆς θυγατρός του καὶ ἠρνήθη νὰ συνοδεύσῃ τὸν μαρκήσιον· ὁ χρυσὸς ὅμως καὶ ἡ βεβαίωσις ἣν τῷ ἔκαμε νὰ εἰσέλθῃ μόνος καὶ ν' ἀναδεχθῇ ἅπασαν τὴν εὐθύνην, τῷ ἔδωσαν τέλος θάῤῥος. Ἐπορεύθησαν λοιπὸν πρὸς τὴν ἔπαυλιν, ἡ θύρα αὐτῆς ἠνεῴχθη εὐκόλως θραυσθέντος τοῦ κλείθρου εἰς πρώτην βίαν.

Τὰ πάντα ἦσαν σιωπηλὰ καὶ ἔρημα, παντοῦ ἐρείπια καὶ δείγματα παρακμῆς, ἅτινα ὁ μαρκήσιος δὲν εἶχεν εἰσέτι παρατηρήσει. Ἂν καὶ κατειλημμένος ὑπὸ φρίκης, εἰσῆλθεν ὅμως ἀφόβως ἐν τοῖς δωματίοις· οὐδὲν ἴχνος κατοίκων. Φθάσας εἰς τὴν θύραν τοῦ προδόμου, ὃν ἐγνώριζε τόσῳ καλῶς, εἰσέρχεται, ἀλλὰ πρὸς μεγίστην του ἔκπληξιν εὑρίσκεται ἀπέναντι παρεκκλησίου, εἰς δὲ τὸ μέρος ἐξ οὗ ἄλλοτε ἔβλεπε τὸν Βεζούβιον ὑ-

πῆρχε θυσιαστήριον ἔχον ἄνωθεν μέγαν σταυρὸν, καὶ πρὸς ἀριστερὰν ἀντὶ τῆς θυρίδος ὅθεν ἐξήρχετο ἡ ἄγνωστος ὅπως ἔλθῃ εἰς προϋπάντησίν του, ὑπῆρχε κλίμαξ κατερχομένη εἰς ὑπόγειον. Ὁ Ἱερώνυμος ὀπισθοχωρεῖ ἔκπληκτος, διότι ψυχρὰ πνοὴ θανάτου θωπεύει τὸ πρόσωπόν του. Ἐκπέμπει κραυγὴν τρόμου καὶ μὲ ἀνωρθωμένας τρίχας φεύγει διὰ μέσου τῶν ἐρήμων δωματίων. Ἡ τύψις τοῦ συνειδότος καὶ ὁ φόβος τὸν καταλαμβάνουσι «*Δὶς ἐπίορκε*» φωνή τις τρομερὰ πλήσσει τὰ ὦτά του. Νομίζει ὅτι τὸν καταδιώκουσιν, ὅτι ἀκούει βήματα ὄπισθέν του, καὶ αἰσθάνεται περὶ τὸν τράχηλόν του παγετώδη πνοήν. Τὸ λογικόν του πλανᾶται, ἐξέρχεται δρομαίως καὶ ἐπανέρχεται ὡς φρενιτιῶν εἰς Νεάπολιν.

Ἡ φρίκη τὸν παρακολουθεῖ· αὐτὸς δὲ ὅστις οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς ἐκκλησίαν εἰμὴ διὰ νὰ ἴδῃ ὡραίας γυναῖκας καὶ ἀκούσῃ μουσικὴν, καταφεύγει ἐν τῇ πρώτῃ ἣν ἀπήντησεν, ἐλπίζων ὅτι τὰ φαντάσματα, ἅτινα τὸν παρακολουθοῦσι, δὲν θὰ τολμήσωσι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον τόπον.

Ὁ ναὸς ἦτον ἐστρωμένος κατάμαυρα, τὰ κηρία ἐφώτιζον ὠχρῶς ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἐν μέσῳ δὲ τοῦ χοροῦ ἔκειτο φέρετρον κεκαλυμμένον μὲ μέλαν ἐπίκροκον ὕφασμα, κεκοσμημένον μὲ πολυτελῆ οἰκόσημα, καὶ πέριξ ἔχον πολυαρίθμους λαμπάδας. Οἱ περικυκλοῦντες τὸ φέρετρον ἱερεῖς ἐρράντιζον αὐτὸ δι' ἁγιασμοῦ καὶ ἔψαλλον τὴν νεκρικὴν ἀκολουθίαν. Ὁ Ἱερώνυμος ἐξεπλάγη δι' ὅ,τι ἔβλεπε, διότι δὲν ἦτο ὥρα καθ' ἣν συνήθως ἐψάλλοντο νεκρικαὶ ἀκολουθίαι, ἐθεώρησεν ὅθεν πέριξ αὐτοῦ καὶ ἀνεγνώρισε τὴν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ τὸ πρῶτον συνήντησε τὴν φρικώδη ἄγνωστον. Ἐπλησίασε μετὰ διπλασίας ταραχῆς, καὶ ἰδὼν τὰ οἰκόσημα τοῦ φερέτρου ἠπόρησε, διότι ἦσαν τὰ τῆς οἰκογενείας του. «Φιορίλλα» ἀνέκραξε φωνή τις ἐνδόμυχος, ἀλλὰ τὸ φέρετρον δὲν ἦτο γυναικός· ἀπευθυνθεὶς λοιπὸν πρός τινα τῶν ἱερέων,

— Τίνα κηδεύετε, πάτερ; τῷ εἶπε·

— Τὸν μαρκήσιον Ἱερώνυμον Κοσέντσα, τῷ ἀπεκρίθη φωνῇ πενθίμῳ ὁ ἱερεύς· τοῦτο ἀκούσας ὁ Ἱερώνυμος ἔπεσεν ἀναίσθητος.

Ὅτε συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν ἔκειτο κλινήρης ἐν τῷ δωματίῳ του. Εὑρόντες τινὲς τῶν γνωρίμων του αὐτὸν λυποθυμημένον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὸν μετέφερον εἰς τὸ μέγαρόν του, ὅπου ἔσπευσαν οἱ ὑπηρέται του καὶ ὁ ἰατρός του περὶ αὐτὸν, τεθλιμμένοι καὶ ἀνήσυχοι, διότι πολλαὶ ὧραι εἶχον παρέλθει χωρὶς ἐκεῖνος νὰ συνέλθῃ· σχεδὸν δὲ εἶχον ἀπωλέσει τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν ζωογονήσωσιν. Ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐθεώρησε πέριξ αὐτοῦ, νομίζων ὅτι ἐξήρχετο ἀπὸ κόσμου σκοτεινοῦ καὶ πλήρους φρικωδῶν μυστηρίων. Αἰσθανόμενος δὲ μεγίστην ἀδυναμίαν, καὶ ἐν ἐκλυτικῇ καταστάσει διατελῶν, προσεκάλεσεν ἱερέα ὅπως ἐξομολογηθῇ, καὶ τὸν συμβολαιογράφον του ὅπως κάμῃ τὴν διαθήκην του.

Ἐν περιπτώσει θανάτου ἄνευ τέκνων κατέστησε τὸν Εὐτύχιον κληρονόμον τοῦ μεγαλητέρου τῆς περιουσίας του μέρους. Καὶ τῷ ἄφησε μὲν πολλὰ, ἀλλ' ἡ δυστυχία τὴν ὁποίαν τῷ εἶχε προξενήσει δὲν ἐπανωρθοῦτο διὰ θησαυρῶν. Ἀντήμειψε γενναίως τοὺς ὑπηρέτας του, καὶ μία τῶν τελευταίων θελήσεών του ἦτο, ἂν ἡ οἰκογένεια τοῦ πρίγγιπος τοῦ Σαλέρνου συγκατένευε, νὰ ἐκθάψωσι τὰ ὀστᾶ τῆς κομίσσης Βικτωρίας, ἐνταφιασθείσης πρό τινων ἐτῶν ἐν τοῖς οἰκογενειακοῖς μνημείοις τοῦ Σαλέρνου, ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀποθέσωσιν αὐτὰ πλησίον του εἰς τὸν τάφον τῆς οἰκογενείας του. Ἡ διάταξις αὕτη ἐξεπληρώθη καὶ οὕτω μετὰ τὸν θάνατόν του ἐτελέσθη ἡ ἕνωσις, τὴν ὁποίαν δὶς ζῶν ἀπέκρουσεν.

Ἐξέπνευσε τὸ αὐτὸ ἑσπέρας, ἀφοῦ ἐξομολογήθη εἰς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα τὰς τύψεις τοῦ συνειδότος του, καὶ ἐδιηγήθη εἰς αὐτὸν τὰς τρομερὰς περιστάσεις, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐλειποθύμησεν εἰς τὸν ναόν.

Τὸν ἐνεταφίασαν δύο ἡμέρας μετὰ τὴν Φιορίλλαν, καὶ ὁ Εὐτύχιος ἀπαραμύθητος ἠκολούθησε τὴν κηδείαν του. Τὰ ἀγαθὰ ἅτινα ἀποθνήσκων ὁ Ἱερώνυμος τῷ ἄφησε διὰ τῆς διαθήκης του, οὐδόλως τὸν ἀπεζημίωσαν δι' ὅ,τι εἶχεν ἀπωλέσει·

[Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ].

ΑΓΓΛΟΔΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ.

(*Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 21*).

Ὁ Λάσσεν διοικητὴς τοῦ Προβέστεν, ὁ κατέχων τὸ ἄκρον τῆς μεσημβρινῆς γραμμῆς ἠγωνίσθη μετὰ ἡρωϊκῆς ἀνδρίας. Ὁ Νέλσων αἰσθανόμενος μεγάλως, ὅτι ἦτο σπουδαιότατον ν' ἀποστερήσῃ τὴν Δανικὴν γραμμὴν τῆς ὑποστηρίξεως τῶν κανονοστοιχιῶν τῆς νήσου Ἀμάκ, διεύθυνε 4 πλοῖα κατὰ τοῦ Προβέστεν. Ὁ Λάσσεν ἀντέστη ἀμυνόμενος ἕως οὗ ἐφονεύθησαν πεντακόσιοι πυροβολισταὶ ἐκ τῶν ἑξακοσίων τοὺς ὁποίους εἶχεν, ἔπειτα ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν μετὰ τῶν 100,

οἵτινες τῷ ἐναπέμειναν διὰ νὰ διαφύγῃ τὸν διὰ τῆς φλογὸς θάνατον τοῦ καιομένου αὐτοῦ πλοίου. ὅθεν κατώρθωσε νὰ μὴ καταβιβάσῃ τὴν σημαίαν του εἰς σημεῖον ἥττης. Ὁ Νέλσων τότε διεύθυνε πάσας τὰς προσπαθείας του κατὰ τῶν ἄλλων ἰσοπέδων πλοίων καὶ κατώρθωσε νὰ κυριεύσῃ πολλὰ τούτων· πρὸς δὲ τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς γραμμῆς οἱ ἄγγλοι εἶχον μόνον φρεγάτας ν' ἀντιτάξωσι κατὰ τῶν κανονοστοιχιῶν τῶν Τριῶν Στεμμάτων, τῶν ὁποίων τὸ πῦρ ἦτο ἐκ τῶν μᾶλλον θανατηφόρων. Ὁ Πάρκερ βλέπων τὴν ἀντίστασιν τῶν Δανῶν καὶ φοβούμενος μήποτε τὰ ἀγγλικὰ πλοῖα διαμείνωσιν ἐκτεθειμένα ἐπὶ τῶν ἀβαθῶν ὑδάτων, διέταξε νὰ παύσῃ ἡ ναυμαχία. Ὁ Νέλσων παρατηρήσας τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἱστοῦ τοῦ Πάρκερ, ἔδειξεν εὐγενῆ ἀγανάκτησιν· ἐστερημένος δὲ ὧν τῆς χρήσεως τοῦ ἑτέρου τῶν ὀφθαλμῶν ἔδραξε τὸ τηλεσκόπιον, τὸ ὁποῖον ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ βεβλαμμένου ὀφθαλμοῦ καὶ εἶπεν ἀταράχως, «δὲν βλέπω τὰ σημεῖα τοῦ Πάρκερ,» καὶ διέταξε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ μάχη μέχρι θανάτου. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἦτο εὐγενὴς ἀσυνεσία, τὴν ὁποίαν ἐβράβευσεν, ὡς συμβαίνει πάντοτε εἰς τὴν τολμηρὰν ἀρρροσύνην, ἡ εὐτυχὴς ἐπιτυχία.

Τὰ ἰσοδαφῆ πλοῖα τῶν Δανῶν, μὴ δυνάμενα νὰ κινηθῶσι διὰ νὰ ζητήσωσιν ὑποστήριξιν εἰς τὰς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς κανονοστοιχίας, ἐξετέθησαν εἰς τὸ καταστρεπτικὸν πῦρ τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ Δανβρὸγ ἐτινάχθη εἰς τὸν ἀέρα μὲ τρομακτικὸν πάταγον, πολλὰ ἄλλα ἦσαν ἀπεσκευασμένα καὶ παρεξετρέποντο ἤδη ἀφοῦ ἀπώλεσαν μέγαν ἀριθμὸν ἀνθρώπων. Ἀλλ' οἱ ἄγγλοι δὲν ἦσαν καὶ αὐτοὶ εἰς καλειτέραν κατάστασιν· διέτρεχον τὸν μέγιστον κίνδυνον. Τὸν Νέλσωνα προσπαθοῦντα νὰ κυριεύσῃ τὰ Δανικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα κατεβίβασαν τὴν σημαίαν των, ἀπεδέχθησαν πολλαὶ καταστρεπτικαὶ ἐκπυρσοκροτήσεις ἐκ τῶν κανονοστοιχιῶν τῆς νήσου Ἀμάκ. Κατὰ τὸ κίνημα τοῦτο δύο ἢ τρία ἐκ τῶν πλοίων αὐτοῦ δὲν ἠδύναντο σχεδὸν νὰ κινηθῶσι· πρὸς δὲ τὸ μέρος τῶν Τριῶν Στεμμάτων ὁ ἄγγλος πλοίαρχος Ῥίων ὑποχρεωθεὶς ν' ἀπομακρυνθῇ διεκόπη ὑπὸ σφαιροβόλου εἰς δύω· ὁ δὲ Νέλσων καίτοι ἡττηθεὶς σχεδὸν οὐδόλως διεταράχθη· συνέλαβε μάλιστα τὴν ἰδέαν νὰ στείλῃ κήρυκα εἰς τὸν πρίγκηπα τῆς Δανίας, ὅστις εὑρίσκετο εἰς μίαν τῶν κανονοστοιχιῶν κατὰ τὴν φρικώδη ἐκείνην στιγμήν. Παρήγγειλε δὲ εἰς αὐτὸν, ὅτι ἂν δὲν περιέστελλον τὸ πῦρ, τὸ κωλῦον αὐτὸν νὰ παραλάβῃ τὰς λείας του, ἤθελε τινάξει αὐτὰς εἰς τὸν ἀέρα μετὰ τῶν πληρωμάτων αὐτῶν· ὅτι οἱ ἄγγλοι ἦσαν ἀδελφοὶ τῶν Δανῶν, ὅτι ἀρκετὰ ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους καὶ ὅτι δὲν ἦτο πρέπον νὰ καταστραφῶσιν.

Ὁ πρίγκηψ διαταραχθεὶς πρὸς τὸ φρικῶδες τοῦτο θέαμα καὶ φοβούμενος διὰ τὴν πόλιν Κοπενάγην διέταξε νὰ παύσῃ τὸ πῦρ, ἀλλὰ τοῦτο ἦτο μέγα ἁμάρτημα διότι ὀλίγας στιγμὰς προσέτι καὶ ὁ στόλος τοῦ Νέλσωνος, ὧν ἤδη εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ἤθελεν ὑποχρεωθῆ ν' ἀποχωρήσῃ σχεδὸν ἡμικατεστραμμένος.

Εἴδός τι διαπραγματεύσεως ἤρχισεν ἐκ τοῦ ὁποίου ὠφελήθη μάλιστα ὁ Νέλσων ὅπως ἐγκαταλείψῃ τὴν γραμμὴν τῆς αὐθορμήσεως. Ἐν ᾧ δὲ ἀπεσύρετο τρία ἐκ τῶν πλοίων του ἐκάθησαν μὴ δυνάμενα πλέον νὰ κινηθῶσι. Τὴν ἐπαύριον ὁ Νέλσων καὶ ὁ Πάρκερ μετὰ μεγάλας προσπαθείας ἤρχισαν νέαν διαπραγμάτευσιν μετὰ τῶν Δανῶν ἐπὶ σκοπῷ νὰ κατορθώσωσιν ἀνακωχὴν ὅπλων, τῆς ὁποίας εἶχον ἐπίσης ἀνάγκην ὡς οἱ Δανοί, διότι εἶχον χιλίους διακοσίους ἀνθρώπους φονευμένους ἢ πληγωμένους καὶ ἓξ πλοῖα εἰς ἀθλιεστάτην κατάστασιν, ἡ δὲ ζημία τῶν Δανῶν δὲν ἦτο πολὺ ἀνωτέρα, ἀλλὰ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν κινητῶν κανονοστοιχιῶν τὸ κάτω μέρος τῆς πόλεως, τὸ ὁποῖον καταβρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἦτο ἐκτεθειμένον εἰς τὸν σφαιροβολισμόν. ἐφοβοῦντο πρὸ πάντων διὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν τὰ πολεμικὰ των πλοῖα, ἅτινα εὑρισκόμενα ἀκίνητα καὶ πεπυκνωμένα ἐντὸς τοῦ λιμένος ἠδύναντο νὰ γείνωσι παρανάλωμα τοῦ πυρὸς μέχρι τοῦ τελευταίου. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν δυσανασχετοῦντες οἱ Δανοὶ ἐκ τῶν παθημάτων καὶ τῶν κινδύνων αὐτῶν ἐμέμφοντο τοὺς συμμάχους χωρὶς νὰ ὑπολογίσωσι τὰς δυσχερείας αἵτινες ἐμπόδισαν τούτους νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειάν των ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Κοπενάγης.

Οἱ ἐναντίοι ἄνεμοι, οἱ παγετοὶ, τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου ἐμπόδισαν τοὺς Σουηδοὺς καὶ τοὺς Ῥώσσους χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἔλλειψις ἐκ μέρους των. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, ἤρχοντο μετὰ τῶν εἴκοσιν αὐτῶν πλοίων διὰ νὰ ἑνωθῶσι πρὸς τὸν Δανικὸν στόλον. Ὁ Νέλσων ἀπετύγχανε βεβαίως κατὰ τὴν τολμηρὰν αὐτοῦ ἐπιχείρησιν καὶ τὰ δικαιώματα τῆς ναυτικῆς οὐδετερότητος ἤθελον θριαμβεύσει κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Ὁ Πάρκερ ὅστις ἐφοβήθη κατ' ἀρχὰς τὰς συνεπείας τοῦ τολμήματος τοῦ Νέλσωνος κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς δευτέρας ἀπριλίου, ἔκρινεν ἤδη ἀ-

κριβῶς περὶ τῶν Δανῶν καὶ ἔσπευδε νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς συγκροτηθείσης μάχης· ὅθεν ἤθελε νὰ ἐξέλθωσιν οἱ Δανοὶ ἐκ τῆς ὁμοσπονδίας τῶν οὐδετέρων, ν' ἀνοίξωσι τοὺν λιμένας των εἰς τοὺς ἄγγλους καὶ νὰ δεχθῶσι προσέτι ἀγγλικὴν δύναμιν ἐπὶ λόγῳ ἀσφαλείας κατὰ τῆς ἀγανακτήσεως τῶν συμμάχων αὐτῶν· ὁ Νέλσων ἐτόλμησε ν' ἀποβῇ εἰς τὴν γῆν τὴν τρίτην ἀπριλίου ἵνα προτείνῃ ὁ ἴδιος εἰς τὸν βασιλόπαιδα τὰς προτάσεις ταύτας, ὅθεν μετέβη εἰς Κοπενάγην ἐντὸς μικρᾶς λέμβου καὶ ἤκουσε τὴν δικαίαν ἀγανάκτησιν καὶ τοὺς γογγυσμοὺς τοῦ ἀνδρείου Δανικοῦ λαοῦ, φρυάττοντες πρὸς τὴν θέαν τοῦ Νέλσωνος, καὶ εὗρε τὸν Πρίγκηπα ἄκαμπτον, ἐν ᾧ τὴν προτεραίαν ἐφάνη τοσοῦτον ἔντρομος ἐκ τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον διέτρεχεν ἡ Κοπενάγη, ὥστε διέταξε νὰ παύσῃ ὁ πυροβολισμός, ἀλλ' ἤδη δὲν ἠθέλησε παντάπασι νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν αἰσχρὰν λειποταξίαν τὴν ὁποίαν ἐπρότειναν εἰς αὐτόν. Ὅθεν ἀπεκρίθη ὅτι ἦτο ἕτοιμος νὰ ἐνταφιασθῇ μᾶλλον ὑπὸ τὴν τέφραν τῆς πρωτευούσης παρὰ νὰ προδώσῃ τὸν κοινὸν ἀγῶνα.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο οἱ Δανοὶ βλέποντες ἑαυτοὺς ἐκτεθειμένους εἰς τὸν κίνδυνον δευτέρας μάχης ἐπελήφθησαν τοῦ ἔργου μετὰ μεγίστου ζήλου, κατέστησαν ἔτι τρομακτικωτέραν τὴν κανονοστοιχίαν τῶν Τριῶν Στεμμάτων, περιέβαλον διὰ τηλεβόλων τὴν νῆσον Ἀμὰκ καὶ τὸ κάτω μέρος τῆς πόλεως· ἀπήγαγον τὰ πλοῖα αὐτῶν περὶ τῶν ὁποίων ἦσαν εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν, εἰς τοὺς μᾶλλον μεμακρυσμένους λιμένας, ἐκάλυψαν αὐτὰ μὲ ἄχυρον διὰ νὰ τὰ προφυλάξωσι κατὰ τοῦ πυρὸς καὶ ἤρχισαν νὰ ἐνθαῤῥύνωνται ἔτι μᾶλλον βλέποντες τοὺς Ἄγγλους διστάζοντας διὰ νὰ ἐπαναρχίσωσι τὴν φοβερὰν πάλην. Ἅπας ὁ λαὸς συνηθροίσθη καὶ περιεφέρετο ἔνοπλος· μέρος δὲ κατεγίνετο, προετοιμάζον τὰ μέσα δι' ὧν ἠδύνατο νὰ σβύσῃ τὴν πυρκαϊάν.

Τελευταῖον, μετὰ πέντε ἡμερῶν προσδοκίαν, ὁ Νέλσων ἐπανῆλθεν εἰς Κοπενάγην, παρὰ τὰς ἀπειλητικὰς διαθέσεις τοῦ Δανικοῦ λαοῦ· ἡ συζήτησις ἐγένετο ζωηρὰ καὶ ἀνεδέχθη οὗτος νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς Δανοὺς δικαιώματα τὰ ὁποῖα ὁ ναύαρχος Πάρκερ δὲν διεβίβασεν εἰς αὐτόν· συνωμολόγησαν ἀνακωχὴν ὅπλων, ἥτις δὲν ἦτο κυρίως εἰμὴ ἡ αὐτὴ κατάστασις τῶν πραγμάτων. Οἱ Δανοὶ δὲν ἀπεχώρησαν παντάπασιν ἐκ τῆς ὁμοσπονδίας, ἀλλὰ πᾶσα ἐχθροπραξία διεκόπη μεταξὺ τούτων καὶ τῶν Ἄγγλων ἐπὶ δεκατέσσαρας ἑβδομάδας, μετὰ τὸ ὁποῖον ἔμελλον νὰ εὑρεθῶσι πάλιν εἰς ἣν εὑρίσκοντο πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς ἀνακωχῆς τῶν ὅπλων ᾳάσιν, ἥτις περιελάμβανε μόνον τὰς Δανικὰς νήσους, καὶ τὴν Ἰτλάνδην, ἐκτὸς τοῦ Χολστάϊν, εἰς τρόπον ὥστε αἱ ἐχθροπραξίαι ἠδύναντο νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἐπὶ τοῦ Ἔλβου, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁ ποταμὸς οὗτος ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς ἄγγλους, οἵτινες ὤφειλον ν' ἀπέχωσι μέχρι βολῆς τηλεβόλου παντὸς Δανικοῦ λιμένος, ἐξαιρουμένης τῆς *βασιλικῆς* διόδου, τὴν ὁποίαν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ διέλθωσιν ἐλευθέρως, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν βαλτικήν, ὅθεν ἀπηγορεύετο εἰς αὐτοὺς πᾶσα ὑποστήριξις ἐκ τῶν Δανικῶν χωρῶν καὶ δὲν ἐπετρέπετο νὰ προσορμισθῶσιν εἰς οὐδένα ἐκ τῶν λιμένων διὰ νὰ λάβωσι ζωοτροφίας.

Τοῦτο μόνον κατώρθωσεν ὁ Νέλσων νὰ ἐπιτύχῃ ἐκ μέρους τῶν Δανῶν, καὶ πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ νίκη του δὲν ἐπέτρεπεν εἰς αὐτὸν νὰ ἔχῃ μεγαλητέρας ἀπαιτήσεις· ἀλλ' ἐν ᾧ ἀνεχώρει ἐκ τῆς Κοπενάγης, ἀπαισία τις εἴδησις διεδίδετο καὶ ὁ Βασιλόπαις, τὸν ὁποῖον ὑπεχρέωσε νὰ συνθηκολογήσῃ, κατώρθωσε ν' ἀποκρύψῃ τὴν εἴδησιν ταύτην εἰς τὸν Νέλσωνα. Ἐλέγετο τῷ ὄντι, ὅτι Παῦλος ὁ πρῶτος ἀπέθανεν αἰφνιδίως· ὁ δὲ Νέλσων ἀνεχώρησεν ἐκ Κοπενάγης χωρὶς νὰ λάβῃ γνῶσιν τοῦ συμβάντος τούτου, τὸ ὁποῖον βεβαίως ἤθελεν ἐπαυξήσει τὰς ἀπαιτήσεις του· ἡ ἀνακωχὴ ὑπεγράφη καὶ παρὰ τοῦ ναυάρχου Πάρκερ· ὁ Πρίγκηψ τῆς Δανίας παρήγγειλεν ἀμέσως εἰς τοὺς Σουηδοὺς νὰ μὴν ἐκτεθῶσιν ἀνωφελῶς εἰς τὰς βολὰς τῶν ἄγγλων, κατὰ τῶν ὁποίων ἦτο ἀδύνατον ν' ἀντισταθῶσιν. Ἡ εἴδησις αὕτη ἦτο πολλὰ ἀναγκαία, διότι μετὰ πολλὰς προσπαθείας ὁ Γουστάβος Ἀδόλφος κατώρθωσε τέλος νὰ κινήσῃ τὸν στόλον του.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην καθ' ἣν παύει ἡ Ὑπατεία καὶ ἄρχονται τὰ πρῶτα τῆς αὐτοκρατορίας ἔτη μέχρι τῆς ἐν Τιλσὶτ συνθήκης, ἡ Δανιμαρκία ἐκλείπει ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ πολέμου περιορίζουσα τὰς προσπαθείας αὐτῆς εἰς τὴν διατήρησιν τῆς οὐδετερότητος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, ἐν ᾧ εὑρίσκετο ἡ λοιπὴ Εὐρώπη. Ἐν τούτοις ἡ ἐπιῤῥοὴ τοῦ Ναπολέοντος δὲν διέμεινεν ὁλοτελῶς ἀδρανὴς ἀπέναντι τῆς παιδαριώδους ἐπιμονῆς τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας. Ἤδη ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου 1807 νέος πρεσβευτὴς γάλλος ὁ κύριος Διδελὼτ ἐστάλη εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Κοπενάγης, ἡ δὲ Ἀγγλία ἀνησυχοῦσα διὰ τὴν ἐπιῤῥοὴν, ἣν ἐδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ναυτικὸν τῆς Δανίας, παρεσκεύασε μετὰ μεγάλης ταχύτητος φοβερὰν θαλασσίαν δύναμιν, τῆς ὁποίας αἱ μοῖραι συνηνώθησαν εἰς τὸ Σούνδ· καὶ μετὰ ἀνωφελῆ πρόσκλησιν τὴν ὁποίαν ἀπεύθυνον οἱ Ἄγγλοι πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Κοπενάγης, ὅπως ἐνδώσωσιν εἰς τὰς προτάσεις των, τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα ἦτο οὐδὲν ὀλιγώτερον ἢ ἡ ἀφόπλισις τῆς Σελανδίας, ἤρχισαν διὰ τῆς βίας νὰ ὑποχρεώσωσι τὸν βασιλόπαιδα, ὅπως ἐπιτύχωσιν ὅσων ἡ σταθερότης τοῦ ἡγεμόνος τούτου καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ αὐτοῦ Βερνστὸρφ δὲν ἐπέτρεπον νὰ ἐλπίσωσιν.

Τὴν δευτέραν Σεπτεμβρίου 1807 κατὰ τὴν ἑβδόμην καὶ ἡμίσειαν ἑσπερινὴν ὥραν οἱ Ἄγγλοι ἤρχισαν κατὰ τῆς Κοπενάγης τρομακτικώτατον σφαιροβολισμὸν διαρκέσαντα περίπου ἑξήκοντα ὥρας ἀδιαλείπτως.

Ὁ στρατηγὸς Πεῦμὰν ὁ διοικῶν τὴν πόλιν ἐδημοσίευσε τὴν ἑξῆς προκήρυξιν·

« Κάτοικοι τῆς Κοπενάγης!

Τὰ μέσα τῆς ὑπερασπίσεως ἡμῶν εἰσὶ λίαν ἀνεπαρκῆ· δὲν ἐδυνήθημεν νὰ ἐμποδίσωμεν τὸν ἐχθρὸν τοῦ νὰ ἐγκατασταθῇ τόσον πλησίον εἰς τὰ φρούριά μας, ὥστε δύναται νὰ πυροπολήσῃ τὸν στόλον μας διευθύνων τὸ πῦρ ἐκ διαφόρων μερῶν συνάμα, χωρὶς νὰ δυνηθῶμεν ν' ἀναστείλωμεν τὴν σφοδρότητα τῶν προσβολῶν του· καὶ πάντα προσέτι τὰ μέσα τὰ ὁποῖα εἴχομεν πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ πυροβολισμοῦ κατεστράφησαν εἴτε ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυροβολικοῦ εἴτε διὰ τῆς ἀδιαλείπτου χρήσεως αὐτῶν. Εἶμαι πεπεισμένος καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ ὅτι αἱ παραλυθεῖσαι ἡμῶν δυνάμεις εἰς τὴν παροῦσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν δὲν δύνανται νὰ ἐμποδίσωσι τὸν ἐχθρὸν τοῦ νὰ κυριεύσῃ ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν καὶ ἑπομένως τοὺς δύο ναυστάθμους καὶ τὸν στόλον. Ὅθεν ἵνα μὴ χύσωμεν ἀνωφελῶς τὸ πολύτιμον αἷμα τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν καὶ ἵνα προλάβωμεν τὰς ἀκαταλογίστους συνεπείας ἁλώσεως ἐξ ἐφόδου, εὑρισκόμεθα εἰς τὴν λυπηρὰν ἀνάγκην νὰ συνθηκολογήσωμεν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, παραδίδοντες τὸν στόλον καὶ παραχωροῦντες τὴν κατοχὴν τῆς ἀκροπόλεως Φριδεριχσάβεν καθὼς καὶ τοὺς δύο ναυσάθμους καθ' ὅλον τὸν ἀναγκαῖον καιρὸν ἵνα ὁδηγήσῃ τὸν στόλον εἰς τὸν λιμένα, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι θέλουν μᾶς ἀποδώσει ἐντὸς ἓξ ἑβδομάδων τὰ μέρη ταῦτα τῶν ὁποίων λαμβάνουσι κατοχὴν, ὅτι ἡ Σηλανδία θέλει κενωθῇ καὶ ὅλα τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ κτήματα τόσον τὰ ἐν τῇ πόλει καθὼς καὶ τὰ ἐν τῇ νήσῳ θέλουσι διατηρηθῇ ἀβλαβῆ.

Διακοινῶν ὑμῖν τὴν συνθήκην ταύτην ὀφείλω νὰ ὑπομνήσω ὅτι πρῶτον ὑμῶν καθῆκον ὡς πολιτῶν εἶναι τὸ νὰ μὴ πράξητέ τι δυνάμενον νὰ διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν, δι' ὧν ἐξασφαλίζονται ἡ περιουσία καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν· ὅτι πᾶσα παράβασις ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶναι ἔγκλημα τοῦ ὁποίου αἱ συνέπειαι ἀποβαίνουσιν ὀλέθριαι.

Ἐκ τοῦ γενικοῦ ἀρχηγείου τῆς Κοπενάγης, τὴν 7 Σεπτεμβρίου 1807.

Η ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΠΡΕΒΩ.

ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΑΝΘΟΠΩΛΩΝ.

Ἡ κυρία Πρεβὼ εἶναι ἱστορικὸν πρόσωπον· διὰ τῆς ἐρασμιότητος καὶ τῶν μυστηριωδῶν σχέσεών της ὑπῆρξεν ἡ φίλη ὅλων σχεδὸν τῶν διασημοτέρων ἀνδρῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου. Τὰ ἄνθη αὐτῆς δὲν ἦσαν ἁπλῶς προωρισμένα διὰ τὰς καλλονὰς τοῦ θεάτρου.

Ὅτε ἐσχετίσθημεν μετ' αὐτῆς, ἦτο πλέον ἐν τῇ παρακμῇ, αἱ τρίχες της πρὸ πολλοῦ εἶχον λευκανθῆ, καὶ ὅμως δι' αὐτὸ δὲν ἦτο ὀλιγώτερον ἀξιέραστος. Ἑκάστη ἡλικία ἔχει θέλγητρα ἰδιάζοντα· δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ζῇ τις ἐν μέσῳ ἀνθέων, εἰς τὴν μυροβόλον ἀτμοσφαῖράν των, καὶ ὁ χαρακτὴρ καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ νὰ μὴ λάβωσι τὰς ἰδιότητάς των, καθὼς ὁ συναναστρεφόμενος ἀνθρώπους καλῶς ἀνατεθραμμένους ἀποκτᾷ τὸ πλεονέκτημα τῆς εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς. Τούτου ἀπόδειξιν ἐντελῆ παρέχει ἡ κυρία Πρεβώ.

Τὸ κατάστημά της, στενὸν λίαν καὶ σκοτεινὸν, κείμενον εἰς τὴν ἄκραν μιᾶς τῶν στοῶν τῶν ἀνακτόρων, ἀπετέλει γωνίαν μὲ ζοφερώτατον διάδρομον, καταλήγοντα εἰς τὴν ὁδὸν Ρισχελιὲ, καὶ τὸν ὁποῖον πᾶς θιασώτης τῶν γραμμάτων οὐχὶ ἅπαξ ἐν τῇ νεότητί του διῆλθε διὰ νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ Γαλλικὸν θέατρον ἐν ἡμέραις τελετῆς φιλολογικῆς.

Τὸ εὔθετον τοῦ μικροῦ αὐτοῦ καταστήματος καὶ ἡ ἀμπαράμιλλος ἱκανότης τῆς ἀνθοπώλιδος συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν πρόοδόν του. Ἐσχημάτιζεν ὡς εἴπομεν τὴν γωνίαν τῆς στοᾶς εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεῖχεν ἡ οἰκία τοῦ Μολιέρου. Εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν εὑρίσκετο μικρόν τι παραπύλιον, χρησιμεῦον ὡς ἰδιαιτέρα εἴσοδος εἰς τὰς κυ-

ρίας καὶ κυρίους ὑποκριτὰς τοῦ ἡμετέρου ἐθνικοῦ θεάτρου.

Ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας τῆς παλινορθώσεως καὶ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου ἡ Γαλλικὴ Κωμῳδία ἀπέκτησεν ἐπανειλημμένως, ὡς εἶναι πασίδηλον, ὅμιλον ὑποκριτριῶν αἵτινες κατὰ τὴν ἱκανότητα, τὸ κάλλος καὶ τὴν χάριν, ἐδύναντο νὰ ἐρίσωσι περὶ πρωτείων οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἐξόχους ὑποκριτὰς τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν λαμπρὰν ἀκόμη πλειάδα, ἥτις διαπρέπει σήμερον ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Καὶ μάλιστα ἐὰν πρέπῃ νὰ πιστεύσωμεν τὴν παράδοσιν, αἱ πρῶται ὑπερεῖχον κατὰ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ σώματος, τὴν κομψότητα καὶ τὰ σχήματα.

Οἱ πατέρες μας λοιπὸν ἦσαν ἐπιῤῥεπεῖς καὶ λίαν εὐαίσθητοι πρὸς τὰ θέλγητρα τῆς πλαστικῆς. Ἐν τῷ θαυμασμῷ αὐτῶν συνέχεον τὴν τέχνην τῆς ὑποκριτρίας μὲ τὰ προσωπικὰ θέλγητρά της· ὁ ἐνθουσιασμός των ἦτο διπλοῦς. Ἐπειδὴ τὸ κατάστημα τῆς κυρίας Πρεβὼ ἦτο πλησίον τοῦ θεάτρου, τὸ πλῆθος τῶν θιασωτῶν καὶ λατρευτῶν συνέῤῥεεν εἰς αὐτό. Δὲν ἤρκει ν' ἀγοράσῃ τις μόνον τὴν ἀνθοδέσμην· συνεντεύξεις τινὲς μετ' αὐτῆς καθίσταντο ἀπαραίτητοι. Ὁ συρμὸς νὰ ῥίπτωσιν ἀποτόμως τὰ ἄνθη ἀπὸ τὰ θεωρεῖα εἰς τὰς ὡραίας ὑποκριτρίας δὲν ἦτο ἀκόμη ἐν χρήσει. Ἐκλεχθείσης τῆς ἀνθοδέσμης ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ καὶ ὁ τρόπος τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Ἡ φροντὶς αὕτη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνετίθετο ἐμπιστευτικῶς εἰς τὴν ἀνθοπώλιδα, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἐγίνετο ἡ χρῆσις τῆς δεξιότητός της ἵνα τεθῇ ἐρωτικὸν γραμμάτιον εἰς τοὺς μυχοὺς αὐτοὺς τῆς ἀνθοδέσμης. Ἡ κ. Πρεβὼ εἶχεν ἐπίτηδες μικράν τινα κόρην χρησιμεύουσαν πρὸς τὸν σκοπόν.

Ὁποία κατανάλωσις ἀνθέων καὶ ᾀσματίων!

Ἀλλ' οἱ ἐνθουσιώδεις ἐρασταὶ τῶν θεατρικῶν καλλονῶν, αἵτινες παρίσταντο ἐπὶ τῆς γαλλικῆς σκηνῆς, μετ' οὐ πολὺν χρόνον δὲν ἦσαν οἱ μόνοι ἀποτελοῦντες τὴν πελατείαν τῆς κ. Πρεβώ. Ἡ πελατεία αὕτη βαθμηδὸν ἐξέτεινε τὸν κύκλον της εἰς τὴν πόλιν, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς ἀριστοκρατικὰς συνοικίας. Μετ' ὀλίγον δὲ ἐξῆλθε καὶ αὐτῶν τῶν ὁρίων τοῦ κράτους, ὡς γενήσεται δῆλον ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης.

Καθ' ὅσον τὸ ὄνομά της ἐγίνετο γνωστὸν εἰς τὸν κόσμον, ἡ ἀνθοπῶλις κατεγίνετο μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον νὰ διατηρήσῃ τὴν γενικὴν εὔνοιαν, ἣ ὁποίαν ἀπήλαυεν. Ἡ ὑπόληψις, ἡ εὐγένεια αὕτη τῶν ἐμπόρων, ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς καθήκοντα, αἱ δὲ ὑποχρεώσεις τῆς Κ. Πρεβὼ πρὸς τὸ κοινὸν ὁσημέραι καθίσταντο λεπτότεραι.

Τῳόντι δύναταί τις νὰ στείλῃ ἄνθη εἰς μίαν ὑποκρίτριαν, χωρὶς νὰ κινήσῃ τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἄλλων, χωρὶς νὰ δώσῃ λαβὴν εἰς τὰς διαβολὰς, χωρὶς νὰ τὴν ἐκθέσῃ τέλος. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ! Ἡ προσφορὰ αὕτη ἦν φόρος ὀφειλόμενος εἰς τὸ πλεονέκτημά της, καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ὁ θαυμασμὸς εἶναι πρόσχημα πάντοτε ἐπιτυχές.

Διαφέρει τὸ πρᾶγμα, προκειμένου περὶ κυριῶν μεγάλης ἢ μικρᾶς περιωπῆς. Τὸ πρόσχημα τοῦ θαυμασμοῦ εἶναι ἀπολύτως ἀπαράδεκτον ἐν τοιαύτῃ περιστάσει. Ἐν τούτοις αἱ κυρίαι γενικῶς ἀγαπῶσι τὰ ἄνθη· ἐνίοτε λησμονοῦσιν, ἢ δὲν δύνανται νὰ προμηθευθῶσιν αὐτά. Ἐκτὸς τούτου, διὰ νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν, τὰ ἄνθη προσφερόμενα, λαμβάνουσιν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ γυναικείου φύλου παντείας ἀρετάς· ἐκτὸς τῆς φυσικῆς εὐωδίας των, προχέουσι τὰ ἡδύτερα καὶ ζωηρότερα μῦρα τῆς κολακείας· γοητεύουσιν οὐχὶ μόνον τὰς αἰσθήσεις, ἀλλὰ καὶ καταθωπεύουσι τὴν ματαιότητα, γεννῶσι μυστηρώδεις ἀνθολογισμοὺς, ψυχικὰς συγκινήσεις καὶ ποιητικοὺς ῥεμβασμούς· γεννῶσι τέλος ἄῤῥητον ἡδονὴν, γλυκείας ἐλπίδας, καὶ παρέχουσι τὸ προνόμιον τῆς πολυτίμου εὐγλωττίας, ἥτις ἀνεκφράστως ἐκφράζει πᾶν ὅ,τι ἐπιθυμεῖ τις ν' ἀκούσῃ. Εἰς ἀνθοδέσμην τριάκοντα σολδίων προσφερομένην, μία γυνὴ μὴ στερουμένη φαντασίας δύναται νὰ εὕρῃ ὅλα ταῦτα· ἐν ᾧ διὰ τοῦ χρυσίου, καὶ ἂν συσσωρεύσῃ αὕτη ὅλα τὰ ἄνθη τοῦ ἔαρος, οὐδὲν ἄλλο θέλει ἀπαντήσει εἰς τὸ ποικιλόχρουν αὐτὸ ὄρος, εἰς τὴν γιγαντιαίαν καὶ μυροβόλον αὐτὴν πυραμίδα, οὐδὲν ἄλλο παρὰ μόνον ἄνθη.

Ἄλλως τε οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνδρῶν ἀπαλλάσσονται τῆς ἀμηχανίας ἢ τοῦ γελοίου νὰ τελῶσιν αὐτοπροσώπως τὸν φόρον αὐτὸν τῶν ἀνθέων. Οὐδὲ πάντοτε εἶναι εὔκολον εἴτε πρέπον ν' ἀποστέλληται. Διὰ τοῦ σχήματος καὶ τῆς εὐωδίας ἡ ἀνθοδέσμη ἀποκαλύπτεται, καὶ διερχομένη διὰ τῶν χειρῶν τῆς ἀκριτομύθου χορείας τῶν ὑπηρετριῶν, μαραίνεται πρὶν φθάσῃ εἰς τὸν προορισμόν της. Διὰ νὰ δεχθῶσι καλῶς τὴν ἀνθοδέσμην δεν ἀρκεῖ νὰ ἦναι πρόσφατος καὶ κομψὴ, ἀπαιτεῖται νὰ δοθῇ ἐγκαίρως, καταλλήλως, ἄνευ προφυλάξεων ἀδεξίων, πάντοτε ὅμως διὰ πλαγίας ὁδοῦ. Ἤθελε γίνει δεκτὴ μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως, ἐὰν

ἔπιπτον οὐρανόθεν.

Διὰ νὰ ἐκπληροῖ τὰς δυσχερεῖς ταύτας παραγγελίας, ἡ Κ. Πρεβὼ κατεσκεύασε μικρὰ χάρτινα δοχεῖα διὰ τρίχαπτα καὶ ταινίας, βεβαίως δὲ καὶ δι' ἄνθη. Οὕτω περικεκλεισμένη ἡ ἀνθοδέσμη ἔχανε τὸ σχῆμα αὐτῆς, καὶ μετ' αὐτοῦ πᾶσαν ὅποπτον σημασίαν.

Ἔπρεπε μόνον νὰ ἐξομολογηθῇ τις εἰς τὴν Κ. Πρεβὼ, νὰ δοθῇ τὸ ὄνομα, ἡ διεύθυνσις, ἐνίοτε δὲ καὶ ὁδηγίαι τινὲς τὰ μέγιστα ἐμπιστευτικαί.

Ἀλλ' ὅμως οἱ πλεῖστοι τῶν πελατῶν δὲν ἐξετίθεντο παντάπασιν εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ μυστηριώδους αὐτοῦ τεχνάσματος. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, προπάντων δὲ οἱ διελθόντες τὴν μέσην ἡλικίαν τοῦ βίου των, περιωρίζοντο ἁπλῶς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς ἀνθοδέσμης. Ἐνίοτε δὲ ἔκρυπτον αὐτὴν ἐλευθέρως εἰς τοὺς μυχοὺς τῶν κόλπων των, ἢ εἰς τὸ κοῖλον τοῦ πίλου των.

Ἐσπέραν τινὰ ὁ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας προσφιλέστατος φίλος μου καὶ ἐγὼ, εἰσήλθομεν εἰς τὸ κατάστημα τῆς Κ. Πρεβώ. Εἴχομεν ἀμφότεροι τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, καθ' ἣν καὶ κατ' ὄρεξιν καὶ κατ' εὐγένειαν ἐπισκέπτεταί τις πολὺ περισσότερον τὰς ἀνθοπώλιδας, παρὰ τοὺς ἀδαμαντοπώλας. Ἤμεθα οἰκειότατοι. Ἐζητήσαμεν παρ' αὐτῆς δύο μετρίας ἀνθοδέσμας προωρισμένας διὰ κυρίας μὲ τὰς καμελίας, αἵτινες ἀγαπῶσι μόνον τὰ ἴα. Ἡ Κ. Πρεβὼ ἕνεκα πολλῶν καὶ σπουδαίων λόγων, τῆς λευκῆς κόμης της, τῆς ὑπερβολικῆς νεότητός μας, πρὸ πάντων δὲ ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὴν ἐξομολογήσεώς μας, ἐφέρετο πρὸς ἡμᾶς μετὰ θελκτικωτάτης οἰκειότητος. Μᾶς ἀπεκάλει φιλικῶς φαυλοβίους. Τί ὡραῖος τίτλος διὰ νέους δεκακοκταετεῖς!

Ἐν ᾧ ἡ Κ. Πρεβὼ ἐξέλεγε καὶ ἐτοποθέτει τὰ ἴα μας ὁ Ἐῤῥῖκος μηχανικῶς παρετήρει τὰ ἐν τῷ καταστήματι. Ἡ προσοχὴ αὐτοῦ εἶχε συγκεντρωθῆ ἀπό τινος στιγμῆς ἐπὶ κιβωτίου μὲ χωρίσματα, ἔχοντος ἰδιόῤῥυθμον σχῆμα.

« Παράδοξον κιβώτιον! Εἰς τί δύναται νὰ σᾶς χρησιμεύσῃ! εἶπε μετὰ μικρὰν παρατήρησιν καὶ πολλοὺς ὑπολογισμοὺς ἀναμφιβόλως.

— Περίεργε!

— Εἶμαι τῳόντι περίεργος νὰ μάθω τί χρησιμεύουσι τὰ μικρὰ ταῦτα κιβώτια, τὰ τοποθετημένα τοσοῦτον συμμετρικῶς.

— Εἰς τὰ μικρὰ ταῦτα κιβώτια τίθενται ἀνθοδέσμαι, τοῦτο δὲν ἔχει ἐξηγήσεις.

— Πῶς! θέτετε καὶ τὰ ἄνθη εἰς τὰ κιβώτια, καθὼς τὰ ἐνδύματα, καθὼς τὰ ὑφάσματα; καθώς. . . .

— Ὅλα τὰ πράγματα εἰς τὸν κόσμον τίθενται εἰς κιβώτια.

— Ἐξαιρέσει τῶν ἀνθέων!

— Καὶ τὰ ἄνθη μετὰ τῶν λοιπῶν.

— Δὲν πιστεύω τίποτε.

— Λοιπὸν ἐπανέλθετε μετὰ μίαν ὥραν.

— Τί θὰ ἴδω τότε;

— Θὰ ἴδετε βασιλικὸν ταχυδρόμον, ὅστις θὰ λάβῃ τὸ μικρὸν κιβώτιον, καὶ ἀφ' οὗ τὸ θέσῃ ἐν εἴδει δισακκίου εἰς τὸν ἵππον του, θὰ διευθυνθῇ ἐν σπουδῇ πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ Βερολίνου.

— Στέλλετε ἀνθοδέσμας μέχρι τῆς Πρωσσίας;

— Καὶ μακρύτερα ἀκόμη, καὶ ὡραιοτέρας ἔχω διὰ τὴν Ῥωσσίαν.

— Ἀλλὰ θὰ μαραίνωνται ἕως οὗ νὰ φθάσωσιν ἐκεῖ.

— Αἱ ἀνθοδέσμαι μου ποτὲ δὲν μαραίνονται.

— Καὶ πῶς κατορθοῦται τὸ τοιοῦτον θαῦμα;

— Εἶναι μυστήριον.

— Φυλάξατέ το· οὐχ ἧττον εἶμαι εὐτυχὴς μαθὼν ὅτι στέλλετε ἄνθη εἰς τὴν αὐλὴν τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου.

— Καὶ τί σᾶς ἐνδιαφέρει;

— Αὔριον ἀναχωρῶ εἰς Πετρούπολιν.

— Ἀληθινά;

— Βεβαιότατα, καὶ ὅταν ἴδω εἰς τὰς χεῖρας Ῥωσσίδος τινος ἀνθοδέσμην σας, θὰ τὴν ἀσπασθῶ ὡς μίαν προσφιλῆ ἀνάμνησιν τῆς πατρίδος μου.

— Ἐὰν τὴν γνωρίσητε.

— Ὅπως τὰ ἔξοχα συγγράμματα εἰς ἑκάστην φράσιν φέρουσι τὸν τύπον τῶν συγγραψάντων αὐτὰ, οὕτως αἱ ἀνθοδέσμαι σας, κυρία Πρεβὼ, φέρουσι τὸν ἰδικόν σας τύπον, χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη νὰ τεθῇ τὸ ὄνομά σας.

— Ὅσα λέγετε εἶναι ἀληθῆ, πιστεύω· ἀλλὰ κανεὶς ἄλλος δὲν μοὶ τὸ εἶπε, καὶ διὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ φιλοφρόνημα τόσον καλακευτικὸν, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἀσπασθῶ.

— Εὐχαρίστως, προσφιλεστάτη κυρία Πρεβώ!

Διῆλθον τὴν ἐπιοῦσαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἐῤῥίκου. Ἤμεθα περίλυποι ἀμφότεροι· ὁ συνέταιρός μου ἐπόθει τὸν Παρισιανὸν βίον, τρέφων συμπάθειάν τινα πρὸς τὴν νέαν κοινωνίαν, τὴν ὁποίαν ὤφειλε νὰ ἴδῃ. Ἀλλὰ μάταιος πᾶς δισταγμός.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔλαβε σπουδαίαν διπλωματικὴν θέσιν παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς Ῥωσσίας. Ἠκολούθησε λοι-

πὸν τὸν πατέρα του οὐχὶ μόνον κατὰ καθῆκον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀκόλουθος εἰς τὴν Γαλλικὴν πρεσβείαν. Ἦτο τὸ πρῶτον βῆμα εἰς λαμπρὸν στάδιον.

Ἐν ᾧ ἡτοιμάζετο ν' ἀναβῇ εἰς τὴν ἅμαξαν, ὁ Ἐρρῖκος ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας μου.

— Ἂς ἐναγκαλισθῶμεν διὰ τελευταίαν φορὰν, μὲ εἶπεν ἐν συγκινήσει· ἔχω τὸ προαίσθημα ὅτι οὗτος εἶναι ὁ τελευταῖος ἀποχαιρετισμός μου, ὅτι δὲν θὰ σ' ἐπανίδω πλέον.

Β'.

ΜΙΑ ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΤΕΛΕΤΗ ΕΙΣ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΝ.

Ὁ φίλος μου Ἐρρῖκος κατῴκει εἰς τὴν Πετρούπολιν πρὸ δύο ἐτῶν. Ἐν ἀρχῇ, κρίνων ἐκ τῶν ἐπιστολῶν του, ἐνόμισα ὅτι προσεβλήθη ὑπὸ τῆς ποιητικῆς ἀσθενείας, ἥτις καλεῖται νοσταλγία. Πάντοτε μοὶ ἔγραφε περὶ τῆς Γαλλίας, τῶν Παρισίων, καὶ ἡμῶν ὅλων τῶν φίλων του. Ἐδανείζετο ἐκ τῆς λυρικῆς περιπαθεῖς ἐκφράσεις διὰ νὰ μᾶς παραστήσῃ τοὺς πόθους του· ὑπῆρχε ποίησις καὶ πόθος εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν του. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ καλός μας νέος διακαῶς ἐπεθύμει μίαν ἄδειαν.

Αἴφνης, ἀποτόμως πως, μετέβαλεν οὐχὶ τόνον, ἀλλὰ τὸ ἀντικείμενον· ἀφ' οὗ ἀποκτήσῃ τις τὸ λυρικὸν ὕφος, θὰ τὸ ἔχῃ διὰ παντός. Εἰς πᾶσαν ἔκφρασιν καὶ μάλιστα εἰς τὰς κοινοτέρας, καὶ τούτου δυνάμεθα πρόσφατα νὰ μνημονεύσωμεν παραδείγματα, τίθενται εἰς κίνησιν αἱ αἰολικαὶ χορδαί. Ὁ Ἐρρῖκος ἐξηκολούθει νὰ ἀνακρούῃ τὴν χρυσῆν τοῦ Πινδάρου καὶ Ὀσσιανοῦ λύραν, ἀλλ' οἱ ἦχοι τῆς καρδίας του ἔπλεκον ἤδη ἐγκώμια πρὸς τὰς καλλονὰς τοῦ Βορρᾶ. Οὐδὲν ὡραιότερον τῶν πάγων, καὶ ἡ τῆξις αὐτὴ ἦτο τὸ ἀξιεραστότερον πρᾶγμα. Ἡ Πετρούπολις ὡς ἐκ μαγείας μετεμορφώθη εἰς ὅασιν. Φυσικῶς τὴν μεταβολὴν ταύτην ἀπέδωκα εἰς τινα νύμφην Ῥωσσίδα. Ἐζήτησα πληροφορίας ἀπὸ τὸν Ἐρρῖκον περὶ τῶν ὡραίων ὀφθαλμῶν, τῶν ὁποίων τὸ πῦρ οὕτω ταχέως διέλυσε ἐνώπιόν του τοὺς τηλικούτους παγετούς. Οὐδεμία ὅμως ἀπάντησις. Ἐπέμεινα, ἡ αὐτὴ σιωπή· ἀδύνατον νὰ μάθω τι παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς μαγίσσης. Ὁ Ἐρρῖκος, ὡς εἶναι φανερὸν, ἐγεννήθη διπλωμάτης. Ἦτο φύσει κάτοχος τῆς πολυτίμου ἐπιστήμης, ἥτις συνήθως τότε εἰσέρχεται εἰς τὸν ἐγκέφαλον τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ἡ κεφαλὴ ἀρχίσῃ νὰ λευκαίνεται καὶ νὰ γυμνοῦται, τῆς ἐπιστήμης τοῦ σιωπᾶν.

Κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον εἷς τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ κράτους, ὁ πρίγκηψ Χ. . . προσεκάλεσε τὰς ἐπισημοτέρας οἰκογενείας τῆς Πετρουπόλεως εἰς μέγαν χορὸν, εἰς παννυχίδα. Ὁ πρίγκηψ ἦτο χῆρος, ὑπεδέχετο δὲ τοὺς προσκεκλημένους ἡ ἀνεψιὰ καὶ κληρονόμος του, νεᾶνις εἰκοσαέτις, ὡραιοτάτη καὶ χαριτόβρυτος, ὀνομαζομένη Ἑλένη.

Τὸ μέγαρον τοῦ πρίγκιπος, ᾠκοδομημένον ὅπως συνήθως εἶναι τὸ πλεῖστον τῶν Φευδαλικῶν οἰκιῶν, κατεῖχε μετὰ τῶν παραρτημάτων του μεγάλην ἐπιφάνειαν γῆς.

Αἱ ἐπίπεδοι αἴθουσαί του ἠνοίγοντο εἰς εὐρὺν κῆπον δυνάμενον νὰ συγκριθῇ κατὰ τὴν ἔκτασιν, τὴν φιλοκαλίαν τῶν διαιρέσεων, τὴν κομψότητα τοῦ σχεδίου, καὶ τὸ γραφικὸν τῶν δασοφύτων λόφων του πρὸς τὸν χειμερινὸν κῆπόν μας, τὰ Ἠλύσια. Γλυκεῖα καὶ ζωογόνος ἀτμοσφαῖρα ἐπεκράτει, καὶ τὸ ἑσπέρας ἐκεῖνο ἐρωτίζετο διὰ σφαιρῶν διαφόρων χρωμάτων, ποικιλουσῶν ἐπ' ἄπειρον δι' ἀσθενοῦς φωτὸς ὅλα τὰ μέρη τῆς τεχνητῆς ταύτης Ἐδέμ. Τὸ φανταστικὸν τοῦτο λυκόφως παρίστατο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἀνάπαυσις μετὰ τὰς ζωηρὰς ἀνταυγείας τῶν αἰθουσῶν. Μετὰ τὸν ἀντίχορον, πρὸ πάντων δὲ μετὰ τὴν σφοδρὸν κάματον τοῦ βάλς, ἤρχετο ἐκεῖ κατ' ἔθος ἑκάστη κυρία ἐρειδομένη εἰς τὸν βραχίονα τοῦ συγχορευτοῦ της ν' ἀναλάβῃ βαθμηδὸν τὴν ῥωμαντικὴν γαλήνην της διὰ περιπάτου βραδέοις βήμασι γινομένου· συνήθεια θελκτικὴ, λογικὴ καὶ ἁβρὰ, ἔμπνευσις εὐημερίας ἀπομιμηθεῖσα ἐκ τῆς ἀσιατικῆς ἡδυπαθείας.

Ἀλλὰ τὰ ζεύγη τῶν χορευτῶν δὲν περιωρίζοντο εἰς τὸ νὰ διατρέχωσι τὰς εὐρείας τοῦ κήπου δενδροστοιχίας. Τινὰ μάλιστα αὐτῶν προεχώρουν καὶ μέχρι τῶν δασοφύτων λόφων τῆς ὁάσεως, διὰ νὰ εὕρωσιν εἰς τὰς κορυφὰς αὐτῶν, εἰς τὸ δροσερὸν στέγασμα τῶν ἀνθηρῶν κλάδων, σιωπὴν ἀτάραχον καὶ τὴν εὐτελεστέραν ἀνάπαυσιν ἐπὶ τῆς χλόης.

Ἡ πριγκιπέσσα Ἑλένη ἐκάθητο εἰς τὴν πρώτην αἴθουσαν, χαριέντως καὶ εὐγενῶς ὑποδεχομένη τοὺς ξένους, παρουσιαζομένους εἰς αὐτὴν ὑπὸ τοῦ θείου της. Ἡ ἐνδυμασία της ἦτο ἀξιοπαρατήρητος ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ἁπλότητος· ἡ ὡραία κόρη δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ ἀδάμαντάς τινας ἐκ τοῦ κιβωτίου της ὅπως αὐξήσῃ διὰ λαμπροῦ κοσμήματος τὴν φυσικὴν καλλονήν της, ἀλλὰ περιέστρεφε μόνον διὰ τῶν ἁβρῶν δακτύλων της μετὰ φιλαρέσκου εὐχαριστήσεως ἀνθοδέσμην, μόλις ἴσην τὸ μέγεθος μὲ γρόνθον, ἀλλὰ πρόσφατον ὅλως, κομψοτάτην καὶ καινοφανῆ, ποικίλην κατὰ τὴν σύνθεσιν, ἐπιτετηδευμένην κατὰ τὴν ἐκλογὴν, διάφορον κατὰ τὰ χρώματα, ἁπλῆν ἐν τῇ πολυτελείᾳ της, πολυτελῆ ἐν τῇ ἁπλότητί της, ἐν ἑνὶ λόγῳ ἀκριβῆ ἐν τῇ ἐντελείᾳ της, ὥστε ὅλαι αἱ κυρίαι ἐνόησαν, βλεπουσαι τὸ ἀριστούργημα τοῦτο, ὅτι ἔφερον εἰς τὰς χεῖράς των, οὐχὶ ἀνθοδέσμην, ἀλλ' ἁπλοῦν δεμάτιον ἀνθέων. Ἡ κομψὴ αὕτη ἀνθοδέσμη ἐπέπρωτο νὰ γίνῃ τὸ δρᾶμα τῆς ἑσπέρας ἐκείνης.

Ὁ Ἐρρῖκος ὑπῆγεν εἰς τὴν τελετὴν ὡς ἄνθρωπος ἔχων πεῖραν τοῦ κόσμου, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ὁ χορὸς μετέβαινεν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἐθιμοταξίας εἰς τὴν ζωήν. Συνωδεύετο δὲ ὑπὸ πολλῶν, νέων προσκεκολλημένων ὡς αὐτὸς, εἰς τὸ διπλωματικὸν σῶμα, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀποκτήσει ταχέως φίλους.

Μόλις προσέκλινεν εὐλαβῶς ἐνώπιον τῆς πριγκιπέσσης, καὶ ἀνεφώνησε μὲ ἀφελῆ ἔκφρασιν χαρᾶς,

Ἆ, κυρία! ἐπιτρέψατέ μοι νὰ χαιρετήσω ἐν τῇ ὡραίᾳ ἀνθοδέσμῃ σας ἀνάμνησιν προσφιλῆ τῆς πατρίδος μου!

—Καὶ πόθεν ἐνοήσατε, ὅτι εἶναι ἐκ τῆς πατρίδος σας; ἠρώτησεν ἡ πριγκιπέσσα, μειδιῶσα μετὰ χάριτος. Τὰ ἄνθη τῆς γῆς, ὡς καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ, ὁμοιάζουν πανταχοῦ.

—Τὰ ἄνθη, ναὶ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ αἱ ἀνθοδέσμαι. Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν στοιχηματίζω ὅ,τι θέλετε, ὅτι ἡ ἀνθοδέσμη αὕτη ἔρχεται ἐκ Γαλλίας, ἐκ Παρισίων, ἐκ τῶν ἀνακτόρων, ἐγένετο δὲ ὑπὸ τῆς κυρίας Πρεβώ.

— Εἶναι ἀληθές· ἀλλὰ πῶς τὸ ἐμάθετε;

— Ἆ! πόσον ἤμην βέβαιος!

— Ναὶ, ἔλαβον τὴν ἰδιοτροπίαν, τὸ ὁμολογῶ, νὰ ἴδω διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μου, καὶ νὰ κρατήσω εἰς τὰς χεῖράς μου ἀνθοδέσμην της περιφήμου ἀνθοπώλιδος. Ἀλλ' ἐτήρησα μυστικὴν τὴν φαντασιοπληξίαν μου αὐτήν. Σεῖς λοιπὸν πῶς τὸ ἐμαντεύσατε;

— Δύναμαι νὰ ἀναγνωρίσω τὰς ἀνθοδέσμας τῆς κυρίας Πρεβὼ μεταξὺ χιλίων ἄλλων.

— Ἐκ ποίων σημείων;

— Ἐκ τῶν αὐτῶν σημείων, ἐξ ὧν δύναμαι νὰ διακρίνω ἕνα στίχον τοῦ Βίκτορος Οὐγώ, ἢ μίαν φράσιν τοῦ Θεοφίλου Γοτιέ. Γνωρίζω τὴν ἀνθοδέσμην ἐκ τοῦ ὕφους της.

— Τὸ πιστεύω. Ἀλλὰ δὲν εἶναι βλασφημία νὰ ἐφαρμόζητε τὴν λέξιν ὕφος εἰς τὴν κατασκευὴν μιᾶς ἀνθοδέσμης;

— Οὐδόλως κυρία. Ὁ δεῖνα σανδαλοποιὸς ἐκτυποῖ τὴν σφραγῖδά του, τὸ αἴσθημα τῆς προσωπικότητός του, τὸ ὕφος του τέλος ἐπὶ τῶν σανδαλίων τὰ ὁποῖα κατασκευάζει. Τὸ ὕφος εἶναι σπάνιον δώρημα, ἀλλ' ὅταν τις τὸ ἔχῃ, τὸ ἐφαρμόζει εἰς πᾶν πρᾶγμα, εἰς τὰ ἄνθη, ὡσαύτως δὲ καὶ εἰς τὸν καλλωπισμὸν, καὶ τούτου παράδειγμα προσφυέστατον παρέχει ὁ ὑμέτερος. Ῥίψατε τὰ βλέμματα γύρω σας, κυρία, καὶ παρατηρήσατε, ἂν ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς ἄλλους. Ναὶ, κυρία, ἐνδύεσθε ὄχι μόνον μὲ μεγάλην χάριν, ἀλλὰ καὶ μὲ ὕφος ἀκόμη.

— Θεὸς φυλάξοι νὰ σᾶς ἀντικρούσω! εἶπεν εὐθύμως. Θέλετε μὲ καταπείσει ἐντελῶς, προσέθηκε μετὰ τῆς αὐτῆς φαιδρότητος, εἰς τὸν περίπατον, τὸν ὁποῖον θὰ κάμωμεν ἐν τῷ κήπῳ μετὰ τὸν ἀντίχορον.

— Ἆ! κυρία, ὁποία εὐμένεια πρὸς ἐμέ! Ὁ ἀντίχορος αὐτὸς δὲν εἶναι ὁ πρῶτος;

— Ἐὰν τὸ θέλετε καὶ σεῖς, θὰ ἦναι ὁ τελευταῖος ἐξ ἐναντίας.

— Ὁ τελευταῖος;

— Δηλαδὴ ὁ ἀμέσως προηγούμενος τοῦ δείπνου. Κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ἡ διακοπὴ παρατείνεται περισσότερον.

— Πόσον σᾶς εὐγνωμονῶ διὰ τὰς ἀγαθὰς ταύτας προθέσεις σας!

Ἡ πριγκιπέσσα ἐλάμβανε μέρος εἰς τὰ διάφορα εἴδη τοῦ χοροῦ. Ὁ Ἐρρῖκος εὕρισκε τὸ πρᾶγμα ἁπλοῦν· ἀλλ' ὅταν τὴν ἔβλεπεν, ὅπερ συνέβαινε συνήθως, διευθυνομένην πρὸς τὸν κῆπον μετὰ κυρίου τινὸς, ἡ καρδία του ἐτήκετο ὑπὸ τῆς ζηλοτυπίας.

— «Ἀφ' οὗ μὲ ὑπεσχέθη τὸν περίπατον αὐτὸν ἐξαιρετικῶς, διατί πράττει τὸ αὐτὸ πρὸς ὅλους;» ἐσκέπτετο μετὰ δυσαρεσκείας.

(ἕπεται συνέχεια)

ΤΙΝΙ ΤΡΟΠΩΙ ΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ΤΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ. (α)

Καθ' ἑκάστην γίνεται ἐπαισθητὴ ἡ ἀνάγκη ἑνὸς ἐγχειριδίου διὰ τοὺς μυθιστοριογράφους, ἀφοῦ ἡ κλίσις πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλολογίας ἀνε-

(α) Ἡ κατὰ τῶν γραφόντων μυθιστορήματα σατύρα αὕτη ἐγράφη τὸ πρῶτον ἱσπανιστὶ, μετεφράσθη δ' ἀκολούθως καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν, ἐξ ἧς μεταφέρομεν αὐτὴν εἰς τὸ ἡμέτερον ἰδίωμα. Ἡ σατύρα αὕτη, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, εἶναι γεγραμμένη μετὰ πολλοῦ ἅλατος καὶ εἶναι μικρὸν δεῖγμα τοῦ ἱσπανικοῦ **holmour**. Ὡς ἐκ τούτου ἡ καταχώρισις αὐτῆς ἐν τῇ Χρυσαλλίδι δὲν ἀποβαίνει, νομίζομεν, ὅλως περιττὴ, καὶ τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον δεικνύει συνάμα καὶ τοὺς φιλολογικοὺς σκοπέλους ἀπὸ τῶν ὁποίων ὀφείλουσι ν' ἀπομακρύνωνται οἱ ἀποδυόμενοι εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πεζογραφίας.

βίωσεν ἀπανταχοῦ. Ἀναντιῤῥήτως ἡ μυθιστορία ἀντικατέστησε τὴν ποίησιν ἐκείνην ἣν, εἰρωνευόμενοι βεβαίως, καλοῦμεν *ἐλαφρὰν ποίησιν*. Σήμερον κατασκευάζουσιν, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, μυθιστόρημα συγκείμενον ἐκ τεσσάρων τόμων μεθ' ὅσης εὐκολίας ἄλλοτε συνέθετον μίαν δωδεκάδα στίχων· ἐπειδὴ δὲ, κατὰ τὸ φιλολογικὸν ἀξίωμα, ἡ μεγαλοφυΐα δὲν δύναται νὰ παραβῇ τοὺς κανόνας,—καὶ τοῦτο εἶναι ἀλήθεια ἀποδεικνύουσα ἱκανῶς τὸν ἄπειρον ἀριθμὸν τῶν ἐκτυπουμένων κακῶν συγγραμμάτων—θέλομεν προσπαθήσει νὰ συλλέξωμεν τὰς οὐσιωδεστέρας τῆς μυθιστορίας ἀρχὰς, ἀντλοῦντες αὐτὰς εἰς τὰ περιφημότερα συγγράμματα τὰ ἐκδοθέντα ἀπὸ τοῦ Ἀπουλέϊου μέχρι τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ.

Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ νέοι μυθιστοριογράφοι θέλουσι σεβασθῆ τοὺς ἡμετέρους κανόνας, καὶ ὅτι ἡ πατρὶς θέλει ψηφίσει ἀστυκὸν δι' ἡμᾶς στέφανον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Τὸ πρῶτον ὅπερ παρουσιάζεται εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ θέλοντος νὰ γράψῃ μυθιστόρημα, εἶναι ἡ εἰκὼν καὶ ἡ περιγραφὴ τῶν προσώπων, ἅτινα θέλουσι λάβει μέρος εἰς τὸ δρᾶμα· ἡ ἐργασία αὕτη θέλει γίνει εὐχερεστέρα ὅταν παρατηρήσωμεν ὅτι ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὑπάρχουσι τέσσαρες διακεκριμέναι ἀπ' ἀλλήλων σχολαὶ, εἰς ἃς δυνάμεθα νὰ δώσωμεν τὰ ἑπόμενα ὀνόματα.

1ον Βοτανικὴ σχολή.

2ον Ζωολογικὴ σχολή.

3ον Ὀρυκτολογικὴ σχολή.

4ον Λεπτολόγος σχολή.

Ἃς φέρωμεν ἓν παράδειγμα ἐξ ἑκάστου εἴδους, δεικνύοντες καὶ τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν τὸ ἓν ἢ τὸ ἕτερον αὐτῶν.

Ὑποθετέον ὅτι πρόκειται νὰ σχεδιογραφήσωμεν τὴν εἰκόνα νέας κόρης δεκαεξ ἐτῶν, εἰκόνα, ἥτις οὐδέποτε ἐλλείπει ἀπὸ μυθιστορίας γραφομένης ὑπὸ ἀνδρός. Ἂν ἐλέγομεν ὅτι ἡ Μαρία ἔχει λευκὴν τὴν χροιὰν, κυανοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ξανθὴν τὴν κόμην, λεπτὴν τὴν ῥῖνα, τὸ στόμα μικρὸν, λευκοὺς τοὺς ὀδόντας, τὴν παρειὰν ῥοδόχρουν, ἐλιγνὸν καὶ αἰθέριον τὸ ἀνάστημα, οὐδεὶς θὰ ἐνεθουσία δι' αὐτήν· ἀλλὰ, κατὰ τὸ σύστημα ἑκάστης τῶν ἄνω εἰρημένων σχολῶν, ὁ βοτανικὸς θὰ εἴπῃ.

« *Μαρία.* — Ὡραῖον ἄνθος δεκαὲξ ἀνοίξεων· ἡ χροιὰ αὐτῆς εἶναι κρᾶμα κρίνων καὶ ῥόδων. Τὰ χείλη της εἶναι δροσερώτερα ἐρυθροῦ χαιρεφύλλου ὑγροῦ εἰσέτι ἐκ τῆς πρωϊνῆς δρόσου· οἱ ὀφθαλμοί της εἶναι κυανοῖ ὡς τὰ ἄγρια τραχήλια· οἱ ὀδόντες της λευκότεροι λευκακάνθης· τὰ μαλλία της χρυσοειδῆ ὡς ἡ κρόκου χρῶμα ἔχουσα κρησέρα, τὸ δὲ σῶμά της κλίνει ἐπιχαρίτως ὡς ὁ τρυφερὸς καὶ εὔρωστος καυλὸς ὡραίου προσκλίνοντος κρίνου, τὸ ὁποῖον σείεται ὑπὸ τῆς πνοῆς τῶν ἀνέμων.

Σημείωσις. Συνιστῶμεν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλολογίας εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν κηπουρῶν καὶ περιβολαρίων, οἵτινες δύνανται νὰ εὑρίσκωσιν εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν πατέρων των καλλιεργουμένους ἀγροὺς ἀνεξάντλητον πηγὴν εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων.

Ἀλλ' ἂς ἀκολουθήσωμεν τὸ παράδειγμά μας. ἂς ἐρωτήσωμεν τὴν ζωολογικὴν σχολὴν, ἥτις θὰ μᾶς ἀπαντήσῃ.

« *Μαρία.* Θεῖον τῆς δημιουργίας πλάσμα· ἡ κόμη αὐτῆς ἔχει τὴν χρυσῆν λάμψιν χαίτης λέοντος· οἱ ὡς τοῦ σκιούρου ὀφθαλμοί της, τὸ ὡς τῆς δορκάδος ἀνάστημά της, τὸ ὡς τοῦ ὄφεως γοητευτικὸν βλέμμά της, καὶ ἡ ὡς τῆς ἀηδόνος φωνή της δίδουσιν αὐτῇ τοσαῦτα θέλγητρα, ὥστε οὐδὲν πλάσμα δύναται ν' ἀφομοιωθῇ πρὸς αὐτήν ».

Σημείωσις. Τὸ εἶδος τοῦτο ἔχει σοβαρὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ ὑπερνικήσωσι, κάλλιον παντὸς ἄλλου, οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ ἐπιστάται τῶν τῆς φυσικῆς ἱστορίας Μουσείων.

Ἡ ὀρυκτολογικὴ σχολὴ οὕτω πως θὰ κατεσκεύαζε τὴν εἰκόνα τῆς ξανθῆς νεάνιδος.

«Μαρία.—Ὡραῖος ἀδάμας στίλβων εἰς τὰς λαμπάδας τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν χορῶν τῶν πλουσίων. ἔχει ὀδόντας ἐκ μαργαριτῶν, χείλη κοράλλινα, ὀφθαλμοὺς σαπφειρίνους, τράχηλον ἀλαβάστρου, χρυσᾶς τρίχας, καὶ ἀργυρόηχον φωνὴν, ἥτις τὴν κάμνει μάγισσαν Σειρῆνα, πλησίον τῆς ὁποίας θὰ ἐλησμόνει πᾶς τις ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς Γολκόνδας καὶ τοῦ Ἀλμαδέν ».

Σημείωσις. Ἡ σχολὴ αὕτη πλουτεῖ εἰκόνων, καὶ εἰς αὐτὴν εἰδικῶς ἐπιδίδουσιν οἱ τῶν μεταλλείων διευθυνταί.

Τέλος, ἡ λεπτολόγος σχολὴ θὰ εἴπῃ : « Ἡ Μαρία ἠρίθμει δεκαέξ ἔτη, τρεῖς μῆνας, ἓξ ἡμέρας καὶ τέσσαρα λεπτά· τὸ καθαρὸν αὐτῆς μέτωπον διηυλακοῦτο ὑπὸ τριῶν ἐλαφρῶν γραμμῶν, τὰς ὁποίας δυσκόλως θὰ ἔβλεπέ τις διὰ τοῦ μικροσκοπίου· τρεῖς λευκαὶ τρίχες ἐκρύπτοντο ὑπὸ τὴν χρυσῆν κόμην της· οἱ θαυμασίας λευκότητος ὀδόντες της, εἶχον ἀνεπαίσθητόν τινα ἀνωμαλίαν εἰς τὸν τελευταῖον μασσητῆρα τῆς ἄνω σιαγόνος, καὶ ἡ τόσον καθαρὰ αὐτῆς χροιὰ ἠσχημίζετο ὀλίγον ὑπὸ μικρᾶς τινος κηλίδος εὑρισκομένης κάτωθεν τοῦ ἀριστεροῦ ὠτὸς, καὶ ἐχούσης μέγεθος ἴσον μὲ τὴν κεφαλὴν μιᾶς καρφοβελώνης. »

Σημείωσις. Ἡ σχολὴ αὕτη, ἧς ἱδρυτὴς ὑπῆρξεν ὁ Βαλζὰκ, εἶναι χρήσιμος δι' ὅσους ἔχουσιν ἐξαίρετον τὴν ὅρασιν, ἀλλ' εἶναι ἐντελῶς ἄχρηστος διὰ τοὺς μύωπας· ἂν θέλῃ τις νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ μετ' ἐπιτυχίας, ὀφείλει ἀναγκαίως νὰ προμηθευθῇ ἓν μικροσκόπιον stanhope.

Αἱ ἀνωτέρω ἀξιοσημείωτοι σχολαὶ, αἵτινες, διεσπαρμέναι οὖσαι εἰς μέγαν ἀριθμὸν συγγραφέων, ἴσως δὲν θὰ παρετηροῦντο καὶ ὑπὸ αὐτῶν τῶν μᾶλλον σπουδαζόντων νέων, ἐὰν αἱ ἡμέτεραι ἐργασίαι καὶ ἀγρυπνίαι δὲν ἐξέφερον αὐτὰς εἰς φῶς.

Κατὰ τὰς ἀνωκτεθείσας ὁδηγίας ἕκαστος βλέπει πόσον εὔκολον εἶναι νὰ κατασκευασθῇ μία τις εἰκών. Ἂν τις παραδεχθῇ τὴν βοτανικὴν σχολὴν, τὸ πᾶν συνίσταται εἰς τὸ νὰ σχηματίσῃ ἀνθοδέσμην ἐκ κρίνων, ῥόδων καὶ μηκώνων. Ἂν προτιμᾷ οὗτος τὴν ζωολογίαν, θέλει ἀρκέσει νὰ ῥίψῃ πρὸς στιγμὴν τὸ βλέμμα εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Βυφῶνος ὅπως ἐπιτύχῃ πλήρη συλλογὴν ἐλεφάντων, βουβαλίων καὶ ῥινοκέρων ἱκανὴν νὰ τρομάξῃ καὶ αὐτὸν τὸν Κὶζ Καμπτάδορ. Τέλος, παραδεχόμενος τὴν ὀρυκτολογίαν, δὲν ἔχει νὰ πράξῃ ἄλλο τι, εἰμὴ νὰ ἐξετάσῃ μετὰ προσοχῆς τὰς θήκας ἑνὸς χρυσοχόου ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὁ μυθιστοριογράφος θέλει φέρει μεθ' ἑαυτοῦ, — ἀλλὰ, κατὰ δυστυχίαν, ἐν τῇ φαντασίᾳ του μόνον —, ἱκανὴν ποσότητα σαπφείρων, σμαράγδων καὶ ἀνθράκων, ὅπως σχηματίσῃ ἓν φλωρεντιανὸν μωσαϊκὸν Ἀαλήσαντες περὶ τοῦ καλλιτέρου τρόπου τοῦ κατασκευάζειν εἰκόνας διὰ τοῦ καλάμου, θέλομεν καταδείξει ἤδη τοὺς γενικοὺς περὶ συνθέσεως κανόνας, οἵτινες θέλουσιν εἶσθαι ἐπίσης χρήσιμοι καὶ ἐπωφελεῖς εἰς ὅσους δὲν ἀπαξιώσωσι νὰ τοὺς ἀκολουθήσωσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ὅ,τι πρὸ πάντων πρέπει ν' ἀπασχολήσῃ ἡμᾶς κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ μυθιστορήματος, εἶναι ὁ τίτλος, ὅστις, ὅσῳ τὸ δυνατὸν, πρέπει νὰ διεγείρῃ τὴν περιέργειαν καὶ διευκολύνῃ τὴν πώλησιν τοῦ συγγράμματος, ὅπερ εἶναι λίαν οὐσιῶδες διὰ πάντα συγγραφέα. Ὑπάρχουσι παλαιοὶ συγγραφεῖς οἵτινες, ὡς πρὸς τοῦτο, ὑπερβαίνουσιν ἅπαντας τοὺς νεωτέρους· μεταξὺ αὐτῶν γνωρίζω τινὰ ὅστις εἶχε τὴν τύχην νὰ εὕρῃ θαυμάσιόν τινα τίτλον· καθόσον ἀναγινώσκω αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτον διεγείρεται ὁ ἐνθουσιασμός μου· εἶναι δὲ ὁ ἑπόμενος. *Τριακυμιώδης θάλασσα ἣν διαπλέει, ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ μυθιστορήματος, τὸ πλοῖον τῆς αὐθάδειας κυλιόμενον ὑπὸ τῶν μανιωδῶν ἀνέμων καὶ φοβούμενον τοὺς κινδυνώδεις τῆς δημοσιότητος σκοπέλους. Ὁ διαπλέων τὸν ὠκεανὸν τοῦτον τῶν τριακυμιῶν ὀνομάζεται* Θ. Δ. *Ἰωσὴφ Δελαβέγας.*

Βραδύτερον ἔτι, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς αὐτοκρατορίας, ἐπεκράτησε γενικὴ ἐν Γαλλίᾳ συνήθεια νὰ δίδωσιν ὡς τίτλον εἰς τὸ μυθιστόρημα τὸ ὄνομα τῆς ἡρῳΐδος, καὶ ἔκτοτε ὁ φιλολογικὸς κόσμος κατεκλύσθη ἀπὸ Κλάρας, Ἀδέλας, Ἀτταλὰς, ἀπὸ Ἰωάννας, Ἐμμαλίνας, Μαργαρίτας κτλ. Τὸ εἶδος τοῦτο ἐπεκράτησεν ἐπί τινα καιρὸν, ἀλλὰ τέλος πάντων τὸ ἡμερολόγιον ἐξηντλήθη, καὶ τὸ σύστημα τοῦτο ἠφανίσθη ἐντελῶς ἅμα ἐδημοσιεύθησαν αἱ *Ἕνδεκα χιλιάδες παρθένοι.*

Μετὰ ταῦτα ἐφάνησαν τ' ἀπομνημόνευτα ὅλων τῶν ὑψηλῆς καὶ χαμηλῆς περιωπῆς ὑποκειμένων, ἐξεδόθησαν τ' ἀπομνημόνευτα μεγάλης τινὸς γυναικὸς, ἑνὸς ὑπηρέτου, ἑνὸς στρατηγοῦ, ἑνὸς λιθοκόπου, καὶ τέλος ἀπομνημονεύματα ἀνθρώπων ὧν τὴν ὕπαρξιν οἱ σύγχρονοί των ἠρνοῦντο ὁλωσδιόλου. Τὸ εἶδος τοῦτο ἐτελειώθη δι' ἑνὸς συγγράμματος, ὅπερ ἦν τὸ nec plus ultra. *Ἀπομνημονεύματα πέραν τοῦ τάφου.*

Τὴν σήμερον ἀρέσκονται εἰς τὸ ἀριθμητικὸν σύστημα. ἐπιγράφουσι. *Μετὰ εἴκοσιν ἔτη, Μετὰ τριάκοντα ἔτη, Μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη.* Ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔχομεν Μετὰ πεντήκοντα, Μετὰ ἑξήκοντα ἔτη. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις τὰ *ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα, οἱ τέσσαρες υἱοὶ* Aymon, *ἡ ἱστορία τῶν δεκατριῶν, οἱ τεσσαράκοντα πέντε.*

Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν ἀξιολογότητα τῶν τίτλων, οὐδεὶς δύναται νὰ διαφιλονεικήσῃ τὸ βραβεῖον εἰς τὸν ἀντικόμητα Δ' Ἀρλινκοὺρ, ὅστις χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν τὸν *Ζυθοποιὸν βασιλέα*, ἐπέγραψεν ἓν τῶν συγγραμμάτων του. *Οἱ ἐκδορεῖς εἴτε ἡ Ἁρπαγὴ καὶ ἡ Παγώλης.*— Ὁ τίτλος οὗτος εἶναι βεβαίως ἀνάξιος τῶν ἑπομένων. *Ὁ κυνηγὸς τῶν φασμάτων καὶ ἡ οἰκογένειά του· Ὁ ἀρχηγὸς τῶν μελανῶν μεταγενεστέρων καὶ τὰ φρούρια καὶ ἀχυρώματα τῆς Ἄρκτου, ἢ αἱ Μυστηριώδεις φωναί.*

Μετὰ τὸν τίτλον, ὅστις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ σχετίζηται ἀπ' εὐθείας μὲ τὸ ἀντικείμενον, ἄρχεται ὁ πρόλογος. Εἷς τῶν φίλων μου μοὶ ἔλεγεν ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν προλόγων εἶναι ἀνοησίαι. Ἀλλὰ διὰ τὸν φιλόσοφον ἀναγνώστην, οὐδὲν

τούτου διασκεδαστικώτερον. Εἶναι πρόλογοι ἀλαζόνες, ταπεινοί, σχολαστικοί, πεζοὶ καὶ διὰ στίχων. Ὁ πρόλογος ἑνὸς πρωτοπείρου συγγραφέως ἀναγγέλλει μετὰ βεβαιότητος ὅτι τὸ ἔργον του εἶναι ἀνυπόφορον. Τίς λοιπὸν τὸν παρεκίνησε νὰ τὸ δημοσιεύσῃ; Ἀπ' ἐναντίας, εἴς τινας προλόγους ὁ συγγραφεὺς ψάλλει διαφόρους ᾠδὰς ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ θέματος **Exegi monementum œre perennius.** . . . . . .

Καὶ ἡ πρόῤῥησις αὕτη πραγματοποιεῖται, καθότι ὁλόκληρος ἡ ἔκδοσις καταφεύγει εἴς τι μαγαζεῖον πεπέρεως, τὸ ὁποῖον εἶναι ἰσχυρὸν προφυλακτικὸν κατὰ τῆς καταῤῥεπτικῆς τῶν σκωλήκων ἐνεργείας.

Εἴς τινας ἄλλους, ὁ συγγραφεὺς ἀρχίζει μόνος τὴν πάλην καὶ ὑπερασπίζεται προτοῦ νὰ προσβληθῇ, ὅπερ εἶναι θλιβερὰ πρόληψις διὰ τὸ σύγγραμμα τὸ ὁποῖον ἕπεται τοιαύτης προώρου ὑπερασπίσεως.

Μεταβῶμεν ἤδη εἰς τὸ νὰ ὁρίσωμεν τίνι τρόπῳ πρέπει ν' ἀρχίζῃ τὸ μυθιστόρημα.

Τινὲς εἰσέρχονται ἀμέσως εἰς αὐτὴν τὴν καρδίαν τοῦ ζητήματος· λόγου χάριν·

— Θηρεσία, μὲ ἀγαπᾷς;

— Ἔλεος Ἐδουάρδε, κτλ. κτλ.

Ἕτεροι, καὶ οὗτοι εἶναι οἱ περισσότεροι, ἄρχονται διὰ τῆς περιγραφῆς μιᾶς ὁδοῦ εἰς ἣν προχωροῦσι δύο ἔφιπποι ὁδοιπόροι· ὁ συγγραφεὺς πηδᾷ εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ ἑνὸς τῶν ἵππων των, ἀκροάζεται τὸν διάλογόν των καὶ ἀκολουθεῖ αὐτοὺς εἰς τὰς ὁδοιπορίας των αἵτινες γίνονται τὸ ἀντικείμενον τοῦ συγγράμματος.

Τινὰ τῶν μυθιστορημάτων ἄρχονται ἀπό τινος καταιγίδος, ὅπερ προμηνύει τὸ δρᾶμα τρικυμιῶδες. Εἴς τινα ἄλλα φέρουσιν ἐπὶ σκηνῆς τὸ βόρειον σέλας καὶ τὸν Βερίγγιον πορθμόν.

Αἱ πρὸς περιγραφὴν θέσεων ἁρμόδιαι ὧραι εἰσίν, ἡ χαραγὴ τῆς ἡμέρας, — ἡ μεσημβρία, — ἡ ἀμφιλύκη, — τὸ μεσονύκτιον. Ἐν τῷ πραγματικῷ βίῳ ἐνεργοῦμεν καὶ δρῶμεν κατὰ τὰς μεταξὺ ὥρας· ἀλλ' ἐν τῇ μυθιστορίᾳ αἱ ὧραι αὗται καταργοῦνται.

Οἱ ἁρμόδιοι μῆνες εἶναι· ὁ Ἰαννουάριος διὰ τὰ ψυχρὰ μυθιστορήματα, εἰς ἃ λαμβάνουσι χώραν κυνηγέσια, καταπτώσεις σωρῶν χιόνος, ἁρπαγαὶ ἐπὶ λίμνης παγωμένης· ὁ Αὔγουστος διὰ τὰ μεστὰ ζωηρῶν ἀπατῶν διηγήματα, αἱμομιγῶν ἐρώτων καὶ τῶν τοιούτων· ὁ Ὀκτώβριος διὰ τὰ πυρετώδη διηγήματα εἰς τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται ἀρθριτικοί, ἄῤῥωστοι, γέροντες, φθισικοί, οἵτινες ἐξέρχονται εἰς τοὺς κήπους, ὅπως ἴδωσι τὰ μαραμμένα φύλλα καὶ θρηνήσωσι τὴν τύχην των· τὰ τελευταῖα ταῦτα διηγήματα ἀπαιτοῦσιν, ὅπως ἡ ἀνάγνωσις αὐτῶν ἀποβῇ χρήσιμος, προπαρασκευαστικόν τι μάθημα ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς παθολογίας.

Ἂν ἐν τῷ μυθιστορήματι φέρεται ἐπὶ σκηνῆς ἡρωὶς μὲ καρδίαν πληγωμένην, ἥτις ἐπὶ ἑπτὰ ἀνοίξεις καὶ ἑπτὰ χειμῶνας περιμένει τὸν μνηστῆρά της, τῇ ἀπαγορεύεται νὰ τρώγῃ· τὸ πολὺ τὸ ὁποῖον δύναται νὰ φάγῃ εἶναι ἓν ζαχαρωτὸν, ἓν τρίγωνον, ἓν ποτήριον καθαροῦ ὕδατος.

Οἱ ἀληθεῖς ἐρασταὶ ὀφείλουν νὰ ἦναι ὠχροὶ καὶ ἰσχνοὶ, διότι εἶναι τετραγωνικῶς ἀποδεδειγμένον ὅτι παχὺς καὶ ῥοδόχρους ἄνθρωπος εἶναι ἀνεπίδεκτος ἐρωτικῶν αἰσθημάτων.

Ἂν ἐξεικονίζεται πλούσιός τις φιλάργυρος, εἶναι πρέπον νὰ τῷ χορηγήσωμεν μίαν θυγατέρα, ὅπως τὸν φέρωμεν εἰς τὴν ὑπερμέτρως δραματικὴν ἐκείνην θέσιν, ἥτις διατυποῦται διὰ τῆς φράσεως, — Ἢ τὴν σακκοῦλαν ἢ τὴν θυγατέρα! — παρατηροῦντες συνάμα ὅτι συνήθως ὁ φιλάργυρος φυλάττει τὴν σακκοῦλαν καὶ ἀπαλάττεται τῆς θυγατρός.

Ἐν περιπτώσει τραγικῆς τινὸς σκηνῆς, πρέπει αὕτη νὰ ἐκρηχθῇ σωστὰ κατὰ τὸ μεσονύκτιον, ὥστε, εἰ δυνατὸν, ἡ σφαγὴ ν' ἀρχίσῃ ὁμοῦ μὲ τὸν πρῶτον ἦχον τοῦ κώδωνος, καὶ νὰ λήξῃ ὁμοῦ μὲ τὸν δωδέκατον.

Εἰς πᾶν μυθιστόρημα εἶναι καλὸν νὰ εἰσάγεται εἷς προδότης, ὅστις πρέπει νὰ ἦναι διὰ τῆς βίας μέγας, ξηρὸς, ἰσχνὸς καὶ ὀλίγον ἀλλοίθωρος.

Τέλος, τὸ ἰσχυρότερον μέσον ὅπως προχωρῇ τὸ δρᾶμα ἄνευ προσκομμάτων, εἶναι ἡ ὀργάνωσις μυστικῆς τινος ἑταιρίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ καρβονάροι, οἱ δεκατρεῖς, οἱ ἰησουῖται, οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καταστρεπτικοὶ ἄγγελοι ἔπεσαν σήμερον εἰς ἀχρηστίαν, κλίνω νὰ προτείνω ὡς λίαν ἀποτελεσματικὸν, νέαν καὶ διαβολικὴν μυστικὴν ἑταιρίαν, ἥτις θέλει τιτλοφορηθῇ *οἱ ἐκριζωταὶ τῶν τύλων*, καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ οἱ προσήλυτοι ἐκριζωται, ὑπὸ τὸ ἐπικερδὲς πρόσχημα τοῦ καταστρέφειν ἅπαντα τὰ εἴδη τῶν τύλων, θέλουσιν εἰσδύει διαρκούσης τῆς ἐγχειρίσεως εἰς πάντα τὰ μυστήρια τῶν ἐργασιῶν των.

Τεθέντων οὕτω τῶν ἀφορισμῶν τῆς ἐπιστήμης, ἃς δώσωμεν ἤδη συντόμως ἰδέαν τινὰ τῶν διαφόρων εἰδῶν καὶ χαρακτήρων τοῦ μυθιστορήματος.

(ἕπεται συνέχεια)

Τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἡ Πυθία ἐπὶ τρίποδος.

(ἴδε σελίδα 673 τοῦ παρόντος τεύχους.)

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Γεωκτήμων τις ἐκ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἔλαβεν ἐσχάτως ἐκ τοῦ Μεξικοῦ σπόρους τινὰς παρουσιάζοντας λίαν παράδοξα φαινόμενα. Οἱ σπόροι οὗτοι ἐξάγονται ἀπό τινος δένδρου καλουμένου ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων **yerba de flecha**, *δένδρον βελοειδές*. Ἂν θέσωμεν τοὺς σπόρους τούτους ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε ἐπὶ ἑνὸς φύλλου χάρτου, βλέπομεν νὰ κινῶνται κατ' ἀρχὰς βραδέως, καθ' ἁπάσας τὰς διευθύνσεις, εἶτα ν' ἀρχίζωσι βαθμηδὸν χορὸν λίαν ὁρμητικὸν καὶ ἄτακτον, ὡς θὰ ἔκαμνον μεγάλαι ψύλλαι τεθειμέναι ἐπὶ πλακὸς θερμοῦ σιδήρου.

Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ δένδρον τὸ καλούμενον **yerba de flecha**, εἶναι λίαν περίεργον. Τὸ ἐκ τῶν φύλλων του ἐξαγόμενον ἐκχύλισμα εἶναι λίαν ἰσχυρὸν δηλητήριον, δι' αὐτοῦ βάπτουσιν οἱ Ἰνδοὶ τῆς Κοσχετὶλ τὴν αἰχμὴν τῶν βελῶν των, ὧν ἡ πληγὴ καθίσταται θανατηφόρος. Ὁ πληγωθεὶς καταλαμβάνεται πάραυτα ὑπὸ βιαίων σπασμῶν, διαστρεβλοῦται τρομερῶς, πηδᾷ, ἀναῤῥιχᾶται, ὡς ἂν ὑπεβάλλετο εἰς τὴν ἐνέργειαν γαλβανικοῦ ῥευστοῦ, καὶ ἐπὶ τέλους μετὰ πεντήκοντα εἴτε ἑξήκοντα λεπτὰ ἀποθνήσκει.

Τὸ φαινόμενον τοῦ χοροῦ τῶν σπόρων τούτων ἐξηγεῖται ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐμφορημένοι ἠλεκτρικοῦ τινὸς ῥευστοῦ, οὗ ἡ ἀνάπτυξις μεταδίδει αὐτοῖς συνεχῆ τοιαύτην κίνησιν. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἀκολούθου παραδείγματος. Ἂν λάβωμεν σφαῖράν τινα ἐκ μυελοῦ ἀκτέας καὶ ὑποβάλλωμεν αὐτὴν εἰς παρατεταμένην τρίψιν, εἶτα ἐγκαταλίπωμεν αὐτὴν, θέλομεν ἴδῃ νὰ ταράττηται καὶ νὰ πηδᾷ ἐπί τινα χρόνον, ὠθουμένη εἰς τοῦτο ἐκ μόνης τῆς ἐπενεργείας τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥευστοῦ.

ΤΑ ΕΝ ΤΩι ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΩι ΕΚΤΕΘΕΝΤΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ.

Κατὰ τὸ ταραχῶδες τοῦτο καὶ πλῆρες πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν ἔτος, ὅτε τὸ τύμπανον πλέον ἢ ἅπαξ ἐσήμανε τὸν κίνδυνον, καὶ ὁ κρότος τοῦ πυ-

ροβόλου πολλάκις ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ κατετάραξε τὰς συνήθεις ἀσχολίας τῶν κατοίκων της, εἶναι ἀληθῶς θαῦμα ἂν αἱ Μοῦσαι δὲν ἐφυγαδεύθησαν ἐξ ὁλοκλήρου ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅτι ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ πολυτεχνείου εὐάριθμοι τινὲς μαθηταὶ ἔμειναν ἀσχολούμενοι εἰς τὰ ἔργα των. Διὰ τούτου δὲν ἐννοοῦμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ τὸ πολυτεχνεῖον δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν γενικὴν ταύτην ἀναρχίαν. Ἀπ' ἐναντίας, πρωΐαν τινά, πλεῖστοι τῶν μαθητῶν, βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ ἄλλων τινῶν, ἐπορεύθησαν μετὰ κραυγῶν καὶ θορύβου εἰς τὸ κατάστημα τῆς σχολῆς, παρεβίασαν καὶ συνέτριψαν τὰς θύρας, καὶ ἀπεδίωξαν ἐκεῖθεν καὶ ἐπιστάτην καὶ διευθυντὴν τῆς σχολῆς· μὲ ἄλλας λέξεις ἔσχε καὶ τὸ Πολυτεχνεῖον τὴν 11ην τοῦ Ὀκτωβρίου του.

Ἡ τότε προσωρινὴ κυβέρνησις συνεπὴς εἰς τὰς ἀρχὰς ἐπαναστάσεως, ἔπαυσε τοὺς παρὰ τῶν μαθητῶν καὶ λοιπῶν ἐκδιωχθέντας, ὡς καί τινας τῶν καθηγητῶν, ἔκλεισε δὲ καὶ τὴν Σχολὴν ἐπί τινα χρόνον. Ἀκολούθως, κατ' ἐπίμονον τῶν μαθητῶν αἴτησιν, διέταξε τὴν ἐξακολούθησιν τῶν μαθημάτων, διορίσασα καὶ προσωρινὸν, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, διευθυντὴν, τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ μηχανικοῦ κ. Γ. Μεταξᾶν (α), ὅστις πάνυ φιλοτίμως καὶ μετὰ τῆς δεούσης προθυμίας διεύθυνεν ἔκτοτε καὶ διευθύνει εἰσέτι τὸ κατάστημα τοῦτο.

Οὕτω ἄρα τοῦ χρόνου καταναλωθέντος, οὐδὲν παράδοξον ἂν ὀλίγιστοι ἀπεδύθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὸν ἀγῶνα, οὐδὲν θαυμαστὸν ἂν ἡ σχολὴ αὕτη, ἥτις καὶ ἐπὶ τῆς παρελθούσης βασιλείας προέβαινε γιγαντιαίοις βήμασιν εἰς τὴν παρακμήν της, κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος μόλις ἔδειξεν ἀσθενῆ τινὰ ζωῆς σημεῖα.

Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην τάξιν τῆς γραφικῆς τρεῖς μαθηταὶ διηγωνίσθησαν, ἐξ ὧν Δοῦκάς τις ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον τὸ δὲ δεύτερον ἕτερος νέος, Γκίζης καλούμενος. Τὸ ἀντικείμενον τοῦ διαγωνίσματος ἦν γυμνὸς ἀνὴρ φυσικοῦ μεγέθους παίζων τὸν αὐλόν, ὃν ὤφειλον ν' ἀπομιμηθῶσιν ἐκ τῆς φύσεως. Παρατηρήσαντες ἀμερολήπτως ἀμφότερα τὰ ἔργα, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ παρατηρήσωμεν ὅτι οἱ κριταὶ ἠπατήθησαν ὡς πρὸς τὴν κρίσιν των, διότι, καθ' ἡμᾶς, τὸ ἔργον τοῦ νέου Γκίζη εἶναι προτιμώτερον τοῦ ἑτέρου. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τὸ διάγραμμα εἶναι σχεδὸν ἀναμάρτητον, καὶ ἡ θέσις τοῦ παίζοντος τὸν αὐλὸν φυσικωτάτη καὶ ἀθίαστος. Ἡ μυολογία εἶναι ἐπιστημονικωτέρα καὶ ἡ θίξις τῆς γραφίδος τεχνικὴ, ἡ δὲ φθορὰ τῶν χρωμάτων γλυκυτέρα· τὰ μόνα ἐλαττώματα τοῦ ἔργου τούτου εἶναι ὅτι τὰ ἄκρα δὲν εἶναι ἀρκούντως ἐσπουδασμένα καὶ ὅτι οἱ μηροὶ εἰσὶν ὑπὲρ τὸ δέον ἰσχνοί. Αἱ σκιαὶ ἀμφοτέρων εἶναι ἴσως λίαν ἀσθενεῖς, καὶ κλίνουσιν εἰς τὸ κίτρινον χρῶμα· κατὰ τὴν διαφάνειαν ὅμως ὁ χρωματισμὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Γκίζη εἶναι ὑπέρτερος τοῦ ἑτέρου. Δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν τοῦ νὰ δημοσεύσωμεν ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα ἐξετέλεσαν εἰκοσαετεῖς νεανίαι, αὐτοδίδακτοι σχεδὸν, διότι ἢ δὲν ἔλαβον διδασκάλους, ἢ ἂν ἔλαβον πολὺ ὀλίγα ἠδύναντο νὰ διδιδαχθῶσι παρ' αὐτῶν.

Εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῆς πλαστικῆς διηγωνίσθησαν δύο ἐκ τῶν μαθητῶν, ὁ Ι. Βιτσάρης καὶ Γ. Φιτάλης. Ἀντικείμενον τοῦ διαγωνισμοῦ ἦν τὸ αὐτὸ ὅπερ ἐδόθη καὶ εἰς τοὺς ζωγράφους. Τὸ πρῶτον βραβεῖον ἔλαβεν ὁ Ι. Βιτσάρης, ἀμφότερα ὅμως τὰ ἔργα εἰσὶ μέτρια. Ἐκ τῶν λοιπῶν ἔργων ἐν ἀγγεῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἐν ἀναγλύφῳ μυθολογική τις παράστασις εἶναι ἀρκετὰ καλὸν, καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ ἔργα, καὶ ἰδίως τὰ τῆς ξυλογραφίας, εἶναι ὅλως ἀσήμαντα.

Δὲν θέλομεν ὅμως ν' ἀπατήσωμεν τὸν ἡμέτερον ἀναγνώστην καὶ μάλιστα τὸν μακρὰν τῆς Ἑλλάδος διατρίβοντα. Ἡ πενία μας, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς τέχνας, εἶναι μεγάλη, ἀλλ' εἰς τοῦτο πταίουσι κατὰ τὸ πλεῖστον πολλὰ αἱ κατὰ καιροὺς κυβερνήσεις, αἵτινες, ἐνῷ κατεβάρυνον τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ κράτους μὲ ἀρκετὰς χιλιάδας δραχμῶν κατ' ἔτος, δὲν ἐφρόντισαν καὶ τίνι τρόπῳ νὰ καταστήσωσι τὴν τοσαύτην δαπάνην ὠφελιμωτέραν διὰ τοὺς μαθητευομένους. Ἂν τις προσέξῃ μάλιστα εἰς τοὺς διορισμοὺς τῶν καθηγητῶν τῆς σχολῆς ταύτης, θέλει πεισθῆ ὅτι οὐδέποτε σχεδὸν ἐγένοντο καταλλήλως καὶ σκοπίμως, μόνον δὲ ἐσχάτως ὁ διορισμὸς τοῦ κ. Λάντζα, τοῦ ὁποίου τὰ ὑδατογραφικὰ ἔργα διακρίνονται πλεῖστον, εἶναι ἐπιτυχὴς καὶ δύναται ν' ἀποβῇ ὠφέλιμος τοῖς μαθηταῖς. Ἂς ἐλπίσωμεν τέλος ὅτι ἤδη θέλει ληφθῆ πλειοτέρα πρόνοια περὶ τῆς τακτοποιήσεως ἑνὸς καθιδρύματος, ὃ προώρισται νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τέχνην εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς κοιτίδα, καὶ ὅτι εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο κτίριον, τὸ δαπάναις τοῦ Τοσίτζα καὶ Στουρνάρη ἀνεγειρόμενον, δὲν θὰ ἐγκαθιδρύσωμεν καὶ αὖθις τὴν ἀνικανότητα καὶ ἀγυρτίαν.

(α) Σ. Σ. Διώρισε δύο διευθυντὰς τὸν Γ. Μεταξᾶν καὶ τὸν Κ. Κρῖνον εἰς τὴν σύμπνοιαν τῶν ὁποίων καὶ ἐνεργητικότητα ὀφείλεται ἡ παροῦσ ἁρμονία καὶ ἀνάλογος τοῦ χρόνου βελτίωσις τοῦ καταστήματος.

ΟΙ ΟΠΑΔΟΙ ΤΟΥ ΙΗΟΥ.

(*Συνέχεια· ἴδε φυλλάδιον 21.*)

Καὶ ὅταν μετὰ πεντήκοντα ἔτη θὰ διηγῶνται ὅτι, ἐν μέσῳ πόλεως κατοικουμένης ὑπὸ τριάκοντα χιλιάδων κατοίκων, ἐν μέσῃ μεσημβρίᾳ λῃστὴς ὀρεσίβιος ἦλθε, κρυπτόμενος ὑπὸ προσωπεῖον καὶ εἰς τὴν ζώνην ἔχων μάχαιραν καὶ πιστόλια, καὶ ἀπέδωκεν εἰς ἕνα ἔντιμον ἔμπορον διακόσια λουδοβίκια, τὰ ὁποῖα τῷ ἀφῄρεσε τὴν προτεραίαν· ὅταν μάλιστα προθέσωσιν ὅτι ὅλα ταῦτα ἔλαβον χώραν εἰς τράπεζαν ξενοδοχείου ὅπου συνέτρωγον εἴκοσιν ἢ εἰκοσιπέντε συνδαιτυμόνες καὶ ὅτι ὁ πρωτότυπος οὗτος λῃστὴς ἀπῆλθεν ἀβλαβὴς καὶ οὐδὲ εἷς ἐκ τῶν εἴκοσιν ἀνδρῶν δὲν ὥρμησε νὰ τὸν συλλάβῃ, στοιχηματίζω ὅτι θὰ ἀποκαλέσωσιν ἀναιδῆ ψεύστην τὸν τολμήσοντα νὰ διηγηθῇ τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ νέος ἐπανέπεσεν ἐπὶ τοῦ θρονίου του καὶ ἐγέλασε γέλωτα ἄσβεστον καὶ τόσῳ σπασμωδικὸν καὶ παρατεταμένον, ὥστε οἱ μὲν παρακαθήμενοι τὸν ἐκύτταξαν ἔκθαμβοι, ὁ δὲ σύντροφός του τὸν προσέβλεψε μετ' ἀνησυχίας σχεδὸν πατρικῆς.

— Κύριε, εἶπεν ὁ πολίτης Ἀλφρέδος δὲ Βαρζὼλ, εἰς ὃν, ὡς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, ἐπροξένησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν ὁ ἀλλόκοτος οὗτος καγχασμὸς, ὁ μᾶλλον λυπηρὸς καὶ πένθιμος παρὰ εὔθυμος, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρατηρήσω ὅτι ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου εἴδετε δὲν εἶναι λῃστὴς ὀρεσίβιος.

— Ἀληθινά! σπουδαίως ὁμιλεῖτε; καὶ τί λοιπὸν εἶναι;

— Εἶναι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, νέος εὐγενοῦς καταγωγῆς ὁποῖος σεῖς ἢ ἐγώ.

— Ὁ κόμης Χὸρν τὸν ὁποῖον ὁ ἀντιβασιλεὺς κατεδίκασεν εἰς τὸν διὰ τροχοῦ θάνατον, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ποινὴ ἐξετελέσθη εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Γρέβης ἦτο καὶ αὐτὸς νέος εὐγενὴς, καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι ἡ Παριζινὴ ἀριστοκρατία ἀπέστειλεν οἰκοσημοφόρα ὀχήματα εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως.

— Ὁ κόμης Χὸρν, ἂν δὲν μὲ λανθάνῃ ἡ μνήμη, ἐφόνευσεν ἕνα Ἰουδαῖον, καὶ ἀφῄρεσεν ἀπ' αὐτοῦ μίαν συναλλαγματικὴν τὴν ὁποίαν δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν ἵνα ἐξαργυρώσῃ. Κανεὶς ὅμως δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ εἴπῃ ὅτι ὀπαδὸς τοῦ Ἰησοῦ ἤγγισεν ἔστω καὶ τρίχα ἀπὸ κεφαλῆς βρέφους.

— Παραδέχομαι τοὺς λόγους σας καὶ ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι σκοπὸς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἑταιρίας εἶναι ἡ ἐπιπέδωσις τῶν περιουσιῶν, ἡ ἀναχαίτισις τῶν καταχρήσεων, ἡ ἀναμόρφωσις τῆς κοινωνίας, καὶ ὅτι αἱ πραττόμεναι κλοπαὶ ἔχουσιν ἠθικὸν σκοπόν· σᾶς διαβεβαιῶ ὅμως ὅτι καὶ τούτου ὑποτεθέντος ὁ φίλος σας Μοργὰν, δὲν εἶπε μοὶ φαίνεται ὁ ἔντιμος πολίτης ὅτι ὀνομάζεται Μοργάν;

— Ναὶ, εἶπεν ὁ Ἄγγλος.

— Καὶ τούτου λοιπὸν ὑποτεθέντος, ὁ φίλος σας Μοργὰν εἶναι κατὰ γράμμα κλέπτης.

Ἡ ὄψις τοῦ πολίτου Ἀλφρέδου δὲ Βαρζὼλ κατέστη πελιδνή.

— Ὁ πολίτης Μοργὰν δὲν εἶναι φίλος μου, ἀπεκρίθη ὁ νέος ἀριστοκράτης, ἀλλ' ἐὰν ἦτο, θὰ μὲ ἐτίμα πολὺ ἡ φιλία του.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, ἀπεκρίθη ὁ Ῥολάνδος ἀνακαγχάσας, διότι κατὰ τὸν Βολταῖρον «*ἡ φιλία ἀνδρὸς ἀγαθοῦ εἶναι θεῖον εὐεργέτημα.*»

— Ῥολάνδε, Ῥολάνδε! εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ συνοδοιπόρος του.

— Ἀφήσατέ με, σᾶς ἱκετεύω, στρατηγὲ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ἐπίτηδες ἴσως ἀποκαλέσας τὸν σύντροφόν του διὰ τοῦ τίτλου τοῦ ἀξιώματός του, νὰ ἐξακολουθήσω μετὰ τοῦ κυρίου τούτου συζήτησιν τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρουσάν με.

Ἐκεῖνος ἀνέσεισε τοὺς ὤμους.

— Ἔχω ὅμως ἀνάγκην, πολῖτα, ἐξηκολούθησεν ὁ νεανίας μετ' ἀκατανοήτου ἐπιμονῆς, νὰ λάβω προηγουμένως μερικὰς πληροφορίας, δύο ὁλόκληρα ἔτη ἤμην μακρὰν τῆς Γαλλίας, κατὰ δὲ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας μου, τόσαι μεταβολαὶ ἐπῆλθον κατὰ τὰ ἤθη, τὸν ἱματισμὸν, τὴν προφορὰν, ὥστε πιθανὸν καὶ ἡ γλῶσσα αὐτὴ νὰ μετεβλήθη. Πῶς ἀποκαλεῖται ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ σήμερον ἐν Γαλλίᾳ διαλέκτῳ τὸ συλλαμβάνειν ταχυδρομικὰς ἁμάξας καὶ ἀφαιρεῖν τὰ ἐν αὐταῖς ὑπάρχοντα χρήματα;

— Κύριε, εἶπεν ὁ νέος εὐγενὴς δι' ἤθους ἐμφαίνοντος ὅτι εἶχεν ἀπόφασιν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἕως τέλους τὴν συζήτησιν, τὴν τοιαύτην πρᾶξιν ἐγὼ ἀποκαλῶ πόλεμον· δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι καὶ ὁ σύντροφός σας, τὸν ὁποῖον προσηγορεύσατε στρατηγὸν, καθὸ στρατιωτικὸς, θὰ σᾶς διαβεβαιώσῃ ὅτι οἱ στρατηγοὶ καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς, ἐξαιρέσει τῆς ἡδονῆς τοῦ φονεύειν ἢ φονεύεσθαι, ἔπραξαν ὅ,τι πράττει ὁ πολίτης Μοργάν.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ νεανίας, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλησαν, τολμᾶτε νὰ συγκρίνητε...

— Ἄφησε, Ῥολάνδε, τὸν κύριον ν' ἀναπτύξῃ

τὴν θεωρίαν του, εἶπεν ὁ μελαγχροινὸς ὁδοιπόρος τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ, ἀντὶ νὰ διαςαλῶσιν ὡς οἱ τοῦ συντρόφου του καὶ νὰ βάλλωσι πῦρ, ἐκαλύφθησαν τοὐναντίον ὑπὸ τῶν μελανῶν καὶ πυκνῶν ὀφρύων του διὰ νὰ ὑποκρύψωσιν ὅ,τι συνέβαινεν ἐν τῇ καρδίᾳ του.

— Ἄ, εἶπεν ὁ νεανίας, ἐπιπληκτικῶς, καὶ σεῖς ἐνδιαφέρεσθε, βλέπω, τώρα εἰς τὴν συζήτησιν!

Ἀποτανθεὶς ὕστερον πρὸς τὸν Βαρζὼλ τὸν ὁποῖον κατὰ τὸ φαινόμενον εἶχεν ὡς σημεῖον σκοπεύσεως,

— Ἐξακολουθήσατε, κύριε, ἐξακολουθήσατε, εἶπε, διότι ὁ στρατηγὸς τὸ ἐπιτρέπει.

Ὁ εὐγενὴς νέος ἠρυθρίασεν ἐπαισθητῶς ὅσῳ πρὶν εἶχεν ὠχριάσει· συσφίγξας δὲ τοὺς ὀδόντας καὶ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης, τὸ δὲ πρόσωπον ἐπὶ τῆς πυγμῆς στηρίξας, διὰ νὰ πλησιάσῃ ὅσον ἔνεστι ἐγγύτερον τὸν ἀντίπαλόν του, εἶπε δι' ὕφους σκληρυνομένου καθόσον προέβαινεν ἡ συζήτησις.

—Ἀφοῦ ὁ στρατηγὸς τὸ ἐπιτρέπει, (ἐνέμεινεν εἰς τὰς λέξεις ταύτας) λέγω εἰς αὐτὸν καὶ εἰς σᾶς, πολῖται, κατὰ συνέπειαν ὅτι ἂν καλῶς ἐνθυμῶμαι εἰς τὸν Πλούταρχον, ἀνέγνων, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ὅταν ἐξεςράτευσε κατὰ τῶν Ἰνδιῶν εἶχεν ὡς ἐφόδιον δεκαοκτὼ ἢ εἴκοσι τάλαντα χρυσοῦ, δηλαδὴ ἑκατὸν ἢ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας φράγκα. Νομίζετε λοιπὸν ὅτι διὰ δεκαοκτὼ ἢ εἴκοσι ταλάντων συνετήρησε καὶ διέθρεψε τὸν ςρατόν του, ἐνίκησε κατὰ τὴν ἐν Γρανικῷ μάχην, ὑπέταξε τὴν μικρὰν Ἀσίαν, κατέκτησε τὴν Τῦρον, τὴν Γάζαν, τὴν Συρίαν, τὴν Αἴγυπτον, ἔκτισε τὴν Ἀλεξάνδρειαν, προέβη μέχρι τῆς Λιβύης, ἀνέδειξεν ἑαυτὸν διὰ τοῦ Ἀμμωνείου μαντείου υἱὸν τοῦ Διὸς καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ Ὑφασίου, καὶ ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ ἠρνήθησαν νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι πορρωτέρω, ἐπέστρεψεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ παραδοθεὶς εἰς τρυφὴν καὶ ἀκρασίαν, ὑπερέβη κατὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ ἀσωτείαν καὶ αὐτοὺς τοὺς πλουσιωτέρους καὶ μᾶλλον ἀσώτους βασιλεῖς τῆς Ἀσίας; ἢ νομίζετε ὅτι ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐλάμβανεν ἀργύριον, ἢ ὅτι ἡ μήτηρ του ἐξαργύρωνε τὰς συναλλαγματικάς του; Ὄχι, ὁ Ἀλέξανδρος ἔπραττεν ὡς ὁ πολίτης Μοργὰν, καὶ κατὰ τοῦτο μόνον διέφερεν ὅτι αὐτὸς δὲν συνελάμβανε καθ' ὁδὸν ταχυδρομικὰς ἁμάξας, ἀλλ' ἐλεηλάτει πόλεις, ἠνάγκαζε τοὺς βασιλεῖς εἰς πληρωμὴν λύτρων, ἐφορολόγει τοὺς ἡττωμένους λαούς. Ἔλθωμεν εἰς τὸν Ἀννίβαν. Γνωρίζετε, νομίζω, ἐν ὁποίᾳ καταστάσει ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Καρχηδόνος· δὲν εἶχεν οὔτε τὰ δεκαοκτὼ ἢ εἴκοσι τάλαντα, ὅσα εἶχεν ὁ προγενέστερος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος· ἐπειδὴ δὲ ἔδει αὐτῷ χρημάτων, προσέβαλε καὶ διήρπασεν, εἰρήνης οὔσης καὶ παρὰ τὰς συνθήκας, τὴν πόλιν τῶν Σαγουντίων, καὶ ἐμπλησθεὶς λαφύρων ὥρμησεν οὕτως ἐπὶ τὸν πόλεμον· εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι ταῦτα διηγεῖται ὄχι πλέον ὁ Πλούταρχος ἀλλ' ὁ Κορνήλιος Νέπως. Παρατρέχων δὲ τὴν ἀπὸ τῶν Πυρρηναίων κάθοδον καὶ τὴν διὰ τῶν Ἄλπεων διάβασιν αὐτοῦ, καὶ τὰς τρεῖς μάχας τὰς ὁποίας ἐνίκησε καὶ τοὺς θησαυροὺς οὓς ἀπὸ τῶν ἡττηθέντων ἔλαβε, φθάνω εἰς τὴν πενταετῆ ἢ ἑξαετῆ ἐν Καμπανίᾳ διαμονήν του. Νομίζετε ἄρα γε ὅτι αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ στρατιῶται διετρέφοντο ὑπὸ τῶν Καμπανῶν πληρώνοντες, καὶ ὅτι ἀπέστελλον αὐτῷ χρήματα οἱ Καρχηδόνιοι τραπεζῖται οἵτινες ἦσαν λίαν κατ' αὐτοῦ δυσηρεστημένοι; Ὄχι, πολῖται· ἀλλὰ τὸν πόλεμον διέτρεφεν ὁ πόλεμος, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Μοργάν. Ἄς ἴδωμεν τώρα τί ἔπραξεν ὁ Καῖσαρ. Ἄ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν Καίσαρα τὸ πρᾶγμα διαφέρει, διότι αὐτὸς ὅτε μὲν ἐστράτευσε κατὰ τῆς Ἱσπανίας ὤφειλεν εἰς τοὺς δανειστάς του τριάκοντα ἑκατομμύρια, ὅτε δὲ ἐπανῆλθεν ἐξώφλησεν ὅλα αὐτοῦ τὰ χρέη. Ἀπέρχεται ὕστερον εἰς Γαλατίαν, διατρίβει δέκα ἐνιαυτοὺς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν προγόνων μας, κατὰ δὲ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἀποστέλλει εἰς Ῥώμην ἑκατὸν ἑκατομμύρια καὶ ἔτι πλέον. Διέρχεται μετὰ τοῦτο τὰς Ἄλπεις, διαβαίνει τὸν Ῥουβίκωνα ἐκστρατεύει κατὰ τοῦ Καπιτωλίου, καὶ διαρρήξας τὰς πύλας τοῦ ναοῦ τοῦ Κρόνου, ὅπου ἐφυλάττετο ὁ θησαυρός, λαμβάνει ἐκεῖθεν δι' ἑαυτὸν καὶ ὄχι διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Δημοκρατίας τρεῖς χιλιάδας λίτρας χρυσοῦ εἰς βώλους. Μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του κληροδοτεῖ, αὐτὸς ὁ πρὸ εἰκοσαετίας κρυπτόμενος διὰ τὸν φόβον τῶν δανειστῶν του, εἰς τὸν ἐν τῇ ὁδῷ Σουβούρᾳ πενιχρὸν οἰκίσκον του δύο μὲν ἢ τρεῖς χιλιάδας σερτέρσια εἰς ἕκαστον τῶν Ῥωμαίων πολιτῶν, δώδεκα δ' ἑκατομμύρια εἰς τὴν Καλπουρνίαν καὶ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἄλλα ἑκατομμύρια εἰς τὸν Ὀκτάβιον. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι καὶ αὐτὸς ἠκολούθησε τὴν μέθοδον τοῦ Μοργὰν, ἐκτὸς ὅτι ὁ Μοργὰν θ' ἀποθάνῃ, σᾶς βεβαιῶ, ἀπηλ-

λαγμένος τοῦ ψόγου ὅτι κατεχράσθη τὸ ἀργύριον τῶν Γαλατῶν ἢ τὸ χρυσίον τοῦ Καπιτωλίου. Ἄς ὑπερπηδήσωμεν τώρα χίλια ὀκτακόσια ἔτη καὶ ἂς ἔλθωμεν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Βουοναπάρτε.

Ὁ νέος ἀριςοκράτης, κατὰ τὰ ἐθιζόμενα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ νικητοῦ τῆς Ἰταλίας, ἐνέμεινεν ἐπίτηδες ἐπὶ τῆς συλλαβῆς ου, τὴν ὁποίαν ὁ Βοναπάρτης διέγραψεν ἐκ τοῦ ὀνόματός του. Τοῦτο δὲ παρώργισε φαίνεται σφοδρῶς τὸν Ῥολάνδον, διότι ἐκινήθη ὡς ἂν ἤθελε νὰ ὁρμήσῃ κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ σύντροφός του τὸν ἐκράτησε λέγων·

— Ἄφες, Ῥολάνδε, ἄφες. Εἶμαι βεβαιότατος ὅτι ὁ πολίτης Βαρζὼλ δὲν θέλει εἰπῆ ὅτι ὁ στρατηγὸς Βουοναπάρτε, ὡς τὸν ἀποκαλεῖ, εἶναι κλέπτης.

— Ὄχι, δὲν λέγω τοῦτο ἐγὼ, ἀλλ' Ἰταλικὸν ἀπόφθεγμα τὸ λέγει ἀντ' ἐμοῦ.

— Ἄς ἀκούσωμεν λοιπὸν τὸ ἀπόφθεγμα, εἶπεν ὁ στρατηγὸς προλαμβάνων τὸν συνοδοιπόρον του καὶ προσβλέπων τὸν εὐγενῆ νεανίαν διὰ τοῦ διαπεραστικοῦ καὶ ἀταράχου βλέμματός του.

— Ἰδοὺ τί λέγουσιν οἱ Ἰταλοὶ· « *Francesi non sono tutti ladroni, ma Buonaparte*» ὅπερ ἐστὶν « *Οἱ Γάλλοι δὲν εἶναι ὅλοι κλέπται, ἀλλὰ . . .*

— *Μέγα μέρος ἐξ αὐτῶν*, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος.

— Ναὶ, *ἀλλὰ Buonaparte*, ἀπεκρίθη ὁ Βαρζώλ. (1)

Μόλις ἡ ὑβριστικὴ αὕτη λέξις ἐξῆλθε τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων τοῦ ἀριστοκράτου νεανίου, καὶ πάραυτα ὁ Ῥολάνδος ἔρριψε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τὸ τριβλίον, ὅπερ ἀπό τινος ὥρας ἐκράτει ἀνὰ χεῖρας.

Αἱ γυναῖκες τοῦτο ἰδοῦσαι ἀνεβόησαν, οἱ ἄνδρες ἠγέρθησαν, ὁ δὲ Ῥολάνδος ἐγέλασε τὸν οἰκεῖον αὐτῷ νευρικὸν γέλωτα καὶ ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ θρονίου του.

Ὁ ἀριστοκράτης νέος διέμεινεν ἀτάραχος, ἂν καὶ αὖλαξ αἵματος ἀπὸ τοῦ μετώπου ἀναβλύσας ἐκυλίσθη ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν παρειῶν του.

Τὴν αὐτὴν ὥραν ὁ ἁμαξηλάτης εἰσῆλθε καὶ ἐπεφώνησε τὸ «Πολῖται ὁδοιπόροι, ἀνάβητε εἰς τὸ λεωφορεῖον.»

Οἱ δὲ ὁδοιπόροι προθυμοποιούμενοι ν' ἀπομακρυνθῶσι τοῦ θεάτρου τῆς ἔριδος ἧς παρέστησαν μάρτυρες, ἔδραμον πρὸς τὴν θύραν.

— Ἐλπίζω, κύριε, εἶπεν ὁ Ἀλφρέδος δὲ Βαρζὼλ, πρὸς τὸν Ῥολάνδον, ὅτι δὲν θὰ ἀναχωρήσητε διὰ τοῦ λεωφορείου.

— Ὄχι, κύριε, θὰ ἀναχωρήσω διὰ τῆς ταχυδραμικῆς ἁμάξης, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν δὲν φεύγω, μὴ ἀνησυχεῖτε διόλου.

— Μηδ' ἐγὼ, δὲν φεύγω, εἶπεν ὁ Ἄγγλος, ἀπόζευξον τοὺς ἵππους, θὰ μείνω.

— Ἐγὼ ἀπέρχομαι, εἶπε στενάξας ὁ μελαγχροινὸς νέος, τὸν ὁποῖον ὁ Ῥολάνδος ἀπεκάλεσε προηγουμένως στρατηγόν· ἠξεύρεις, φίλε μου, ὅτι δυστυχῶς εἶναι ἀνάγκη κατηπείγουσα νὰ ὑπάγω ἐκεῖ κάτω· σοῦ ὁρκίζομαι ὅμως ὅτι ἐὰν ἠδυνάμην νὰ πράξω διαφορετικὰ, ποτὲ δὲν θὰ σὲ ἐγκατέλειπον . . .

Ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἡ φωνή του ἡ συνήθως ἔντονος καὶ ἠχηρὰ, προέδιδε τὴν ἐνδόμυχον αὐτοῦ συγκίνησιν.

Ὁ Ῥολάνδος τοὐναντίον ἦτο κατὰ τὸ φαινόμενον εὐθυμότατος. Ἂν τις τὸν ἔβλεπε τὴν ὥραν ἐκείνην θὰ ἔλεγεν ὅτι ἡ ἀδάμας καὶ φιλοπόλεμος αὐτοῦ φύσις ἀνεζωογονεῖτο ὑπὸ τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου, τὸν ὁποῖον ναὶ μὲν δὲν προεκάλεσεν, οὐδόλως ὅμως καὶ ἀπέφυγεν.

— Ἀκούσατε, στρατηγὲ, εἶπεν· ἐμέλλομεν νὰ χωρισθῶμεν ὁπωσδήποτε εἰς Λυὸν, ὅθεν ἐγὼ θὰ διευθυνόμην εἰς Βοῦργον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς οἰκογενείας μου, συνεπείᾳ τῆς τριακονθημέρου ἀδείας, ἣν εὑρεστήθητε νὰ μοὶ χορηγήσητε, δὲν σημαίνει λοιπὸν τίποτε σχεδὸν ἂν δὲν συνταξειδεύσωμεν ἑξήκοντα εἰσέτι λεύγας μαζί. Θὰ σᾶς ἐπανεύρω εἰς Παρισίους· ἂν ἐντούτοις λάβητε ἀνάγκην ἀνδρὸς ἀφωσιωμένου καὶ ἀκουράστου, μὴ λησμονήσητε ν' ἀποτανθῆτε πρὸς ἐμέ.

— Μὴ ἀμφιβάλλεις, Ῥολάνδε.

Κυττάξας ὕστερον προσεκτικῶς τοὺς δύο ἀντιπάλους·

—Πρὸ πάντων Ῥολάνδε, εἶπε πρὸς τὸν νέον αὐτοῦ σύντροφον μὲ ἀπερίγραπτον τρυφερότητα, φείσθητι τῆς ζωῆς σου καὶ συγχρόνως, ἂν ἦναι δυνατὸν, μὴ φονεύσῃς τὸν ἀντίπαλόν σου, διότι ὁ νέος οὗτος εἶναι ὁπωσδήποτε γενναιόψυχος καὶ ἐπιθυμῶ μίαν ἡμέραν νὰ συγκεντρώσω περὶ ἐμὲ ὅλους τοὺς μεγαθύμους ἄνδρας.

— Βεβαιωθῆτε, στρατηγὲ, ὅτι θὰ προσπαθήσω παντὶ σθένει νὰ σᾶς εὐχαριστήσω.

Ἐμφανισθεὶς ταυτοχρόνως ὁ ξενοδόχος ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας·

(1) Ἐνταῦθα ὑπάρχει λογοπαίγνιον ἐπὶ τῆς λέξεως buona parte, ἥτις ἐξελληνιζομένη δηλοῖ μέγα μέρος.

— Ἡ ταχυδρομικὴ ἅμαξα, εἶπε, ἡ ἀναχωροῦσα εἰς Παρισίους εἶναι καθ' ὅλα ἕτοιμος.

Ὁ στρατηγὸς ἔλαβε τὸν πῖλον καὶ τὸ ῥαβδίον του ἐπὶ θρανίου κείμενα, ὁ δὲ Ῥολάνδος τὸν ἠκολούθησε τοὐναντίον ἀσκεπής, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι δὲν ἐμελέτα ν' ἀναχωρήσῃ μετὰ τοῦ φίλου του. Τούτου ἕνεκεν ὁ Ἀλφρέδος δὲ Βαρζὼλ οὐδόλως ἀντέτεινεν εἰς τὴν ἔξοδόν του, καὶ ἐκτὸς τούτου ἦτο φανερὸν ὅτι ὁ ἀντίπαλός του δὲν ἦτον ἐξ ἐκείνων οἵτινες ὑπεκφεύγουσι τὰς ἔριδας.

Ὁ Ῥολάνδος λοιπὸν συνώδευσε τὸν στρατηγὸν μέχρι τῆς ἁμάξης.

— Ἀδιάφορον, εἶπεν ἀναβὰς καὶ καθεσθεὶς, λυποῦμαι πολύ, Ῥολάνδε, ὅτι σὲ ἀφίνω ἐδῶ μόνον, χωρὶς τινα φίλον διὰ νὰ τὸν μεταχειρισθῇς τοὐλάχιστον ὡς μάρτυρα.

— Ὤ! μὴ ἀνησυχῆτε παντάπασι περὶ τούτου, στρατηγὲ, μάρτυρες δὲν ἀπολείπουσι, διότι ὑπάρχουσι καὶ ἀείποτε θὰ ὑπάρχωσι περίεργοι ἐπιθυμοῦντες νὰ ἴδωσι πῶς ἀλληλοσφάζονται οἱ ἄνθρωποι.

— Καλὴν ἀντάμωσιν, Ῥολάνδε· δὲν σὲ ἀποχαιρετῶ, βλέπεις, ἀλλ' εὔχομαι καλὴν ἀντάμωσιν.

— Ναὶ, ἀγαπητέ μοι στρατηγὲ, ἀπεκρίθη ὁ νεανίας, σχεδὸν συγκινηθεὶς, τὸ βλέπω καὶ σᾶς εὐχαριστῶ.

— Ὑποσχέθητι ὅτι θὰ μοὶ γράψῃς ἀμέσως μετὰ τὸ πέρας τῆς μονομαχίας, ἢ τοὐλάχιστον ὅτι θὰ παρακαλέσῃς ἄλλον νὰ μοὶ γράψῃ ἂν δὲν δυνηθῇς ἰδιοχείρως.

— Μὴ φοβῆσθε διόλου, στρατηγὲ, ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν θὰ λάβητε ἀφεύκτως ἐπιστολήν μου, ἀπεκρίθη ὁ Ῥολάνδος, ὕστερον δὲ προσέθηκε μετὰ μεγάλης πικρίας· « Δὲν παρετηρήσατε ὅτι δὲν εἶναι γεγραμμένον ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης ν' ἀποθάνω; »

— Πάλιν, Ῥολάνδε, τὰ ἴδια! εἶπεν ὁ στρατηγὸς μετ' αὐστηρότητος.

— Ὄχι, ὄχι, συγχωρήσατέ με, εἶπεν ὁ νέος σείων τὴν κεφαλὴν καὶ προσποιούμενος εὔθυμον ἀφροντισίαν, ἥτις ἦτο πιθανὸν τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς φυσιογνωμίας αὐτοῦ, πρὶν τῷ συμβῇ τὸ ἄγνωστον δυστύχημα, ἕνεκεν τοῦ ὁποίου, φαίνεται, ἂν καὶ νεώτατος ἐπεζήτει τὸν θάνατον.

— Ἂς εἶναι. Προσπάθησον ἀληθινὰ νὰ μοῦ λύσῃς μίαν ἀπορίαν.

— Ποίαν, στρατηγέ;

— Πῶς δηλαδὴ συμβαίνει ὥστε, πολέμου ὑπάρχοντος κατὰ τῆς Ἀγγλίας, Ἄγγλος περιηγεῖται ἐν Γαλλίᾳ πάντη ἐλεύθερος ὡσεὶ εὑρίσκετο ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι.

— Καλῶς· θὰ λύσω τὸ αἴνιγμα.

— Τίνι τρόπῳ;

— Δὲν ἠξεύρω ἀκόμη τὸν τρόπον· ἀλλ' ὅταν σᾶς ὑπόσχωμαι νὰ τὸ πληροφορηθῶ, μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι θὰ τὸ πληροφορηθῶ, καὶ ἂν ἀκόμη ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ νὰ ἐρωτήσω αὐτὸν τὸν ἴδιον περὶ τούτου.

— Κακὴ κεφαλή! πρόσεξον μὴ δώσῃς ἀφορμὴν ἔριδος καὶ εἰς ἄλλον!

— Καὶ τοῦτο ἂν συμβῇ, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι ἐχθρὸς, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μονομαχία ἀλλὰ μᾶλλον ὡς πόλεμος.

— Ὑγίαινε λοιπὸν καὶ πάλιν· ἐλθὲ νὰ σὲ ἀσπασθῶ.

Ὁ Ῥολάνδος περιεπτύχθη μετὰ σπουδῆς καὶ εὐγνωμοσύνης τὸν δόσαντα αὐτῷ τὴν ἄδειαν ταύτην.

— Ὦ στρατηγὲ, ἀνέκραξε, πόσον θὰ ἐλογιζόμην εὐτυχής... ἂν δὲν ἤμην τόσῳ δυστυχής!

Ὁ στρατηγὸς προσέβλεψεν αὐτῷ μετ' ἀπεριγράπτου στοργῆς.

— Θὰ μοὶ ἐκμυστηρευθῇς ποτε τὸ δυστύχημά σου, Ῥολάνδε, εἶπε, τί λέγεις;

Ὁ Ῥολάνδος ἀνεκάγχασε θλιβερῶς ὡς καὶ πρότερον ἐν τῷ ἑστιατορίῳ.

— Ὄχι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶπε, δὲν θὰ σᾶς τὸ ἐκμυστηρευθῶ διότι θὰ γελάσητε πολύ.

Ὁ στρατηγὸς τὸν ἐκύτταξεν ὡς κυττάζει τις ἕνα παράφρονα.

— Τί νὰ γείνῃ! εἶπε, πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς φίλους μας μὲ τὰ ἐλαττώματά των!

— Πρὸ πάντων μάλιστα ὅταν οἱ φίλοι οὗτοι δὲν εἶναι ὁποίους τοὺς νομίζομεν.

— Μὲ ἐκλαμβάνεις, βλέπω, Ῥολάνδε, ἀντὶ τοῦ Οἰδίποδος καὶ μοὶ προτείνεις αἰνίγματα.

— Ἐὰν λύσητε αὐτὸ τὸ αἴνιγμα, στρατηγέ μου, θὰ σᾶς προσκυνήσω ὡς βασιλέα τῶν Θηβῶν. Ἀλλὰ λησμονῶ μὲ τὰς ἀνοησίας μου ὅτι αἱ ὧραί σας εἶναι πολύτιμοι καὶ ὅτι σᾶς κρατῶ ἐδῶ ἀνωφελῶς.

— Ἔχεις δίκαιον. Θὰ μοὶ δώσῃς καμμίαν παραγγελίαν διὰ τοὺς Παρισίους;

— Τρεῖς μάλιστα. Νὰ προσφέρητε τοὺς ἀσπασμούς μου εἰς τὸν Βουριένην, τὰ σεβάσματά μου εἰς τὸν ἀδελφόν σας Λουκιανὸν καὶ τὰς ἐγκαρδίους προσρήσεις μου εἰς τὴν κυρίαν Βοναπάρτου.

— Μετὰ χαρᾶς ἀναδέχομαι τὰς παραγγελίας σου.

— Ποῦ θὰ σᾶς εὕρω εἰς Παρισίους;

— Εἰς τὴν κατὰ τὴν ὁδὸν Νίκης οἰκίαν μου καὶ ἴσως...

— Ἴσως;..

— Τίς οἶδεν; ἴσως εἰς Λουξεμβοῦργον.

Κρυφθεὶς ὕστερον εἰς τὸ βάθος τῆς ἁμάξης, ὡσεὶ μετενόησε δι' ὅσα ἐλάλησεν εἰς τὸν Ῥολάνδον, ἂν καὶ τὸν ἐθεώρει ὡς τὸν ἐπιστηθιώτερον αὐτοῦ φίλον,

— Κτύπα, ἁμαξηλάτα, εἶπε, καὶ τάχυνον ὅσῳ δύνασαι περισσότερον.

Ὁ δὲ ἡνίοχος διαταγὴν ἀναμένων, ἐμάστισε τοὺς ἵππους καὶ ἡ ἅμαξα μετὰ πατάγου κυλισθεῖσα ἐξηφανίσθη μετ' οὐ πολὺ δίκην ἀστραπῆς διὰ τῆς Οὐλλίας πύλης.

ΚΕΦ. Γ'.

Ο ΑΓΓΛΟΣ.

Ἡ ἅμαξα δὲν ἐφαίνετο πλέον καὶ ὅμως ὁ Ῥολάνδος ἵστατο ἀκίνητος καὶ σκεπτικὸς εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἑωσοῦ ἐπὶ τέλους τινάξας τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ ἀποδιώξῃ τρονποντινὰ ὀχληρὰν ἰδέαν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον καὶ ἐζήτησε νὰ τῷ παραχωρηθῇ ἐν δωμάτιον.

— Ὁδήγησε τὸν κύριον ἀπ' ἐδῶ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 3, εἶπεν ὁ ξενοδόχος πρὸς μίαν τῶν θαλαμηπόλων.

Ἐκείνη δὲ λαβοῦσα κλειδίον ἀνηρτημένον ἀπὸ μελανοῦ καὶ ξυλίνου πίνακος, ἔχοντος ἐπιγεγραμμένους δύο παραλλήλους στίχους λευκῶν ἀριθμῶν, ἔνευσεν εἰς τὸν ὁδοιπόρον νεανίαν νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ.

— Στείλατέ μοι χάρτην καὶ τὰ ἄλλα πρὸς γραφὴν ἀναγκαῖα, εἶπεν ὁ νέος πρὸς τὸν ξενοδόχον· καὶ ἐὰν ὁ κύριος Βαρζὼλ μὲ ζητήσῃ, δείξατε αὐτῷ τὸν ἀριθμὸν τοῦ δωματίου μου.

Ὑποσχεθέντος δὲ τοῦ ξενοδόχου νὰ ἐκτελέσῃ τὰς διαταγάς του, ὁ Ῥολάνδος ἀνέβη κατόπιν τῆς θαλαμηπόλου συρίζων τὸ Μασσαλιωτικὸν θούριον.

Μετὰ παρέλευσιν πέντε λεπτῶν τῆς ὥρας ἐκάθητο πλησίον τραπέζης ἔχων πρὸ αὐτοῦ χάρτην, μελάνην καὶ γραφίδα καὶ ἡτοιμάζετο νὰ γράψῃ· ἀλλ' ἐνῷ ἡτοιμάζετο ν' ἀρχίσῃ ἠκούσθησαν τρία κρούσματα ἐπὶ τῆς θύρας.

— Εἰσέλθετε, εἶπε καὶ ἔστρεψε τὸ θρονίον ἐφ' οὗ ἐκάθητο πρὸς τὴν θύραν διὰ ν' ἀντικρύσῃ τὸν εἰσελευσόμενον, ὅστις, ὑπέθετεν ὅτι θὰ ἦτον ἢ ὁ Βαρζὼλ, ἢ εἷς ἐκ τῶν φίλων ἐκείνου.

Ἡ θύρα ἠνεῴχθη ἡσύχως καὶ ἐφάνη ἐπὶ τοῦ κατωφλίου αὐτῆς ὁ Ἄγγλος.

— Ἀ! ἀνέκραξεν ὁ Ῥολάνδος εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης, καθ' ὅσον ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὰς παρὰ τοῦ στρατηγοῦ γενομένας αὐτῷ συστάσεις, ὑμεῖς εἶσθε;

— Ναὶ, εἶπεν ὁ Ἄγγλος, ἐγὼ εἶμαι.

— Καλῶς ἤλθετε.

— Ὦ! αὐτὸ τὸ καλῶς ἤλθετε, μὲ εὐχαριστεῖ πολὺ, διότι ἀμφέβαλλον ἂν ἔπρεπε νὰ ἔλθω.

— Διατί τοῦτο;

— Ἐξ αἰτίας τοῦ Ἀβουκίρ.

Ὁ Ῥολάνδος ἐγέλασε.

— Δύο μάχαι συνήφθησαν ἐν Ἀβουκὶρ, εἶπε, καὶ κατὰ μὲν τὴν μίαν ἡττήθημεν, κατὰ δὲ τὴν ἄλλην ἐνικήσαμεν· περὶ τίνος λοιπὸν ὁμιλεῖτε τώρα;

— Περὶ ἐκείνης καθ' ἣν ἡττήθητε.

— Καλά! εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, ναὶ μὲν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης προσβαλλόμεθα, σφαζόμεθα καὶ ἐξοντόνομεν ἀλλήλους· ἀλλ' ὅταν συναντώμεθα ἐπὶ οὐδετέρας γῆς πρέπον εἶναι νὰ δεξιώμεθα φιλοφρόνως τοὺς τέως ἐχθρούς μας. Σᾶς ἐπαναλέγω λοιπὸν, καλῶς ἤλθετε, καὶ μάλιστα ἐὰν εὐαρεστῆσθε νὰ μοὶ φανερώσητε ἐπὶ τίνι σκοπῷ ἔρχεσθε.

— Εὐχαριστῶ· πρὸ παντὸς ὅμως ἄλλου ἀνάγνωτε τοῦτο.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἄγγλος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του ἓν ἔγραφον.

— Τί πρᾶγμα εἶναι; ἠρώτησεν ὁ Ῥολάνδος.

— Τὸ διαβατήριόν μου.

— Τὸ διαβατήριόν σας; καὶ τί νὰ τὸ κάμω; ἐγὼ δὲν εἶμαι χωροφύλαξ.

— Ὄχι, ἀλλ' ἐπειδὴ προτίθεμαι νὰ σᾶς προσφέρω τὰς ἐκδουλεύσεις μου, ἐσκέφθην ὅτι πιθανῶς δὲν θὰ τὰς δεχθῆτε ἂν προλαβόντως δὲν γνωρίζητε ποῖος εἶμαι.

— Τὰς ἐκδουλεύσεις σας, λέγετε, κύριε;

— Ναὶ, ἀλλ' ἀνάγνωτε πρῶτον.

Ὁ Ῥολάνδος ἀνέγνω «Τὸ Διευθυντήριον ἐν ὀνόματι τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καὶ δυνάμει τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας, προσκαλεῖ ἁπάσας τὰς ἀρχὰς τοῦ κράτους νὰ ἀφήσωσι τὴν δίοδον ἐλευθέραν εἰς τὸν σὶρ Ἰωάννην Τάνλεῦ, καθ' ὅλον τὸ κράτος καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ χορηγήσωσιν αὐτῷ πᾶσαν συνδρομήν.

«Ὑστερόγραφον. Συνιστῶ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς ἁρμοδίους ἀρχὰς τὸν σὶρ Ἰωάννην Τάνλεῦ καθὸ φιλάνθρωπον καὶ θιασώτην τῆς ἐλευθερίας.» «ὑπογεγραμ. Βαρρᾶς»

— Ἀνέγνωτε;
— Ναί, ἀνέγνων, ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ πῶς...
— Ἰδού· ὁ κύριος Βαρρᾶς εὐγνωμονῶν πρὸς τὸν πατέρα μου τὸν λόρδον Τάνλεϋ δι' ὅσας εὐεργεσίας παρ' αὐτοῦ ἔλαβε, μοὶ ἐπέτρεψε νὰ περιηγῶμαι εἰς Γαλλίαν, καὶ σᾶς βεβαιῶ ὅτι μοὶ προξενεῖ πολλὴν εὐχαρίστησιν καὶ διασκέδασιν ἡ περιήγησίς μου αὐτή.
— Ναί, ἐνθυμοῦμαι, σὶρ Ἰωάννη· ἔσχομεν τὴν τιμὴν ν' ἀκούσωμεν τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ γεύματος.
— Τὸ εἶπον καὶ τότε, τῳόντι, εἶπον μάλιστα ὅτι ἀγαπῶ πολὺ τοὺς Γάλλους.
Ὁ Ῥολάνδος προσέκλινε.
— Καὶ πρὸ πάντων τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην, ἐξηκολούθησεν ὁ σὶρ Ἰωάννης.
— Ἀγαπᾶτε πολὺ τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην!
— Τὸν θαυμάζω, διότι εἶναι μέγας, μέγιστος ἀνήρ.
— Μὰ τὴν ἀλήθειαν λυποῦμαι, σὶρ Ἰωάννη, ὅτι δὲν εἶναι παρὼν διὰ νὰ ἀκούσῃ τοιούτους λόγους περὶ αὐτοῦ ἀπὸ στόματος Ἄγγλου.
— Ὦ! ἐὰν ἦτο παρὼν δὲν θὰ ἐλάλουν τοιουτοτρόπως.
— Διατί;
— Διότι δὲν ἐπεθύμουν νὰ ὑποθέσῃ ὅτι λέγω ταῦτα χαριζόμενος αὐτῷ, ἐνῷ ἐγὼ ὁμιλῶ οὕτω κατὰ πεποίθησιν, ἐπειδὴ τοιαύτη εἶναι ἡ ἰδέα μου.
— Δὲν ἀμφιβάλλω παντάπασι, μυλόρδε, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, ὅστις μὴ γινώσκων ἀφ' ἑνὸς τοὺς σκοποὺς τοῦ Ἄγγλου, λαβὼν δ' ἀφ' ἑτέρου τὰς ἀναγκαιούσας αὐτῷ πληροφορίας ἐκ τοῦ διαβατηρίου, ἐλάλει περιεσκεμμένως καὶ μετὰ προφυλάξεως.
— Ὅταν λοιπὸν εἶδον, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἄγγλος ἀταράχως πάντοτε, ὅτι ὑπερησπίσθητε τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην, ἐχάρην μεγάλως.
— Ἀληθινά;
— Ἐχάρην τὰ μέγιστα, εἶπεν ὁ Ἄγγλος κατανεύσας καὶ διὰ τῆς κεφαλῆς.
— Τόσῳ καλήτερα!
— Ἀλλ' ὅταν σᾶς εἶδον ῥίψαντα ἐν πινάκιον κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ κ. Ἀλφρέδου δὲ Βαρζὼλ, ἐλυπήθην.
— Ἐλυπήθητε λέγετε, μυλόρδε, καὶ διατί;
— Διότι ἐν Ἀγγλίᾳ οὐδέποτε τζέντλεμαν ῥίπτει πινάκιον κατὰ τῆς κεφαλῆς ἄλλου τζέντλεμαν.
— Μυλόρδε, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος ἐγειρόμενος καὶ συσπῶν τὰς ὀφρῦς, ἤλθετε ἄρα γε ἐδῶ διὰ νὰ μὲ διδάξητε πῶς πρέπει νὰ φέρωμαι;
— Ὦ! ὄχι· ἦλθον διὰ νὰ σᾶς εἴπω «μήπως δυσκολεύεσθε περὶ τὴν εὕρεσιν μάρτυρος;»
— Ὁμολογῶ, μὰ τὴν πίστιν μου, σὶρ Ἰωάννη, ὅτι καθ' ἣν ὥραν ἐκρούσατε τὴν θύραν μου ἐσκεπτόμην καὶ ἠρώτων ἐμαυτὸν εἰς ποῖον ν' ἀποτανθῶ καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ἐκδούλευσιν ταύτην.
— Ἂν ἀγαπᾶτε, εἶπεν ὁ Ἄγγλος, ἀναδέχομαι ἐγὼ νὰ σᾶς χρησιμεύσω ἀντὶ μάρτυρος.
— Ἀκούεις ἐκεῖ! εὐχαρίστως, κύριε, εὐχαρίστως.
— Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐκδούλευσις τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶ νὰ προσφέρω εἰς ὑμᾶς.
Ὁ Ῥολάνδος ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα·
— Ἡ προσφορά σας εἶναι δεκτή, εἶπε.
Ὁ Ἄγγλος προσέκλινεν.
— Ἐπειδὴ δὲ μυλόρδε, ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥολάνδος, πρὶν ἢ μοὶ προσφέρητε τὰς ἐκδουλεύσεις ταύτας ἐκ φιλοφροσύνης ὁρμώμενος, μοὶ ἐφανερώσατε τίς εἶσθε, δίκαιον εἶναι καὶ ἐγὼ ἀφ' οὗ παρεδέχθην αὐτὰς νὰ σᾶς εἴπω τὸ ὄνομά μου.
— «Ὅπως ἀγαπᾶτε.
— Ὀνομάζομαι Λουδοβῖκος δὲ Μοντρεβὲλ, καὶ εἶμαι ὑπασπιστὴς τοῦ στρατηγοῦ Βοναπάρτου.
— Ὑπασπιστὴς τοῦ στρατηγοῦ Βοναπάρτου! χαίρω πολύ.
— Ἐκ τούτου ἑπομένως κατανοεῖτε διατί συνηγόρησα ὑπὲρ τοῦ στρατηγοῦ μου ἐνθέρμως καὶ πλέον ἴσως παρ' ὅ,τι ἔπρεπε.
— Ὄχι πλέον παρ' ὅ,τι ἔπρεπεν· ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ πινάκιον...
— Ναί, ἔχετε δίκαιον, ἠδύνατο τῳόντι ἡ πρόκλησις νὰ γείνῃ καὶ ἄνευ τοῦ πινακίου· ἀλλὰ τί νὰ σᾶς εἴπω, τὸ ἐκράτουν ἀνὰ χεῖρας, δὲν ἤξευρον τί νὰ τὸ κάμω καὶ τὸ ἔρριψα κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ κ. δὲ Βαρζὼλ· ἔφυγεν ἀπὸ τῶν χειρῶν, οὕτως εἰπεῖν, ἀκουσίως μου.
— Περὶ τῆς τελευταίας αὐτῆς περιπτώσεως δὲν θὰ ποιήσητε βεβαίως λόγον εἰς αὐτόν.
— Ἄπαγε! τὸ εἶπον εἰς ὑμᾶς καὶ μόνον διὰ νὰ σᾶς ἀφαιρέσω πᾶσαν κακὴν πρόληψιν.
— Ἔχει καλῶς· ἀπεφασίσατε λοιπὸν νὰ μονομαχήσητε;
— Τοιαύτη τοὐλάχιστον εἶναι ἡ πρόθεσίς μου.
— Καὶ μὲ ποίου εἴδους ὅπλα θὰ μονομαχήσητε;

— Τοῦτο πλέον, μυλόρδε, δὲν ἀποβλέπει ἐμέ.
— Πῶς εἴπατε; δὲν σᾶς ἀποβλέπει;
— Ὄχι· ὁ κύριος Βαρζὼλ καθὸ ἐξυβρισθεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὅπλου.
— Ὅ,τι ὅπλον λοιπὸν προτείνῃ ἐκεῖνος θὰ τὸ παραδεχθῆτε;
— Ὄχι ἐγώ, ἀλλ' ἐν ὀνόματί μου θὰ τὸ παραδεχθῆτε σεῖς, καθὸ μάρτυς μου.
— Ἐὰν δὲ προτείνῃ τὸ πιστόλιον εἰς πόσην ἀπόστασιν καὶ τίνι τρόπῳ ἐπιθυμεῖτε νὰ συγκρουσθῆτε;
— Αὐτὴ εἶναι ὑμετέρα φροντὶς καὶ ὄχι ἰδική μου. Ἀγνοῶ ἂν τοιαύτη συνήθεια ἐπικρατῇ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλ' ἐν Γαλλίᾳ οἱ μονομαχοῦντες παντάπασι δὲν ἀναμιγνύονται εἰς τὰς λεπτομερείας, διότι οἱ μάρτυρες ῥυθμίζουσι τὰ πάντα, ὅ,τι δὲ ἀποφασισθῇ παρὰ τούτων θεωρεῖται ἀμετάκλητον.
— Ὅπερ ἐστὶ, θὰ ἐπιδοκιμάσητε πᾶν ὅ,τι ἀποφασίσω;
— Βεβαιότατα, μυλόρδε.
Ὁ Ἄγγλος προσέκλινε.
— Ποίαν ἡμέραν καὶ ποίαν ὥραν προτιμᾶτε;
— Ὡς πρὸς τοῦτο σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐπισπεύσητε τὸ πρᾶγμα ὅτῳ δυνηθῆτε, διότι πρὸ δύο ὁλοκλήρων ἐτῶν εὑρισκόμενος μακρὰν τῆς οἰκογενείας μου, αἰσθάνομαι τώρα τὸ ὁμολογῶ, μέγαν πόθον νὰ ἐναγκαλισθῶ τοὺς συγγενεῖς μου.
Ὁ Ἄγγλος ἠτένισε τὸν Ῥολάνδον μετ' ἐκπλήξεως, διότι ἐφαίνετο ὡς ἐκ τῆς πεποιθήσεως μεθ' ἧς ἐλάλει ὅτι προέβλεπε μετὰ βεβαιότητος ὅτι δὲν ἤθελε φονευθῆ.
Τὴν ὥραν ἐκείνην ἐκρούσθη ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνος καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ξενοδόχου ἠκούσθη λέγουσα «Ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος;»
Ἀποκριθέντος δὲ τοῦ νεανίου καταφατικῶς, ἠνεῴχθη ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ὁ ξενοδόχος κρατῶν ἀνὰ χεῖρας ἐπισκεπτήριον, τὸ ὁποῖον ἐνεχείρισεν εἰς τὸν Ῥολάνδον.
Ὁ νέος ἔλαβε τὸ ἐπισκεπτήριον καὶ ἀνέγνω «Κάρολος δὲ Βαλανσὼλ».
— Ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ κυρίου Ἀλφρέδου δὲ Βαρζὼλ, εἶπεν ὁ ξενοδόχος.
— Ἐξαίρετα! εἶπεν ὁ Ῥολάνδος, ὕστερον δὲ ἐγχειρίζων τὸ ἐπισκεπτήριον εἰς τὸν Ἄγγλον προσέθηκε·
— Λάβετε καὶ φροντίσατε περὶ τῶν περαιτέρω, διότι εἶναι περιττὸν νὰ ἴδω τὸν κύριον τοῦτον, ἀφοῦ, ἐδῶ εἰς Ἀβινιὸν, δὲν εἶναι ἐν χρήσει πλέον ὁ τίτλος τοῦ πολίτου. Ὁ κ. δὲ Βαλανσὼλ εἶναι ὁ μάρτυς τοῦ κ. δὲ Βαρζὼλ, σεῖς δὲ ὁ ἡμέτερος, φροντίσατε λοιπὸν ἀμφότεροι οἱ μάρτυρες περὶ τῶν λεπτομερειῶν· προσπαθήσατε μόνον, σᾶς παρακαλῶ, ὑπέλαβε, σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ Ἄγγλου καὶ ἀτενίζων αὐτὸν βλοσυρῶς, ὥστε τὸ πρᾶγμα νὰ ἦναι σπουδαῖον, διότι δὲν θὰ ἐγκρίνω τὰς πράξεις σας ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἐνδεχόμενος ὁ θάνατος εἰς τὸν ἕνα ἐξ ἡμῶν.
— Μὴ ἀμφιβάλλετε, εἶπεν ὁ Ἄγγλος, ὅτι θέλω πράξει ὡς ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἐμαυτοῦ.
— Θαυμάσια! ὑπάγετε λοιπὸν καὶ ἀφοῦ συνεννοηθῆτε, ἐπιστρέψατε· ἐγὼ δὲν θὰ κινηθῶ ἀπ' ἐδῶ.
Ὁ σὶρ Ἰωάννης παρηκολούθησε τὸν ξενοδόχον· ὁ δὲ Ῥολάνδος καθίσας ἔστρεψε τὸ θρονίον του πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ λαβὼν κάλαμον ἤρχισε νὰ γράφῃ.
Ὅταν ὁ σὶρ Ἰωάννης ἠνέῳξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ῥολάνδος εἶχε γράψει δύο ἐπιστολὰς καὶ ἐπέγραφε καὶ τρίτην· ἔνευσεν ὅθεν εἰς τὸν Ἄγγλον νὰ περιμείνῃ ὀλίγον. Ἀφοῦ δ' ἐτελείωσε τὴν ἐπιγραφὴν καὶ ἐσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν, ἐστράφη πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτησεν·
— Εἶναι λοιπὸν ὅλα ἐν τάξει;
— Ναί, εἶπεν ὁ Ἄγγλος, καὶ δὲν ἐδυσκολεύθημεν παντάπασι, διότι ὁ ἀντίπαλός σας εἶναι τῳόντι τζέντλεμαν.
— Χαίρω πολὺ, εἶπεν ὁ Ῥολάνδος καὶ περιέμενε.
— Μετὰ δύο ὥρας θὰ μονομαχήσητε παρὰ τὴν κρήνην τῆς Βωκλούζης, ὅπου ἡ τοποθεσία εἶναι τερπνοτάτη, διὰ τοῦ πιστολίου. Θὰ βαδίσητε δὲ κατ' ἀλλήλων καὶ θὰ ἐκπυρσοκροτήσητε κατὰ βούλησιν· ἐκπυρσοκροτήσαντος δὲ τοῦ ἑνὸς, δύναται ὁ ἕτερος νὰ προβῇ ἐγγύτερον κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του καὶ νὰ κενώσῃ τὸ ὅπλον του κατ' αὐτοῦ.
— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, σὶρ Ἰωάννη, μοὶ ἀρέσκουσι καθ' ὑπερβολὴν τοιοῦτοι ὅροι· εἶναι τῳόντι θαυμάσιοι, σεῖς τοὺς ἐπροτείνατε;
— Ἐγὼ καὶ ὁ μάρτυς τοῦ κυρίου Βαρζὼλ, παραιτηθέντος τούτου τῶν εἰς τὸν προσβληθέντα χορηγουμένων προνομίων.
— Ἔγεινεν ἐκλογὴ ὅπλων;
— Προσέφερα τὰ πιστόλιά μου, καὶ τὰ παρεδέχθησαν, ἀφοῦ προηγουμένως τοὺς διεβεβαίωσα ἐν λόγῳ τιμῆς, ὅτι οὐδέποτε οὔτε σεῖς ἐλάβετε πεῖραν αὐτῶν, οὔτε ὁ κ. Βαρζὼλ. Εἶναι τῳότι ἐξαίρετα ὅπλα καὶ δι' αὐτῶν εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι βημάτων διαμοιράζω σφαῖραν σκοπεύων τὴν αἰχμὴν μαχαιρίου.

— Διάβολε! εἶσθε λοιπὸν, μυλόρδε, περίφημος σκοπευτής;

— Ναὶ, εἶμαι, λέγουσιν οἱ ταῦτα εἰδότες, ὁ ἐπιδεξιώτερος σκοπευτὴς ἐκ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ.

— Ὥστε, μυλόρδε, ὅταν ἀποφασίσω νὰ ἀποθάνω, τὸ ἀσφαλέστερον μέσον εἶναι νὰ σᾶς ζητήσω ἀφορμὴν ἔριδος.

— Ὦ μὴ ζητήσητε ποτὲ ἀφορμὴν ἔριδος ἀπὸ ἐμὲ, εἶπεν ὁ Ἄγγλος, διότι ἂν ἀναγκασθῶ νὰ μονομαχήσω μαζί σας, μεγίστην θλίψιν θὰ μοὶ προξενήσητε.

— Θὰ προσπαθήσω, σὶρ Ἰωάννη, νὰ μὴ σᾶς γείνω ποτὲ πρόξενος λύπης· ἐν τούτοις μετὰ δύο ὥρας θὰ ἦναι, λέγετε, ὅλα ἕτοιμα;

— Ναί· δὲν μοὶ εἴπατε νὰ ἐπισπεύσω τὸ πρᾶγμα;

— Πολὺ καλῶς ἐπράξετε· ἀλλὰ πόσον ἀπέχει ἀπ' ἐδῶ ἡ τερπνὴ ἐκείνη τοποθεσία;

— Τὴν Βωκλούζην ἐννοεῖτε;

— Μάλιστα.

— Τέσσαρας λεύγας.

— Ὅπερ ἐστὶ μία καὶ ἡμίσεια ὥρα· δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ δαπανῶμεν τὸν χρόνον ἐπὶ ματαίῳ. Ὅθεν ἂς τελειώσωμεν τὰς ὀχληρὰς ὑποθέσεις, ὥστε νὰ διασκεδάσωμεν ὕστερον ἐν ἀνέσει.

— Ὁ Ἄγγλος ἠτένισε τὸν νέον μετ' ἐκπλήξεως· ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδόλως παρατηρήσας τοῦτο,

— Λάβετε, εἶπε, τὰς τρεῖς ταύτας ἐπιστολὰς, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἀπευθύνεται πρὸς τὴν κυρίαν Δὲ Μοντρεβὲλ τὴν μητέρα μου, ἡ δὲ πρὸς τὴν δεσποσύνην Δὲ Μοντρεβὲλ τὴν ἀδελφήν μου, καὶ ἡ τρίτη πρὸς τὸν πολίτην Βοναπάρτην τὸν στρατηγόν μου. Ἐὰν φονευθῶ τὰς ἐπιδίδετε ἁπλῶς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον· μήπως τοῦτο σᾶς παρέχει δυσκολίαν τινά;

— Ἂν, ὁ μὴ γένοιτο, συμβῇ τοιοῦτον δυστύχημα, εἶπεν ὁ Ἄγγλος, θὰ ἐγχειρίσω ἐγὼ αὐτὸς τὰς ἐπιστολὰς κατὰ τὰς ἐπιγραφάς των. Ὁ Ῥολάνδος ἠτένισε περιέργως τὸν λόρδον, ὅστις ἠρώτησε·

— Ποῦ διαμένουσιν ἡ κυρία μήτηρ σας καὶ καὶ ἡ δεσποσύνη ἀδελφή σας;

— Εἰς Βοῦργον, εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ Αἴνης.

— Δὲν ἀπέχει μακρὰν, εἶπεν ὁ Ἄγγλος. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν στρατηγὸν Βοναπάρτην, θὰ ὑπάγω, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον, διότι θὰ μοὶ προξενήσῃ μεγίστην εὐχαρίστησιν ἡ γνωριμία του.

— Ἂν, ὡς λέγητε, λάβητε τὸν κόπον νὰ ἐγχειρίσητε ἰδιοχείρως τὴν ἐπιστολὴν, δὲν θὰ ταξειδεύσητε πολὺ μακρὰν, ἐπειδὴ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ὁ στρατηγὸς Βοναπάρτης θὰ εὑρίσκηται εἰς Παρισίους.

— Φρονεῖτε ἀληθῶς ὅτι θὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ; ἠρώτησεν ὁ Ἄγγλος οὐδόλως ὑποδείξας ἔκπληξιν εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο.

— Εἰμὶ βεβαιότατος, ἀπεκρίθη ὁ Ῥολάνδος.

— Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ παράδοξος ἄνθρωπος ὁ στρατηγὸς Βοναπάρτης. Ἐκτὸς τούτων δὲν θὰ μοὶ δώσητε, κύριε Δὲ Μοντρεβὲλ, ἄλλην παραγγελίαν;

— Μίαν καὶ μόνην εἰσέτι, μυλόρδε.

— Ὄχι μόνον μίαν ἀλλὰ καὶ πλείστας, ἂν ἀγαπᾶτε.

— Ὄχι, εὐχαριστῶ, μίαν μόνην ἀλλὰ σπουδαιοτάτην.

— Διατάξατε.

— Ἂν φονευθῶ . . . ἀμφιβάλλω ὅμως πολὺ περὶ τούτου.

— Ὁ σὶρ Ἰωάννης ἐκύταξε τὸν Ῥολάνδον περιέργως ὡς δὶς ἢ τρὶς εἶχε πράξει τοῦτο προηγουμένως.

— Ἂν φονευθῶ, ὑπέλαβεν ὁ Ῥολάνδος, διότι ὁπωσδήποτε πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὰ ἐναντία . . .

— Ναὶ, ἐὰν φονευθῆτε τὸ ἐνόησα.

— Προσέξετε, μιλόρδε, εἰς ὅ,τι σᾶς λέγω, διότι ἐν περιπτώσει τοιαύτῃ, ἐπιθυμῶ πολὺ ἡ παραγγελία τὴν ὁποίαν θὰ σᾶς δώσω νὰ ἐκτελεσθῇ κατὰ γράμμα.

— Δὲν θὰ παραλλάξω οὔτε κεραίαν ἐκ τῆς ἐντολῆς σας, ἀντεῖπεν ὁ σὶρ Ἰωάννης· εἶμαι ἀκριβέστατος εἰς τὰς ὑποσχέσεις μου.

— Ἂν λοιπὸν φονευθῶ, ἐπέμεινε λέγων ὁ Ῥολάνδος, ἐνῷ ταὐτοχρόνως ἔτεινε καὶ ἐστήριξε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ μάρτυρός του, ὡσεὶ ἤθελε διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ ἐντυπώσῃ βαθύτερον εἰς τὴν μνήμην ἐκείνου τὴν σύστασιν ἣν ἔμελλε νὰ τῷ κάμῃ, θὰ ἐνθέσητε τὸ λείψανόν μου ὅπως εὑρίσκεται ἐνδεδυμένον καὶ εἰς οὐδένα ἐπιτρέπων νὰ τὸ ἐγγίσῃ, εἰς φολίβδινον φέρετρον, τὸ ὁποῖον θὰ παραγγείλητε νὰ κλείσωσιν ἐνώπιόν σας, τὸ δὲ μολίβδινον φέρετρον θὰ ἐνθέσητε πάλιν εἰς ξυλίνην νεκροθήκην, ἥτις ὡσαύτως θὰ καρφωθῇ ἐνώπιόν σας καὶ ταύτην ἐπὶ τέλους θὰ ἀποστείλητε ἀσφαλῶς πρὸς τὴν μητέρα μου, ἐκτὸς ἂν προτιμήσητε νὰ τὴν ρίψητε εἰς τὸν Ῥοδανὸν, ὅπερ μοὶ εἶναι πάντι ἀδιάφορον, ἀρκεῖ μόνον νὰ τὴν ρίψητε.

(ἀκολουθεῖ)